

Joh. 5.

illis iustissima venerat, arbitantes nos minus q̄ mererem sustinere, illius sententia in memores: Beatus homo qui corripitur a deo. Hoc enim agentes, et in presentia deo habere proficere, et in futuro ad eternam requiem post flagella merebitur pervenire, presentia domino nostro Jesu Christo, qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Sabbato Nat- thei xvij.

In illo tempore: Assumpsit Jesus Petrum et Jacobum et Johannem fratrem eius, et ducit illos in montem excelsum seorsum, et transfiguratus est ante eos. Et reliqua. Homilia beati Leonis pape.

Evangelica lectio di

lectissimi, que per aures corporis interiorum mentium nostrorum pulsantur auditu, ad magni facramenti nos intelligentia vocat. Quam aspirante gratia dei facilius assequimur, si confidenter nostram ad ea que paulo superius sunt enarrata referamus. Saluator enim humani generis deus Christus, condens eam fidem, que impiis ad usum, et motibus reuocat ad vitam, ad hoc discipulos suos doctrine monitis et operum miraculis imbeabat, vt idem vngentus dei et filius hominis crederetur. Nam vni hominum sine alio non poterat ad salutem, et equalis periculi erat, dominum Jesum Christum aut deum tantummodo sine homine, aut sine deo solum deum credidisse, quod vtrique esset pariter contentum. Quia sicut deo vera humanitas, ita homini inerat vera diuinitas. Ad id mandam ergo huius fidei saluberrimam conditionem, interrogauerat discipulos suos dominus in diuersas altorum opiniones, quod ipsi de eo crederet, quid vellent. Ubi apostolus Petrus per reuelatione summi patris, corpore superas et humana transcendens, vidit merito oculis filii dei viui, et confensus est gloria deitatis, quod non ad sola respexit substantia carnis et sanguinis: tamen in hac fidei sublimitate complacuit, vt beatitudinis felicitate donatus, sacra inuolabilis perre acciperet firmitatem, supra quam fundata ecclesia, portis inferni et mortis legibus fundaret, nec in soluendis aut ligandis huius mundi causis, aliud ratum esset in celo, quia quod Petri sedisset arbitrio. Hec autem dilectissimi laudare intelligite certidum, instrueda erat de in feruoris substatie sacramento, ne apostolica fides ad gloria ostendit in Christo deitatis euecta, infirmitatis nisi receptione indigna impassibili deo atque incorrupta iudicaret, et ita in ipso humana crederet glorificari esse naturam, vt nec supplicio posset affici, nec morte dissolui. Et ideo dicente deo, quod cum oporteret ire Hierosolymam, et multa pati a iudeis, et scribis ac principibus sacerdotum, et occidi, et tercia die resurgere, et beatus Petrus, qui superno illustratus lumine de ardentissima filii dei passione feruebat, contumelias illusionum, et crudelissime mortis opprobrium, religiose vt putabat et liberio fastidio respulisset, benigna ab Jesu increpatione correptus, et ad cupiditatem participande cum eo passionis animatus est. Subsequens enim exhortatio saluatoris hoc inspirauit, hoc docuit, vt volent

tes eum sequi, negarent se sibi, et pro spe eternorum leuissimum ducentem temporalium detrimentum, quod deum animam suam saluaret, quod iam per Christum perdere non timuerat. Ut ergo istam felicitas constantie fortitudinem, toro apostoli corde conciperent, vt nihil de suscipiende crucis aspirare trepidaret, vt de supplicio Christi non crudesceret, nec pudenda sibi ea patientiam crederent, que subitura erat sententiam passionis, vt non amitteret gloria potestatis, assumpsit Jesus Petrum et Jacobum et Johannem fratrem eius, et scensio quod eis scorsum more pre excelso, claritate illis sue glorie demonstrauit. Quis licet intellexerint de eo maiestatem dei, ipsius tamen corporis quod diuinitas tegebat, potentiam nesciebant. Et ideo proprie signanterque pmiserat, quosdam de adstantibus discipulis non plus gustare morem, quam videret filii hominis venientem in regno suo, id est, in regia claritate, qua specialiter ad naturam suscepti hominis pertinentem, his tribus viris voluit esse participatam. Nam illa ipsius deitatis ineffabile et inaccessibile visionem, que in eterna vita mundis coeque seruat, nullo modo mortali adhuc carne circundata, intueri poterant et videre. Aperit ergo dominus cora electis testibus gloria suam, et communem illam cum ceteris corporis forma tantum splendore clarificat, vt et facies eius solis fulgoris sitis, et vestitus candoris nitium esset equalis. In qua transfiguratio illud quidem principalter agebatur, vt de cordibus apostolorum crucis scandala tolleretur: nec conturbaret eorum fidem voluntarie humilitatis passionis, quibus reuelata essent abscondite excellentie dignitates. Sed non minore presentia spes sancte ecclesie fundabat, vt totum Christum corpus agnosceret quali esset et commutatione donatum: eius sibi honoris consortii membra pmitterent, qui in capite prefulsisset. De quo idem dominus dicebat, cum de aduentu fidei maiestatis loqueretur: Tunc iusti fulgebunt sicut sol in medio patris sui, et resstante hoc ipsum beato Paulo apostolo atque dicitur: Testimonium enim quod non sunt condigne passiones huius temporis ad futura gloria, que reuelabit in nobis. Et iterum: Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in deo. Tu enim Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. Confirmandis vero apostolis et ad omnem scientiam prouehendis, alia quoque in illo miraculo accessit instructio. Cuiusmodi et Elias, lex scilicet et prophete, apparuerunt cum domino loquentes: vt verissime in illa quinque virosque presentia compleretur quod dictum est: In duobus vel tribus testibus stabit verbum. Quid hoc stabilis, quid firmus verbum, in cuius predicatione veteris ac noui testamenti continetur tuba, et cum euangelica doctrina antiquarum potestatum instrumenta concurrunt: Assipulatur enim sibi inuicem vtriusque federis pagine: et que sub velamine mysterioz precedentia signa promiserant, manifestantur atque perficiunt presentis glorie splendore ostendit: quia sicut ait beatus Johannes: Et per Christum facta est, gratia autem et veritas per Jesum Christum facta est. In quo et propheticum impleta est promissio veterum, et legalium ratio preceptorum, dum et verum docet prophetiam per se presentiam, et possibilia facit mandata per gratiam. His ergo facramentozum relationibus Petrus apostolus incitatus, mudana presentis opprobrium, religiose vt putabat et liberio fastidio respulisset, benigna ab Jesu increpatione correptus, et ad cupiditatem participande cum eo passionis animatus est. Subsequens enim exhortatio saluatoris hoc inspirauit, hoc docuit, vt volent

Nat. 15 Roma 5 Col 3

Nat. 18

Joh. 5.

hic tria tabernacula, sibi vnum, et Moyse vnum, et Ete vnum. Sed huic suggestioni dominus non respondit, significans non quidem improbum, sed inordinatum esse quod cuperet, cum saluari mundus, nisi Christi morte non posset, et exemplo domini huius notaretur credendum fidei: vt licet non oporteret de beatitudinis promissione dubitari, intellectus geremus tamen inter tentationes huius vite, prius nobis tolerantiam postulandum esse quam gloriam, quia temporaria patiendi non potest facilitas preuenire regnandi. Cuiusmodi tractante loquente eo, ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube dicebat: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene placuit. Ipsi audite. Desens quidem erat patet in filio, et in illa domini claritate, qua ad discipulos rem pererat aspectum, non separabatur ab vngentio genitoris essentia. Sed ad commendandum prouiderat virtutis persone, sicut vultu significauit filii splendore ex corpore, sic auditu patrem vocem nuntiat ex nube. Quia voce accepta, discipuli quod in faciem ceceiderunt, et timerunt valde, non de patrie sed de filii maiestate timerunt. Altior enim sensu, vnam vtriusque intellexit deitatem, et quod in filio deus erat hereditario, non fuit in timore discretio. Et tunc illud et multiplex testimonium fuit, et plus in virtute proboz, quam in sono vocis auditu est. Dicentem enim patre, hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene placuit, ipsum audite, nonne euidenter auditum est: Hic est filius meus, cui ex me et mecum esse sine tempore est, quod nec genitor genito pro, nec genitus est genitoris posterior. Hic est filius meus dilectus, quod a me non separari deitas, non diuidi potest, non discernitur posterior. Hic est filius meus, non adoptiuus, sed proprius, non alibi creatus, sed ex me genitus, non de alia natura mihi factus comparabilis, sed de me essentia nati equalis. Hic est filius meus, pro quem omnia facta sunt, et sine quo factum est nihil, quod omnia que facio simul facit, et quod quod operor, inseparabiliter mecum atque indifferenter operatur. In patre enim est filius, et in filio pater, nec vnus vnitas nostra diuiditur. Et cum alius ego sim qui genui, alius ille quem genui, non alius factus men de illo vobis cogitare fas est, quam de me sentire possibile est. Hic est filius meus dilectus, quod ea quam mecum habet equalitatem, non rapina appetit, nec usurpatione presumpsit, sed manens in forma glorie mee, vt ad rapandum genus humanum, exerequeretur commune consilium, vix ad formam serui inclinauit incomparabilem deitatem. Hic ergo in quo mihi per omnia bene complacuit, et cuius predicatione manifestor, cuius humilitate clarificor, incunctanter audite, quod ipse est veritas et vita, ipse verus mea atque sapientia. Ipsi audite, quem legimus mysteria pronuntiant, que prophetez omnia. Ipsi audite, qui mundi sanguine iudicem, quod diaboli ligat, et vasa eius rapit, quod pecti cibos, quibus et per uariationis pacta distumpit. Ipsi audite, qui vitam apert ad celum, et per crucis supplicium gradus vobis ascensionis parat ad regnum. Quid trepidatis redimi, quod pauasit sacri liberari? Fiat quod me volente vult Christus. Abijce carne libidinem, et fidelis vos armate constantia. Indignus est, vt in saluatoris passione timeatis, quod ipsius munere nec in vestro fine metuetis. Hec dilectissimi non ad illos tui vtilitatem dicere sinit, qui ea propriis auribus audierunt, sed in illis tribus apostolis viuere, et ecclesia didicit. Quicquid et eorum aspectus vidit, et auditus percepit, confirmet et sancta predicatione sacratissimi euangelij omnium fides, et nemo

de Christi cruce per quam mundus redemptus est erubescat. Hec ideo quibus aur pari in iustitia timeat, aut de punitioz retributione diffidat, quod labore ad requiem, et pro morte transiit ad vitam, dum omnem humilitatis nostre infirmitatem ille suscipere. In quo fit in confessione et dilectione ipsius pmanemus, et quod vicit vincimus, et quod d promissit accipimus. Quia siue ad facienda mandata, siue ad adueria toleranda, promissa semper vox patris debet auribus nostris insonare, dicentis: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit, ipsum audite: qui vivit et regnat cum patre et spiritu sancto, per omnia secula seculorum. Amen.

Domnica secunda Sec mo beati Leonis pape.

Semper quidem nos

dilectissimi sapienter et iuste viuere decet, et in id voluntate nostram actionem dirigere, quod diuine nouimus placere iustitie. Sed cum huiusmodi propter iniquitatem, quos illustratores nobis salutis nostre sacramenta fecerunt, diligentem sollicitudinem corda mandanda et sunt. In hoc exercenda est disciplina virtutum, vt licet ipsa munitia quadam sui parte maiora sunt, ita et nostra obseruantia superet in alioque consuetudinem suam, cui felicitas est celebranda sublimior, ipse quoque in ea reperiat orationis. Si enim romabile et quodammodo religiosum videtur, per diem festum in vestitu nitiditate prodire, et habitu corporali hilaritate mentis ostendere, ipsam quoque orationis domum propter sicut tunc cura et amplior cultu quantum postulum ad ornatum nonne dignum est vt anima christiana, que vix vix quosque deus speculatioz prudens aduertit, et redemptioz sue celebrata sacramenta, omni circumspicione precaueat, in vlla eam macula iniquitatis obfuscat, aut dupliet cordis tuga de decoret. Nam quid potest honestas forma preterens, cultus exterior, si interiora hominis aliquid fordeant, contaminatione et vitio? Quia tunc, quod animi puritate et speculatio mentis obnubilant, abstergeunda sedulo, et quadam eliminatione eradenda sunt. Scrutetur quisque conscientiam suam, que ante se stant propriis centuram iudicij. Quid est in secreto cordis, inuisibile, quod Christus dat inueniat pacem? Si desiderat, ipse vlla concupiscentia carnis impugnat, humiliter spernit, si alia non appetit, iniqua non delectat, lucro, si immoderato reu suarum gauder augmento, si de mior aliena felicitate non virtutis, aut inimici miseria non letatur, et cum huiusmodi virtutum non in se forte reperit, in secreto cordis disquirat exanimes, humilium cogitationum specie frequenter, et vtrumque in vanitate imaginibus acquiescat, vel quam cito animam ab hie que notio blandumur adducat. Nam nullis illecebris commoueri, nullis tentationibus fluctuari, non est illius vite, que tota tentario est, et quod nimirum vincitur, qui vincti ab eadem non veretur. Superbum est enim de non peccati facilitate plume, reu hoc in psumptu sine peccate sit, dicite beato Johanne apostolo: Si dixerimus quod peccati non habemus, nosipos seducimus, et veritas in nobis non est. Remo est, que fallat dilectissimi, nemo decipiat, hie est ita quilibet de cordis sui puritate confidat, vt puret, et nullas tentationum periculis imbecillitate purgare tentator, eos actiozibus pullet inuidias, quos matime videtur abstinere peccatis, Nam quod dicitur, quos suos orineat, et ipsum quoque dominum maiestatis, aut

conscientia sentient.

nota.

Joh. 1. ca. d

demonis audacia et infidie.

fus est calliditas sue fraude tentare. Considerat sup- biam suam baptizari domini. Jesu humilitate cal- caram intellexerat quadragesima dieru teinuo oem concupiscentia carnis excludam, et tamen non despe- ravit in artibus malitie sue specialis improbitas, tantumq; sibi de nature nostre mutabilitate promi- lit, ut quem verum experiebatur hominem, presu- meret posse fieri peccatorem. Si ergo ab ipso do- mino saluatore nostro deceptionum suarum dia- bolus non reuocant infidias, quanto magis fragi- litatem nostram impugnatere presumit quos exinde vehementiori odio, et inuidia leuitate persequitur, et quo et in baptismo renuntiavimus? et ab illa cui dominabitur origine, in novam creaturam dimittat- generatione transiimus. Unde quidam mortali carne circumdamur non delinuit nobis antiquus ho- stis laqueos peccati vbis pterendere et tunc mari me aduersum Chulisti membra sentire. Quado ab eis sacratiora sunt celebrata mysteria, merito doctri- na spiritali sancti hac eruditione imbuit populu chri- stianum, ut ad paschale festu se per quadragesima die- rum continentia prepararet, cuius purificationis ra- tio iam nos inuitat ad obseruantia sue salubritatis, et diligentiam nobis possit castigacione indicit.

Quanto em sanctius quis hos dies inuenit egisse, tanto probat pascha dñi religiosius honorasse. In diebus q; sanctoru teinuoq; pietatis opera quibus semper studendu est, abundantius erexim. Mille rixordes simus ad eos maxime aut ad domesticos fidei, ut in istis q; ppe elemosinaz distributionib; bonitatem patris celestis imitetur. Sole huius diei facti sup bonos et malos, pluit sup iustos et inius- tos. Quisq; fidei huius sit precipue adiuuata pau- peras etiam illi et, qui nondum euangelii pcep- erunt, in suo labore miserandi sunt. In in oibus homi- bus nature diligenda est communitas que nos etia his benignos debet efficere. Id nobis quicq; sunt coditi- one subiecti maxime se eade gra ta renati, et eode sanguinis Chulisti pto sunt redempti. Simul etia cu istis habemus, q; ad imaginem dei Chulisti sumus. Nec carnali origine a nobis, nec spiritali nariuitate diti- uili sunt. Eode spu sanctificamur. eade fide viuim; ad eade sacrameta currimus. Ad sperant hec vni- tates. Nec vili sit nobis rata communitas sed hoc ipsum nos per omnia faciat mitiores. Ip eoz vnum subie- ctione cum quibus vni deo eade subiscimur serui- tute. Si qui ergo hor; grauioribus dominos suos offendere delictis indulgentia nunc in diebus re- conciliacionis recipiant. Auferat miseratio seuerita- tempe venia deleat vltionem. Nullum custodia te- neat, nullu carcer includat. Quoniam dñs noster mi- sericordiam suā hac coditione promittit, vti remit- tenda sibi nosset peccata. ppria, q; remississent alicu- nas. Dissensionu materie dilectissimi et infimicitiaru aculei conuerterent. cessent odia, deficient simulta- tes. In vnitatem dilectionis omnia Chulisti mebra conueniant. Beati pacifici, qui filij dei vocabuntur. Nec solum filij, sed etiam heredes, coheredes aut- tem Chulisti domini nostri, qui vniut; regnat deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Be eadem dominica. Walthel. xv. 11. Mar. 7.

In illo tempore. Egressus Iesus, se- ccessit in partes Tyri et Sidonis. Et ecce mulier Chananea a finib; illis egressa cla- mauit dicens. Misere mei domine fi-

li David, filia mea male a demonio ver- tur. Et reliqua Homilia venerabilis Be- de. p. 17. byteri.

Lectione sancti euā

gelij, que modo lecta est. Frates charissimi, audiuius magnam mulieris fidem, patien- tiam, constantiam et humilitatem. Iustus magis e- admiranda metis deuotio, quia ipsa quidem vtro- te gentilis, a diuino eloquio in funditus erat segregata doctrinis, nec tamen illis que eadem elo- quia predicant, sit priuata virtutibus. Habebat namq; magnam fidei perfectionem, que pietatem saluatoris implorat; ait: Misere mei domine fili David. Cum enim eundem dominum filiu Da- uid appellat, profecto patet, quia verum hunc ho- minem, verum credit et deum. Cum pro filia rogās, non illam secum adducit, non dominum ad eam ve- nire peccator, constat aperitissime, q; cum vero bo- litem posse dare confidit, quos presentiam corpo- ris nullam requirit. Sed in hoc, q; cum post multas lachrymas tandem prostrata adorat, dicens, die adiuua me, nequaqu; se de eius diuina maiestate am- biguam docet, cuius adoranda; vt dei didicit e po- tentiam. Habet paritatem virtutum non exiguam, q; dño ad primam petitionem eius non respondente pbit, nequaqu; a precibus cessat, sed ampliori in- stantia auxilij ad ceperat pietatis eius implorat. Ad idere aut differt et dominus, nō quia misericors medicus miseror; pces despicit, de quo veracissime scriptu est: Desideriu pauper exaudiuit dominus; sed vt puerantiam mulieris nobis temp imitabi- le demonstret, q; magis contempta videbat a do- mino, eo ardentius cepta prestabat in scibus. Ad- dere differt, vt discipulo quozq; suoz misericordes animos, q; si homines ad clamorem mulieris pu- blice eos prosequenti erubescerant, ad postulan- du simul cum ea prouocaret. Nā ipse temperanti- tu misericordie sue nouerat, qui omnia in mensura et numero et pondere disposuit. Respondere distulit, ne daret occasio Iudeis calumniandi, q; gentiles in docendo vel sanando pterulerit, ideo ipsi fidem ei; suscipe iuste recusauerint. Et hoc est q; ait: Chō sum missus nisi ad oues q; pterunt domus Israel. Quia p se ipse solus docebat Iudeos, q; p suos di- scipulos etia gentiles ad fidei gram vocauit. De qui- bus dicit alibi: Et alias oues habeo q; nō sunt ex ho- ouili, et illas oportet me adducere, et vocem eam audi- ent, et fiet vni ouile et vnus pastor. Hinc est, qd vna p se in corpore gentilem sanaturus puella, non hoc anteq; pbata omnibus incomparabili fide matris p- ficia. Habet aut eadem mater etia constantem et hu- militatis insigne precipui, que canibus compara- ta a dño, nec sic qdem ab infamia peccadi desinit, vel a sperando pietatis munere mentem reuocat, sed susceptam libent; complexata contumeliam, nō solum canibus se similem non negat, sed et catellis se ipsam equiparandam adiungit, prudentiss; argu- mento domini sententiam confirmat, nec cepte a se- ri peritiosis improbitate q; scit. Confirmat namq; sen- tentia dñi, cui dicenti: Chō est bonū lumere pedes filioz, et mittere canibus. Rndit: etia dñe, id e, vera- cit; vt afferis ita e; q; non e bonū lumere salute ple- bi Israel celitus destinata; et dare eam genibus. Sed cū addit: Nā catellu edūe de micis, q; cadit de mensa dominoz tuorum, prudentissime demōstrat quantā humilitatem, qualem in ipse gerat peccator;

Psal. 9

Job. 10.

Elemosine car- nali fidei huius q; feruende fut. Matt.

Matt. 5. a.

a. Mar. 5. 30. 8. c.

constantiam, que indigna quidem sit integris do- mini doctrinis, quibus Iudei vrebant epulis, resi- ci, sed quandoque et a dño fuerit impra gratia, hanc libi ad salute pscire posse purauerit. Nō re- ce a pio saluatore, qui pces illius non superba de- dignatione, sed dīpōtione prouida ad temp; di- stulit, audire meruit. Quia mulier, magna est fides tua, fiat tibi sicut vis. Ad agnam quippe satis habe- bar fidē, que nec pro phetiarum antiqua, nec recentia ipsius domini miracula, precepta vt promissa co- gnoscens, insuper a domino totius contempta, pfe- uerat in precibus, et quem fama tantum vulgare dis- dicerat saluatore, rogando pulsare non omittit. Propter qd et magnū hie populatōnis consequit effectum, cum domino dicente, fiat tibi sicut vis, fa- nata est filia eius ex illa hora. Merito autem hec mulier, natura quidem gentilis, fed code cōstans et credula, cōgregare de gentibus ecclesie fidem de uotione q; significat, quam expulsi de Iudea predi- catores sancti, verbo simul et mysterijs gratie cele- stis imbuerunt. Relegamus namq; superiorem san- cti euangelij lectione, et inueniemus, quia venientes ad discipulo eius phidie sue pulsauerit tumul- tibus, quosq; ipse mox digna inuentione coertitose reliquit. Et egressus inde recessit in partes Tyri et Sidonis. Vbi manifeste pfiguraf, q; post passionē resurreccionis suae, dominus in predicatorib; suis, Iudeoz perfida corda relicurus, et in partes gentiu ereterat; et secessurus. P; ymus quippe et Sidon, que ciuitates fuisse gentiliū, montimq; dogmata anathematizasse et erroris, nequaqu; nouā fide suscipere gratiam posset. Et cum vocat; Pau- lus in Sidonem profectus, postea vocatus in ec- clesia dei profect; vira coactos suos, filia des- moniosa pro qua postulat, anima quelibet est in ec- clesia, malignoz spūm magis deceptioibus, q; co- ditiois sui mancipata preceptis, pro qua necesse est mater ecclesia dominum solucite interpellet, vt quā ipsa foris monedo, obsecrādo, increpando cor- rigere nō valet, ille interior aspirando corrigat, at- q; ab error; tenebris puerfam, ad agnitionem vere lucis erexit. Verumtētia si ad primas rogantis ecc- lesie lachrymas dominus responder; id est, postu- lata errantibus sospitate meritis dare distulerit, nec sic qdem a petendo, querendo, pulsando desistē- dū est, neq; impetrandi libeunda est despacio, sed tanta potius puerantiam instantia, tā obstinato frequentandū clamore saluatozi, tanta etia sancto- rū eius interlantas appetēda suffragia, donec et ipi de celis domino pro audienda supplicet ecclesia. Sicut fit, vt si mente ab intentione propolita nō mu- tauerit, nequaqu; fructu petitionis fraudetur, sed si ne pro sua fragilitate quis, seu pro alijs interueni- ret, disderatio potatur effectus. Nam et si quis nrm pscientiam habet auaritie, elationis, vane glorie, indignationis, iracundie, vel inuidie, ceterozque vi- tioz loide pollutam, filiam profecto habet male a demonio veratam, p cuius sanatioe supplee ad do- minum currat, quia nimirum de corde cogitatione progentiam, diabolica tolerat arte demōstrant, cui- tus emendatione a pio conditore, crebris, imma- ritimus debet flagitare lamenta et precibus. Si quis bona q; gelius, forte purij, sunt, blasphemie,

detractionis, rixe, vel etia copolalis simunditie, ceterozque huiusmodi pestes fedant, filiam habet immundi spūritus furij agitata, quia videlicet acci- onem quam b. ne laodiano edidit, iam diaboli fraudibus feruendo stulte dīpōtuerit. Ideoz necesse est, vt cum reatum suum cognouerit, mor ad preces lachrymaeq; confingat, sanctoru crebris in tercollemtibus auxilia querat, qui pro anime eius salute rogantes, dño dicant; ptecuram domine mi- serator; et misericors, patiens et multe miserationis, dimitte eam, quia clamor post nos. Dm itte reatu; et dona gratiam, quia nostru intimo affectu querit; p- nus suffragij. Hec esse est debita submissus humi- litate, nō tā le ouis Israelliticaz, id est, mundarium confortio dignū iudicet animarum, fed potius ca- ni comparandum, et celestibus indignum arbitref esse numeris. Hec tamen desperando a precand; quiescat instantia, sed in dubitata mente de largi- totis sumit bonitate confidat, quā quid de latrone coesse fore, de peccatore apostolo, de publicano euā- gelistam, de lapidibus potuit facere filios Ababe; ipse etiam canem impudentissimū conuerrere. Isra- eliticam possit in ouem, cum merito donate castita- tis etiam vite eterne pacula largiatur, id est, pecca- torem coherum a via sua mala iustum facere digne- tur, quem merito bone actionis ad regnum celeste perducatur. Ad idens q; dominus tantum filii nostre ardoie, tam pernitentem orandi perseverantiam, tā- dem miseretur, et nobis quozq; sicut volumus fies- ri concedet, vt videlicet expulsi vltioiarum tumul- tibus cogitationū, dimissis peccatoz nexib; et pu- ra nobis serenitas mentis, et perfectio boni reinte- gretur operis. Potandū interest, quod hec orandi p- tinacta ita solum mereret esse fructifera, si quod eoz precamur, hoc etia mēte meditemur, neq; alto clamor labiozum, quam cogitationum scindatur in- titulus. Sunt enim, qui intransiens ecclesiam, multis psalmodiam vel orationē sermonibus prolongant; sed alibi corde intendentes, nec ipsi quid dicitur reco- lunt. Ore quidem orantes, sed mēte foris vagantes, omni fe orationis fructu pstant, putātes a deo ps- cem eraudiri, quā nec ipsi qui fundunt audient, qd antiqui hostis insinuctu fieri, nemo e; q; animaduer- tere nequeat. Sciens enim vtilitatem orandi, et in- uidentis hominibus gratiam impetrandi, immitit hominibus multitudine cogitationum leuitum, et ali- quando etiam turpium nocētiumq; phantasmata, quibus orationem impēdat, adeo, vt nonnunq; ra- les tantozq; discurrentū cogitationū fluxu pstra- ti in oratione toteremus, qles nec in lecto suspensū tacentes, tolerare nouerimus. Hanc necesse e; Fres- charissimū, vt agnitas diaboli cūremus supare ma- litia, et ipsi videlicet animū ad huiusmodi nebulas, quas hostis asperge gaudet, inquantū postulum se renando, et pii defensionis ppetuum flagitandū pre- sidium, q; potens est (quamuis indignis peccatozi- bus) et pure orandi, et perfecte impetrandi concede- re gratiam. Adultum autem inuatur orationis puri- tatis, si in omni loco vel tempore, nos ab actibus re- peremus illicitis, si semper ad otiosis recreatione- ribus auditum pariter castigemus et linguam, si in lege dei ambulare, et testimonia eius assuecimus roto corde scrutari. Hec necq; enim sepius agere, loqui vel audire solemus, eade necesse e; sepius ad- uolūtū, qsi solū ppi; q; recurre ad se dē. Et sicut voluntaria sues palustris, columbe lympha solent frequentare fluentia, ita cogitationes impure mentē immunda perturbant, callā spiritalis sanctificat; Sane id ad exemplū Chananee mulieris, in oratio

exemplo. canis prefrigit e fronte huius bea bisi collata complecione i predictis atq; in colepicis uirris tumetu feminis pelt itum euadit oio os simul mentem desu- rat. inuehitur.

Monet.

perferemus, si quis maneamus, aderit gratia conditio...

Seria secunda. Johanna. viij.

In illo tempore. Dixit Jesus turbis Judeorum: Ego vado et queritis me...

Refer superius sanctus

ctus evangelista Johannes, quia cum doceret dominus in gazophylacio...

Actu. 9

testis ventre modo. Neque enim tunc quo ipse ibat...

Joh. 13.

Joh. 15.

Pha. 103

est principium omnium rerum, quas p eum deus pater...

Joh. 8.

Pha. 2.

cut arbor aliqua radium solis in se suscipiens, ferro in...

I. Pet. 2

Seria tertia. Matthei. xliij.

In illo tempore. Locutus est Jesus ad turbas et ad discipulos suos dicens:...

Reputatis domini

us ut dignum erat tentatoribus, ad seruos sermonem conuertit, ut illorum...

cuius humeris qui ferre non valet posueris, necesse habet ut aut facca a fereciat, aut sub pondere raat. Sic z homini cui graue pondus penitentie imponitur, necesse est ut penitentiam rejiciat, id est, scadalit atus amplius peccet. Nam si erramus modicam penitentiam peccantibus imponentes, melius est tibi de misericordia iudicari, qua de crudelitate condemnari. Qui enim vult apparere sanctus, circa vitam sua debet esse auferus, circa aliorum benignus. Omnia enim opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus. Scribe z pharisei q operabant ad hoc faciebant, ut ab hominibus viderent, hoc e, ut laude z fauore em populi exterius caperent. Similiter z ois q duncus opa sua ideo tibi facit, ut ab hominibus videat, similis est scribis z phariseis. Exposito naqz vniuicuisqz hois, accipit diabolus occasione, tollamus hoc vitium a nobis, ne velim? a nobis ipis videri, hoc elaudari, z sine labore omnia vira calcabimus. Dilatit enim phylacteria sua, z magnificat fimbrias. Quia secundo sermo dicitur, qz seruare dicitur: rhoros vero lex appellat, phylacteria vocat illas membranas, quas qsi ex precepto legis in frontibus portabant, laude captantes populas, ob custodiam diuini mandatorum, qz inibi scribebant, non intelligentes, quia lex diuina in corde sit meditando, z non in corpore offendenda. Precepto etiam legis iubebat fieri fimbria parua z breuis, in quatuor lummicaribus palli, ut sicut circumsio ne legis a genitibz, sic etia vester distarent. Sed sup stitiosi magistri, laudis popularis audissimi, ponebant sibi grandes fimbrias, acutissimas spinas in eis ligantes, ut ambulantes vel sedentes crebro pungerent, z quasi admoniti ad eloqa diuina mediansanda recurrerent. Ex quare credit in ecclesia inoleuisse, quod qdam aliquam partem euangelij scriptam, vel reliqua martyrum de ferre consueuerunt. Sed sciendum, qz cui in auribus euangelica posita no profuit verba, vni curbus collum suspensa non saluant: qa virtus euangelij non est in figuris literaz, sed in intellectu sensu. Quam enim primores credubitus in cenis, z pmas cathedras in synagogis, z salutationes in foro. Hic phibet eos dñs saluati in foro, neqz pmos discumbere in padijs, qbus iure hoc officium debet, sed ab illis docet esse cauendum, qui cu hie debet digni non sint, vltra modu tñ sibi ea exhiberi desiderat. Hec aut vba saluatoris si corporaliter intelligant, no solu no edificant, sed adhuc magis destruant auditorem. Audiens enim aliquis, laudabile esse in vilimo loco discumbere, discumbit post omnes, z non solu iactantia cordis non amittit, sed adhuc alia iactantiam de sua humilitate requirit, ut qui pius desiderabat ab alijs videri iustus, etiam humilis esse videat. Sed hec domini vba potius spualiter sunt intelligenda. Non enim curat deus vbi corpus hominis iaceat, sed in q parte msa sit locata. Sine causa quip peloco fe humilitatis, qui corde se prefert. Et salutationes in foro non solum exigebant scribe z pharisei a populo, ut eos saluaret voce magna, dicentes: Auerabbi, sed vt flexis capitibus ad genua incuruaret. Et vocari ab hominibus rabbi. Desiderabant naqz vocari rabbi, z volebant esse magistri, nomen appetebant, z officium negligebant. Hos aut nolite vocari rabbi, vnus est enim magister vester. Et patre nolite vocare super terram, vnus est enim pater vester qui in celis est. In his oibus phibete, ne quod deo debet, hoibus deferat. Sed cum oia precepta diuine scripture a deo pcedat, mouet multos contra preceptum alterius scripture q dicit, honos

ra patrem, prohibeat vocari patres vel magistros. Nam z Paulus magistri gentium se esse testatur. Sed aliud est esse patrem vel magistrum natura, aliud permittit indulgentia. Nos enim si homine patrem vel magistrum vocamus, honorem deferimus his a quibus incrementum vite originis sumus psumus, non eos auctores nostre vite offeudimus. Tamen secundum quod a deo conditi sumus z gubernamur, nec pater, nec magister vocandus e quibus nisi deus. Pater vocandus est, quia ex iplo sunt omnia: Magister, quia p ipm sum omnia, vt quia ipse est singularis magister, q omnes interius naturaliter edocet. Homo enim non prestat homini intellectum docendo, sed illum tantummodo exercet ad monendo. Doctrina naqz coris officium tenet, que ferz non facit. Qui maior est vestrum, erit minor vester. Ac si dicat: Quicumqz vult fratrem puenire regnando, prius illum necesse est vt preueniat obsequendo. Quod z in ipso Christo veraciter impletum esse notamus, qui cum maior sit obibus fidelibus, tamen suis non solu exteriora ministrat, sed etiam anima suam p illis in mortem tradidit. Hoc etia qd dicit: Qui maior est vestrū, erit minor vester. Prelati specialiter precipit, vt quibus spualiter regimine principant, eoz indigentia saliter releuare, atqz supplemento familiaris paupertatis, stultitia subministracione procurent. Qui aut fe exaltauerit, humiliabitur, z qui fe humiliat, exaltabitur. Videmus multos honozibus z diuitijs huius seculi flozere, z in his vqz ad finem psequerentur nimis, econtrario nonnullos paupertate laborare, z in eade egestate permanere. Tu ergo isti in inchoata felicitate, z illi in paxina paupertate vqz ad terminum vite permanent, quo vix esse costat, quod dñs dicit, oem hoim exaltatū humiliat, humiliatum exaltat. Sed qui veritas falli no potest, in futuro oplenda non dubitamus. Omnis em q in presentia vita se exaltat, vt dominus pcepit se subdere prenat, hic in die iudicij cu sup eribus humiliatus, au diet a dño: Ite maledicti in igne eternū. Qui vero diuino amice hie se humiliare studuerit, imitatis illi qui dicit, amice a me qz mitis sum z humilis corde, ipe in futuro iudicio a dño exaltabitur, cum audire meruerit: Venite benedicti patris mei, picipite regnum vobis a seculo paratum. Amen.

Seria quarta Matthei.

In illo tempore: Ascendens Iesus Hierosolymam, assumpsit duo decim discipulos secreto, et ait illis: Ecce ascendimus Hierosolymam, et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis, et condemnabit eum morte. Et reliqua Homilia lectionis eiusdem.

Dominus ac redemptor noster, pseudens discipulos ante mortem de sua passione turbandos, lege ante eis z pena eiusdem passionis, z gloriā suam resurrectionis pducere voluit, vt cu eum mortem ternerent, resurrectione quoqz sicut eis prederat, minime dubitarent. Et crebro q ppe hoc ipm eis pmitianerant, sed qz prius accessu qd audierant, labi a memoria poterat, idcirco tunc ad passionē, z seculū

eos ducturus, iterato eis futura pdixit, quatenus eos ptra veniente tentatione ppararet, ne veniente crucis psecutione z passionis ignominia terrerentur. Mala enim mino offitit q psumit. Nam subiti casus, etia fortissimos qsqz obuere solet. Assumpsit in quibus duodecim discipulos suos. Introitū sue pdicari omnes plures dñs vult p se discipulos, e q bus duo decim elegit, qz a apostolo nominauit, quib. euangeliū facta pmitteret, z per qz totū mundū ad suam fidem puocaret. Quibus z alibi dicit: Vos estis q pmanistis mecum in tetationibus meis. His ergo assumpsit ait illis: Ecce ascendimus Hierosolymam, z filius hominis tradet principibus sacerdotum z scribis, z condemnabit eum morte. Attendendum q dñs filium hominis tradendum z morte condemnandum dicit, qui cu fe idē filius dei, z filius hominis dominus Iesus Christus, solus tñ filius hominis, id est, humanitas assumit, tradit, pprehedit, ac passionem mortisqz subiacere potuit. Simul z illud cōsiderandū, qz pene in obz? scri euangeliū loc, poro se dñs filius hois qd filii dei appellat, vt vcz nob? ad memoriam reducat, qd pro nobis factus sit. Nam qd erat deus excessus sup omnia, factus est homo humilis int omnia. Sed quāto magis ille humanitas sue infima puenit, tāto magis nos sublimia diuinitatis eius venerari ac glorificare oportet. Tradetur aut principibus sacerdotū. Primū em ad Annā sacerdotem, deinde ad Laiphe domū adductus ē, q erat pontifex annū illius. Et condemnabit eum morte. Et in morte eū p dēauerit qz clamauerit dicētes: Hec est mortis. Et tolle cruce hie eū. Et tradent eum gentibus ad illudendū. Traditur est gentibus, qz sicut tertus passionis eius apz teloguit, vincum adduxerunt eū, z tradiderunt eū pōtio Pilato prefidit, qz vtiqz no Jude? erat. Ipse vō flagellatū eū tradidit militibz Romanis ad crucifigendū. Sciendū aut dñm a multis fuisse traditū. Tradidit naqz eis deus pat, terra qd apostolus ait: Qui ppro filio suo non pcepit, sed p nobis ois bus tradidit illum. Tradidit se ipe filius, eodē apostolo dicente: Qui dilexit nos, z tradidit semetipm pro nobis. Tradidit eū Judas Judetis: Iudet nihilominus tradidit eū Pilato: Pilatus vtr dicitū est tradidit eum militibus. Si ergo deus paf tradidit eū z se seipse tradidit, qd Judas z Iudet peccauerit? Quid tantū scelus admiserunt, vt sic horoz z execrationis sint obus in Christo credētibz? Sed in re vna dispar fuit affectus, Quod em deus paf cu eterno sibi filio fecit, amore z dilectione humani generis hoc fecit: Judas vō et Iudet odio z inuidia hoc fecerūt. Ideoz deus paf dignissime, cu Christo filio suo bñdicat, z pmius laudibz, predicatur, illi vō eterna maledictioe z supplicio p dēmanat. Tradet, inqz, gentib. ad illudendū, z flagellandū. Illudus est dñs, qz (sicut euangeliū refert) succipientes eū milites velauerūt facie eū, z induerūt eū purpura, z plectētes eoz nam de ipi eius, poluerūt sup caput eius, z arandine in tertera eius, z venies dixerunt: Aue ter Judeoz. Et dabant ei alapas. Flagellatus, ad columnam religatus, in q vqz hodie facti cruozis indicia ferit appaere. Qui vero prius flagellatus, deinde crucifixus est, et Romano more factū est: qz reos z morti adu dicatos, pmiū flagellis vberabant, deinde securi cedebant. Et die tertia resurgit. Solum scriptura diuina trisid. Ieta subiungere. An z dñs pdicāta sue passionis ignominia, future resurrectionis enestigio gloria euacuauit, subdens: Tertia die resurgit. Et iure die tertia, quia auzo vite, diu a morte teneri

Luce. 22

mat. 26. Joh. 19

Rom. 8. Gal. 2

Mat. 25

Mat. 25

Joh. 19

non potuit. De quo Psalm. dicit: De torrete in via bibi: quia vix mortem nostrā in transitu gustauit, z caro illius corruptionem non vidit. Tunc accessit ad eū mater filioz z beded cū filijs suis, ad rans, z petens aliquid ab eo. Qui dicit et, qd vtr Arta: Die vt sedeat in domo filij mei, vnus ad dextera tuam, z vnus ad sinistra tuam, in regno tuo. Mater filiorum z beded, ipa est. Barbara mater Jacob z Johannis, z vnus z in resurrectione domini mentio agitur. Sed cum dominus suam superius legatur p dicitur passionem, quod vix tradidit, illudendū, z flagellandus esset, querendum vnde mater filioz z beded ad hanc regni opinionem inducra sit, vt filijs quereat a dño regnandū gloria. Ea enim q dñs in se implenda p dicitur, contraria vt debantur glorie regni. Sed quia dominus subinixerat fe die tertia resurrectionem, parauit hie multiter post resurrectionem ilico eum in mundo regnatarum, arbitrans in primo aduentu domini impletdum, quod in secundo promittitur. Ideoz imemor futuroz auiditate feminea, presentem gloriam concupiscit. Sed z vqz hodie Judeoz opinio est, z Christi suum cum venerit per annos plures res felicit in mundo regnatur, omnibusqz gentibus imperatur, z ipsoz Judeoz ois face z prosperitate gauisuros, atqz ab omnibus fore populis venerandos. Hanc opinionem corrupta matris hiec mulier, ideoz erroze uoluit z affectu futurum, filius volebat regnum imperare. Quod vero dominus interogauit quid illa veller, no de ignorantia fecit, s; et dispellatione, vt vix illius peritio non fieret obus, filius illi dominus apz ruderet. Respondens Iesus dixit: Hec scitis quid peratis. Mater postulate, non mari dominus, sed filius respondit, quia nouerat matris pices et filioz ventre voluitare. Respondebat em quid pererent, qui pnegare z obedere Christo volebat, qui necdū merebant. Responde em pro Christo parti poterat, vt dicit apostolus: Si compatimur z congregabimur. Delectat ergo eos culmen honozis, sed prius debet eos vix exercere laborijs. Nam desiderant sublimiter regnare cum Christo, sed prius debet pati pro Christo. Bonū certe erat eoz desideriu, sed inconsiderata peritio, atqz ideo dñs no voluit aut ppositum eoz rum culpauit, qd de eius amore nascebatur, sed solā ignorantiam rephedit, dices: Hec scitis quid peratis. Postestis bibere calicē quē ego bibiturus sum? Hic calicis vel baptisimi, in sacro euangelio labor martyrii soler designari. Unde alibi dicit dominus: Baptismate habeo baptizari, ad quod coaror: vqz dū perficiat. In passione qz patrem coaror: Si vis, transfer calicē istū a me. Interrogat ergo illos, si possint bibere calicē quē ipse erit bibiturus, p hoc fe illos p passionem in finiuans consummados. Quibus illi intelligentes ruderūt: Christo sumus. Et dominus: Calicem quidem bibetis. Quersollet, quo ambo bi fratres, Johanne videlicet z Jacobus, calicē dñi biberint, cū illi Jacobum legamus p Christo ab herode capite coctum, Johanne vō in pace quiescente, z poptia morte vira finisse. Sed legitur in hystoria, ipm quoqz causa nominis Christi multas sustinuisse. Nam z cū ceteris apostoliscelus in actibus apostolorū inuenit, z deinceps a Domitiano Cesare in feruentis olei dolū missus. Idemqz ab eodē principe popter inuicem euangeltzandū constantia, in Parthum insula exilio ratur fuisse relegatus. Videmus ergo non de calicē Johāni martyriū, z ipm quoqz bibisse calicē passionis, quāuis persecutor sanguinem eius non

Luce. 12. Luce. 11

fuderit. C Sedere autem ad betteram meam z sistrum, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a patre meo. Quod dicit, non est meum dare vobis, ita sentire potest, non est meum sed vestrum. Nō est meum dare, quia regnum celorum in accipientis est potestas. Quicumque enim talem se exhibuerit, vt dignus sit regno celorum, hic talis ille accipiet, quia regnum celorum nō persona, sed vita consequit. Si itaq; vos z tales fueritis, vt sibi digni accipere illud regnum, quod deus pater solus victoribus, z vsq; in finem in bono perseverantibus preparauit, vos quoq; illud absq; dubio accipietis. Sive etiam alio sensu: Non est meum dare vobis, hoc est, nō est meum dare illud regnum superbis z elatis, quod adhuc erāt. Si ergo illud vultis accipere, nolite esse quod estis, id est, nolite esse elati, quia tales indigni sunt accipere regnum celorum. Ergo prius humiliamini, z tunc vobis quoq; preparabitur regnum celorum. Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus, non contra matrem indignantur, sed ad filios referunt presumptio nem huius postulationis, q; quasi ignorātes mensuram sui, immodica cupiditate ad petendū regnū exarant. Intra quod dominus quoq; supra non petenti matri, sed tacentibus filiis respondit: Nescitis quid petatis, q; quia domini responsione, simul z decem apostolorum indignatione, datur intelligi, quod filij matrem insurgauerint ad grandia petenda. Iesus autem vocauit eos ad se z ait: C Scitis quia principes gentium dominant eorum, z qui maiores sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos, sed quicumq; voluerit inter vos maior fieri, sit minister vester. Et qui voluerit inter vos prior fieri, erit vester seruus. Humilis z benignus magister, forma quoq; omnium magistrorum, nec illos duos de immodica z irrationabili petitione, nec hos decem de indignatione z litore, quē contra illos habebat, redarguit, sed tale ponit exemplum, quo manifeste doceat illum vere esse maiorem, qui maiorem se exhibuerit, illumq; existere priuū, q fuerit seruus omnium. Qui ergo voluerit patre preuenire regnandū, preueniat z illum se humiliando. Vincat eum obsequio, quem vult vincere dignitate. Frustra igitur illi grandia querebant, frustra et isti de illorum insolent de siderio indignantur, cum a domino doceantur, ad summe dignitatis culmen, non potentia, sed humilitate ascendere. C Sic ut filius non venit ministrari, sed ministrare, z dare animam suam redempcionem pro multis, z ponit illis et seipso formam discendi humilitatis, vt si docentis verba parumper dicerent, imitari eum exempla. Non venit, inquit, filius hominis ministrari, id est, vt ministraretur ei, sed ministrare. Si ego (inquit) qui cum sim dei filius z deus, propter vos homo factus, non ad hoc in mundum veni, vt homo nō obsequar, vel ministeria vbi inquirerē, sed vt ipse potius vobis obsequer, vobis ministrarem, quare vos homines ab hominib; mortales a mortalibus, seruitia supra requiritis, non vt nature (cui satis parua sufficiunt) necessitatibus subueniat, sed vt maiores z celiosos ceteris appareatis. Attendant quoq; ecclesiarum prepositi, z caueāt, au diant a domino, quia gentilis, non ecclesiastice consuetudinis est subiectis dominari, z super eos quibus prelati sunt, potestatis dominium exercere. Di scant igitur boni magistri exemplo, nō se fasti superbie sup minores extollere, sed potius illis se obsequerare, atq; equales in omnibus exhibere studeāt, quatenus ab illo qui non venit ministrari, sed minis

trare, celestem merentur consequi magistratum. Ministravit autem dominus, quando in cena in te se precipit, z omnium discipulorum pedes lauit. Ministravit etiam dominus, cum in crucis altari seipsum pro nostra redempcionem, deo patri hostiam obtulit. Unde sequitur: Et dare animam suam redempcionem pro multis. Commendandum meo morie, quod non pro omnibus, sed pro multis se dicit animam ponere, pro his videlicet qui credere voluerint, pro his qui sunt de numero saluandoz, z ad vitam eternam predestinatorum. Tu autem,

Seria quinta Lucae, xvi.

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc: Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide. Et reliqua. Homilia require in prima dominica post octauas pentecostes.

Seria sexta. Matthei xxi.

In illo tempore. Dixit Iesus discipulis suis et turbis Iudeorum: Homo quidam erat paterfamilias, qui plantauit vineam, et septem circūdedit ei, et fodit in ea torcular, et edificauit turrim, z locauit eam agricolis, et peregre profectus est. Et reliqua. Homilia lectionis eiusdem.

Passurus pro salute hominum dei filius, venit Iherusalem triumpuali pompa, z ab exultantibus turbis exceptus, quo tali gloria inimicorum suorum animos ad suam necem maturandam amplius incitaret. Ibiq; per quinq; dies non cessauit, docens populum, z propositis similitudinibus, Scribarū z Phariseorum scelera redarguens. Nam quia ipse intro gauerunt eum, cum eos de templo mirabili auxilio te eijceret, in qua potestate ista facis: et ique in sermone laqueos retenderant, cum simulata veneratone interrogabant, vt nūm liceret dare census. Le sari an non: dicit eo ipso suis artibus superant a dno, z in parabolis audunt, quo apertius audire non merebantur. Deniq; hec similitudo, iudeorum inuidiā quā contra saluatoz concipiant, z passionē eius totum complectitur sacramentum. Homo iste paterfamilias, deus omnipotens est: qui hominea in mundo, quasi dominus suis famulos possidet in domo. Iste est ille paterfamilias, qui habuit duos filios, quosq; secundum alterius loci parabolam, condidit operarios in vineam suam, qui plantauit vineam, plebe videlicet Israeliticam, quam de omnib; gentibus in populum sibi peculiarem elegit. Ibec est illa vinea, de qua Istaia in cantico locutus, ad vltimum addidit: Ainea domini sabaoth, domus Israel est. de qua z Psalmista dicit, Ainea de Egepro translulisti, etc. isti gētes, z plantasti eam. C Et septem circūdedit ei, z fodit in ea torcular, z edificauit turrim, z locauit eam agricolis. Per septem vt

ma; vrbis, angelica presidia designat. Septem ergo vinee circūdedit, q; er munimē muroz, z au silio angelorum illam plebem vallauit. Torcular, altare: quia hoc in torculari vne exprimitur, ita in altari deo hinc immolatur. Ibec sunt illa torcularia, quoz titulos tres Psalmi prenotantur, ita, in fine pro torcularibus edificauit turrim, templum scz. Ibec est illa turris, ad quam loquitur Iudas pro pheta dicens: Et turris gregis nebulosa filia sion. Locauit eam agricolis principes Iudeoz dicit; quibus tradidit vt eum templumq; z vniuersam simul plebem tradidit gubernandam. C Et peregre profectus est. Profectus est peregre, non loci mutatione. Nam quo potest recedere, qui per prophetam loquitur: Celum z terram impleo. Et alibi: Deus de prope ego sum, z non deus de longe. Sed ab illo dicitur, liberum illis relinquendo arbitrium, vt vellent operari in vinea, an non. C Cum autem tempus fructuum appropinquasset. Tempus fructuum fuit, ex quo intersectis hostibus terram promissionis securi ceperunt incolere. Et pulchre, non procurrent, sed tempus fructuum dicit, quia nullus huius vinee procurrent, nullus poterit pro puli extirpi boni operis fructus. C Misit seruos suos ad agricolas, vt acciperet fructus eius. Et agricolae apprehensis seruos eius, alium occiderunt, alium occiderunt, alium vero lapidauerunt. Serui q; priuū ad agricolas missi sunt, Moyses legillator, z Aaron, z reliqui sacerdotes intelliguntur, qui per quadraginta annos continuos, in deserto fructum legis quā illis deus de derat erigebant. Sed agricolae malos ad se seruos occiderunt, flagellantes illos verbis erubili linguarum. Scriptum est enim: Irtrauerunt Moyses in castris Aaron, sanctum domini. Et iterum: Uexatus est Moyses propter eos, quia eracerauerunt spiritum eius. De qua vinea, quid ipse Moyses sentiat, in cantico Deuteronomij declarat dicens: De vinea Sodomorum vinea eorum, z de suburbanis Sodomorum. Vna eorum vna felix, z borros amarissimas. Notandum q; alius euangelista dicit, alium in capite percusserunt. Per hunc namq; seruum intelligitur Dauid, quia z ipse seruus patrisfamilias erat, qui eundem populum ad superna desideria incitabat, fouendam psalmoz melodia concinendo. Sed hunc in capite percusserunt, quia ipsum spirituales mulcere peccata abiecerunt, dicens: Non est nobis pars in Dauid, neq; hereditas in filio Iste: Ab ille q; re gnium eius ignobiliter tradiderunt, z religionē impietate mutauerunt. Sed ille huius iniurie immemor, pro hac vinea hic patrefamilias pbarat dicens: Domine deus virtutum conuertere, respice de celo z vide, z visita vineam istam. C Serui misit alios seruos plures prioribus. Per seruos qui secundo loco missi sunt, choros prophetarum debemus accipere, qui suis oraculis populo subueniebant, z que hinc vinee imminebant predicabant. Sed z hos similiter percussit, z occiderunt eos q; preuentiabant de aduentu Christi. Audiamus q; Istaia de huius vinee sterilitate gratulatur: Ego te plantavi vineam electā, omne fenum ven, quō pueria es in amaritudine vitis alienae. C Secerit, inq; illis similitudine quā Istaia dicitur, vt Istaia in Egepro. Altos occiderūt, vt Istaia quosdam lapidauerunt, vt Istaia in Chaldea, Iheremā in Egepro. Altos occiderūt, vt Istaia quosdam occiderūt, vt Istaia. Non nullos vecte ferreo piderunt, vt Amos. Et ostenditur hic parientia z sustentatio dñi, qui crebro seruos suos ad ma los colonos dicit, quatenus ab illis conuenit penitentia ageret. Sed illi prementes, itā sibi in die

ire thesauri auerunt. C Nonnulli autem misit ad eos filium suum, dicens: Crebunt fossitani filium meum. Nonnulli, inquit, filium meum misit, quia vt ait apostolus quādo venit plentudo tempoz, misit deus filium suum natū et muliere. Non aut misit, vt de malis z pene obnoxiois colonie sententiam iudicialē ferret, sed ad hoc post rara scelera, post seruos tuoz impiiā mores, locum venie misericorditer referuaret. Crebuntur filium meum. Ibi q; am bigens dicit, verebitur fossitani filium meum, nō ita est accipiendū, q; ignozātes dixerit: Nam deus qui cuncta singulariter z summe nouit, ignozare non potest. Sed dubitare dicitur, vt in nomine filij potestas liberi arbitrij demonstreretur. C Agricole autē videntes filium dixerunt: Iste est heres, venite occidamus eum, z habebimus hereditatem eius. Et hoc loco manifestissimum comprobatur, principes Iudeoz non per ignorantiam, sed per inuidiam cruciatuē redempcionem. Hocerit enim eum esse filium dei, intelligebat hunc esse illi, qui loquebatur deus p: postula a me z dabo tibi gentes hereditate tuā, z possessionē tuā terminos terre. Hocerit bant eum ad hoc venisse in mundū, vt omnes gentes ad suam fidem pertereret. Ideoz q; nō consulentes sibi, dicebant: Ecce totus mundus post ipsum abiit. Et si dimittimus eum sic, omnes credent in eū. Hereditas aut filij ecclesia est, in cunctis dara ei nationibus, quam non mox p se ei reliquit, sed ipse morte sua illam misericorditer acq; siuit, atq; a mortuis resurgendo, illam sub testamento vite eterne possedit. De qua apostolus: Hec dicit, inq; gregi, in quo vos poluit Christus regere ecclesia, quā acq; siuit sanguine suo. Ibc hereditate nequam colon occiso herede percipere cupiebant, quia ad hoc p sequebatur Christi, vt sic q; per eum est extinguerent, z carnalem iustitiam legis, iustitiae euangely ferret, atq; oibus gentib; imbutis inereret. C Apprehentim, inq; ei eijcerent extra vineā, z occiderunt. Extra vineā vinee heres occidit, q; Christus extra ciuitatē in loco q; dicit Golgarba, id est, Caluarie, crucifixus est. Unde apostolus: Iesus aut, vt sanctificaret p suū sanguine populi, extra portam passus est. Sive eiecerunt eū extra vineam z occiderunt, q; prius p incredulitatem a suis eum codibus expulerunt, ac sic crucis supplicio affecerunt, hoc oculum pignabat qd Moyses in tabernaculo dei altare holocausti, in quo victimarū sanguis effundebatur, non intra tabernaculum, sed ad ostium positus, immens mystice, quia crucis ara extra portā Iherusalem erat erigenda, z Christus dei prius filius non in domo Iudeoz, hoc est in mentibus illorū recipiendus, sed foras esset immolanda. Ibi aut Marcus mutato ordine dicit, z apprehendentes occiderunt eum, z eiecerunt eum extra vineam, pntia cū in fidelitatis illorū denotat, q; nec post eius passi onem z resurrectionem credere voluerunt, sed quia si caderet inutile protererunt, predicatorē verbū illius a suis finibus excludentes, z ad nationem populos tranfmitterent. C Quia illi: Quos male perdet, z vinea fiam alij locabit agricolis, q; red dant et fructu r'pibus suis. Hec dicit dñs maloz magna peccidit, q; incredulos z crudelēs, filii homicidas, digna puniuit vt de locū, gentē, simul z regnū eius auferendo, z p omnes mundi terminos longe lateq; disseminando. Locauit aut vineam aliis agricolis, q; nobis scripturaz mysteria, z sua cōtinuē

Sal. 4

Job. 12.

Actu. 20

Hebr. 13

Mat. 12

Deut. 32

Istaie. 5. Jerem. 2

tribuit, ea conditione, vt suis temporibus fructum reddamus, id est, nouerimus quod vnoquoque re nos loqui vel agere uentur. Sed hoc quod illi dixerunt, quod scilicet malos male perdet, et vineam suam alio loco erit, ipse diuinitus procuratum prophetico ostendit exemplo ridens. Et nunquam legis in scripturis: Lapidem quem reprobauerunt edificantes, hic factus est in caput anguli. A deo factum est istud, et est mirabile in oculis nostris. Ipse quia superius colonos uocauerat, nunc edificantes appellat, quia principes et sacerdotes Iudeorum, subdita plebem ad offerendos iustitie fructus, quasi vineam excolere, ipsi etiam hanc ut domino ad inhabitandum digna fieret, quasi domum construere et exornare debuerunt. Nam et apostolus huic sensui aspiatur, fidelibus loquens: Illi qui agricultura estis, dei edificatio estis. Sed illi qui mali coloni, fructum vinee reddere nolunt, et quasi mali cementarii, electum et pretiosum lapidem, vel in fundamento vel in angulo domus dei ponendum subtrahere, hoc est, fidem Christi auditorio conabatur eripere. At ergo: Huius legis in scripturis: Lapidem quem reprobauerunt edificantes, hic factus est in caput anguli. A deo factum est istud, et est mirabile in oculis nostris. Et sic dicitur: Non implebitur haec propheta, quia lapidem ad edificandum reprobatum, et in caput anguli factum dicit, nisi Christus a uobis reprobatus et occisus credituris gentibus praedicet. Ipse enim quia lapis pretiosus iuxta quod apostolus ait: Petra erat Christus in capite anguli factus est, quia deus duos arietes, circumcisionis et praepitii, in sua fide copulauit, et uia ecclesiam et duobus populis constituit. Ideo dico uobis, auferet a uobis regnum dei, et dabitur genti facienti fructus eius. Regnum dei, hoc loco sancte scripture intelligende sunt, quas dominus in fidelibus Iudeis abstraxit, et nobis tradidit, ut eorum fructum faciamus. Ista est illa uinea quae quondam locata est agricolis, sed illi nomen tantum scripturarum habuerunt, fructum uero illarum nullum esse sequi meruerunt. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: Super quem non ceciderit, conteret eum. Multum enim distat inter eum, qui per fragilitatem aut ignorantiam peccando offendit Christum, et eum qui per superbiam negat Christum. Qui ergo credit in Christum peccat, super lapidem cadit et confringitur, sed non omnino conteritur, quia reseruat ad penitentiam. Si uero quis negauerit Christum, cadet, id est, irruet super eum lapis iste, et ita conteret eum et aeterno interitu, ut ne testa quidem remaneat, in qua parum aquae de fouea hauriatur. Potest et hoc dici, quod illi super lapidem cadebant, qui tunc eum per simplicitatem et ignorantiam contemnebant, et iniurijs afflictebant, ideo quod uassant, non tamen penitus conteruntur. Qui uero illum scientes dei filium, per inuidiam negabant, et contra suam conscientiam eius opera Belessebub assignabant, super hos irruet lapis, et conteret eos sempiterna perditione, atque comminet, ut sint in pipi sicut puluis ante faciem uenti. Et cum audissent principes sacerdotum, et pharisaei parabolas eius, cognouerunt quia de ipso diceret. Et querentes eum tenere, timerunt turbas, quoniam scit prophetam eum habebant. Principes sacerdotum et scribae propria redarguit conscientiam, quae uentus interfecere dominum, quasi mententem contra se. Sed haec agentes, probant uera esse quae dixerat. Ipse enim erat heres, cuius mors iustitia vindicata erat a patre. Ipse uero erat nequa colonia, quae occidit filio dei, ad modicum tamen humano timore retardari poterant, donec hora eius ueniret. Huius

I Co. 10

uero diuino timore, aut amore cohiberi uoluerit. Haec uero quae de hac parabola super malitia Iudeorum expositimus, morali intellectu ad uinquentium nostrum referre possumus. Cum enim alicuius fidelium nostrum baptisimus, ad operando exercere debeat, mittitur, quasi et uinea quae terra? quod fructus accipiat, tur uinus et alter seruus et terra? quod fructus accipiat, cum legitur: phetia et psalmi: quod montis in fructu? bonorum fructus operi reddere debeat. Sed seruus? aut melius affectus efficit, cum sermo dei ut promittit, ut etiam quod grauius est blaspheuiatur. Sinus? et heredes dem quod in se est occidit, qui immenso misericordie dei omnipotentis, ipsum filium dei respuit, et ipsum sancto qui regeneratus est contumeliam facit. Propter quod malis agricolis male perditis, datur alteri uinea, quia dono gratie quod in gradibus spiritus, humilis quisq; dicitur. Sed et hoc quod de illis in fine eua gelit dictum est, quod quatenus tenere Christum, timore turbas praepituntur, quod die uidemus agere in ecclesia. Multi enim sunt in ecclesia solo nomine fides, quod ecclesiae fidei et pacis unitatem, quae non diligit, propter cohabitantium bonorum fratrum multitudinem, aut erubescunt aut timent impugnare. Sed his, sicut dicit ad Job loquitur, cum tempus fuerit, in altum sale erigentur, quia nacta occasione, ecclesiam persequitur, et Christum cum pharisaeis cruci addere, et osentui conantur habere. Perterritus debemus ipsi qui loquimur, et cauere, ne exempla pharisaeorum sequamur. Caremus sollicite, ne solo nomine tantum simus Christiani, ne his specie pietatis titulum subulemus. Arguimus dominum gratias, qui scripturas in qua quondam Iudei forebant, illis pro irre uocabili malitia abstraxit, et nobis pro sola misericordia largitus est. Ueneremus eum non sicut simpliciter turbe ut prophetam, sed ut deum et dominum prophetarum, saluatorem et redemptorem nostrum. Qui uero tunc et regnat etc.

Job. 39

Sabbato Lu

ce et.

In illo tempore: Dicit Jesus discipulis suis parabolam hanc: Homo quidam habuit duos filios, et dixit ad adolescentem ex illis patri. Pater da mihi portionem substantiae quae me contingit. Et reliqua. Homilia lectionis eiusdem.

Scribis et pharisaeis Contra nostre salutis autorem murmurantibus, sicut requisita quae hanc praecedunt sancti euangelii lectio declarat, propositus dominus duas parabolas: alteram hominis, de inuenta uero perditis gaudentis: alteram mulieris, super perditam et reperta dagma gratulabunde exultantis, ostendens in conclusione parabole, quantum sit gaudium in celo super conuersis peccatoribus. Deinde dicit et hanc similitudinem, non solum suum de conuersis peccatoribus gaudium demonstrans, uerum etiam inuidentium murmurationem reprehendens. At ergo: Homo quidam habuit duos filios. Homo iste, deus omnipotens patrem intelligitur, qui duos habuit filios: quia ipse est genitor et creator ueroque populorum. Et male Iudeos designat, qui in cultura uinui dei permanentur. Dico uero si significat populos gentium, qui relicto creatore colendo creaturam, etiam ad ipsum dei inimicum dia-

holum ad: andum pertinerunt. Et dixit adolescentio: et illi parit: Da mihi portionem substantiae quae me contingit: et diuinitus illis substantia. Substantia quae inter fratres diuisa est, sensus rationalis homini a deo attributus intelligitur. Nam uiuere, intelligere, meminisse, ingenio aliquid praeminere, diuini muneris substantiam est. Quam substantiam tunc adolescentio filius a patre expectat, cum homo in sua uolens esse potest, per liberum arbitrium se regere conatus est. Sic ergo dominum creatorem suum quae fuit super eum abiecit. Diuinitus ergo eius substantiam: quia fidelibus sine protectionis gratiam, quam uere desiderabant impartiri. Infidelibus uero naturalis tantum ingentis beneficium, quod sibi sufficere putabant, attribuit. Et non post multos dies congregatis oibus, adolescentio filius profectus est in regionem longinquam. Quod non post multos dies congregatis oibus profectus est, designat, quia non multo post institutionem humani generis uisum est anime, ut bona sua per seipsam gubernaret, quae tamen per se ad bona operanda infirmus a impotens est, nisi eius qui eam dedit ualidetur auxilio. Et distant uero substantiam suam, uiuendo luxuriose. Quod luxuriose dicit, amando hanc uitam prodigam: quae pompis exterioribus spariant gaudet, intrus non meruit manere. Longe prope factus est: non loci, sed animi mutatione. Quanto enim quis amplius delinquit, tanto longius a dei conditoris sui gratia recedit. Et postquam aspirare sumit, facta est fames ualida in regione illa. Fames in longinqua regione, indigentia significat ubi dei. In regione longinqua, id est, in obliuione conditoris. De qua dominus per prophetam minatur: Uicium famem super terram, non fames panis, neque sitim aquae, sed audiendi uerbi dei. Ipsi epe cepit egere, et abiit, et adhefit uicium regionis illius. Merito eger cepit, qui beatus diuine sapientiae, et diuinitatis celestium dereliquit. Nus civium regionis illius, cui iste prodigius adhefit, diabolus est, quem dominus principem uicium mundi appellat, quia merito peruersitate huius terrenis concupiscentis praepositus est. Et misit illum in uillam suam, ut praecerit porcos. Ulla carnalem concupiscentiam significat: de qua ist, qui inuitatus ad spirituales epulas ire, ex cufat dicens: Uillam emi, et necesse habeo etire et uideri illam. In uillam quoque mitti, est cupiditatis mundum subiugari. Porcos uero pacere, est ea quibus maligni spiritus delectantur operari: qui merito designantur per animal foetidum et ceno semper gaudens. Et cupiebat implere uentrem suum de filiis quas manducabat porci. Siliqua genus est huminis, follicibus maximum et sonorum, sed grauius pauca sterile, et pene uacuum. Ideo per siliquas designantur doctrine seculares, sterili suauiter resonantes: in quibus laudes idolorum, fabule et carmina poetarum conreptant, quibus porci, id est, mores delectantur. His prodigius iste saturari cupiebat: quia aliquid foetidum, et quod ad beatam uitam perineret, in talibus inuenire uolebat, nec poterat. Hoc est enim quod subiungitur: Et nemo illi dabat. In se autem reuerfus dicit: Quatuor mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereor? In se, inquit, reuerfus. An iste reuerfus fuerat? Ab his nimirum quae foris pro oblectamentis notia illicuit et seducunt, ad scientiam interiorum mentis intentione redierunt. Quatuor mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereor? Licet enim gentes in magna uere ignorantia, et errore cultus dei uersarentur, tamen predicantibus apostolis ceperunt quodam-

Amos. 5

modo respicere, ubi futuritate percepta reuocari. Mercenarii autem sunt, qui inuita supne mercedis sara gunt digna operari. Hi mercenarii in domo patris mei abundant: quae tales in ecclesia spiritualis grae refectus alimonus. At ubi quae extra edes huius praefamilias potest fieri, fame ubi dei peunt, et uere filius implere cupiunt, quia scientia ueritatis non habentes, beata uiam in scientia inuanis Philofophis requirunt. Sicut enim panis, qui co hominis confirmat, ubi dei merito comparatur, ita siliqua quae foris nitida, intus uacua est, nec reficit uentre sed onerat, secula risticte comparatur, quae sermone sonoro uilitate uacua est. Et Surgat, inquit, quae pessime me iacere sentio. Ibo ad patrem meum, a quo longe recessi. Ad patrem inquit, ubi, quae sub porco praecipue miserabili egelate rebaesco. Et quae uox et misericordiam uocaret patrem? qui quae offensus, quae magnis secleribus irritatus, non bene dignatur prius audire uocabulum. Et patet, inquit, peccati in celis: hest in angelis et in sanctis aibus, quae sunt pedes dei. Anima, inquit, iusti deus sapiente. Et sic dicit, Uell mihi fides est. Ad idem. Et coram te, hoc est, in ipso interioris conscientie secreto, quod dei solus oculi penetrare possunt. Et ista non sum dignus uocari filius tuus, fac me sicut unum ex mercenariis tuis. Reminiscere esse filium, et pro affectu ducta quae psum sunt, sua non esse ambigit, sed pro ris ignorantie memor, ad hec ne quae aspirare sumit. Ideo quae mercenarius se fieri poscit, pro mercede, non pro hereditate seruitutis, fac me, inquit, sicut unum ex mercenariis tuis. Atque nec hoc quidem nisi paterna dignatione promereri potest restatur. Quapropter taceant phelagiani, qui uoto temerario garrunt, hominis uirtute sine dei adiutorio posse saluari, cum apertissime dicat scripturas. Sine me nihil potestis facere. Et surgens uenit ad patrem suum. Ad patrem uenire, est ad ecclesie societatem pro fide accedere, ubi est legitima et fructuosa peccatorum confessio. Cum autem adhuc loqueret, hoc est, cum non dum adhuc dum intelligeret, sed iam praedicatione quereret, uidit illum patrem, hoc est, misterium est illius. Uideret namque dei, misereri est, sicut et de Petro scriptum est. Et respexit dominus Petrum, et misericordia motus est. Et accurrens cecidit super collum eius, et oscularus est eum. Reuertenti filio pater occurrit, quod deus semper eum cum uinigenito suo pater occurrit, in eo deus pater semper manet, et cum eo ad hanc uiam pergrationem decedit. Apostolus enim dicit: Deus erat in Christo, mundi reconcilians sibi. Hinc ipse saluator ait: Qui me misit meriti est, et non dereliquit me solus. Et alibi, Pater in me manet et facit opera. Et cecidit, inquit, super collum eius, et oscularus est eum. Sup collum filii cadere, est in amplexus eius brachium inclinare. Deus ergo pater super rediens filium collum cecidit, quod brachium suum, hoc est, uerbum suum ad hanc mundi summa immensa misericordia fudit. Oscularus est enim eum, uerba ad ipse uenit peccator ubi gratie rediret, cum per filium diceret. Penitentiam agite, appropinquabit enim regni celorum. Dicitur filius ad patrem, pater peccati in celum, et coram te, et iam non sum dignus uocari filius tuus? Postquam ad patrem reuerfus, hoc est in ecclesia iam positus, incipit peccata confiteri, sed non dicit ut a se dicitur supra praefam. Dicit enim, non sum dignus uocari filius tuus, sed non addidit quae super se dicitur, me derabam, fac me sicut unum ex mercenariis tuis. In enim adhuc loqueret, et praedicatione perierat, cupiebat ut mercenarius esset. Et postquam patris osculo meruit honorari quae ostendit, iam designatur mercenarius esse. Ad idem namque intelligit distans

Job. 66

Job. 15

Luc. 22

I Co. 5 Job. 14

Mat. 13

I. Co. 13

esse inter seruu, mercenariu, z filiu. Seru nãq est, q mem penaz gehene, vel legi mundanae formidat...

Ro. 10. Eph. 6.

Quotidie em in sancta ecclesia vitulus iste faceris... Quotidie em in sancta ecclesia vitulus iste faceris...

Mat. 1.

I. Co. 1.

Pla. 19.

Exod. 23

enim: Non coques hedum in lacte matris sue. Ergo dicit: non dedisti mihi hedum: tale est ac si dicarillum q mihi hed? videbat. Nam q? Chriftum...

Joh. 17

Pla. 118

I. Co. 6

Joh. 8. Joh. 8.

office passionis sacramentum, purificatio z corpus... officio passionis sacramentum, purificatio z corpus...

Exempla.

Luc. 21

3. Re. 18

I. Co. 10

capiat, nisi ut scriptum est: **Qui gloriatur, in domo non gloriatur.** Cuius vero ille solus nequissimus non audere impugnaré propositum, cuius non appetat violare ieiunium, quando versutas suas, sicut eua-
gelica lectione patefactum est, nec ab ipso mundi saluatoris continet? **Et pascens enim in eo quod draginam dierum noctumque ieiunium, explorare calide voluit, vtrum hanc continentiam donatam haberet an propria, vt non memeret deceptionu suam opa resolueda, si Chrus esset eius conditionis cuius e corporis.** **Primo vtiqz dco scrutat' est,** an ipse esset subphantiaru creator, qz rex corporuqz posset in quas vellet mutare naturas. **Secdo,** an sub hu mane carnis specie diuinitas obumbrata tegetetur: cui facile erat peruiui sibi aere facere, z terrena p va cui meda libiare. **Secd' cu illi dñs iustitia maluisset opponere vert hore, qz potentiam manifestare detartatis,** ad hoc conuertit tertie fraudis ingenium, vt eum in quo diuine potestatis signa cessauerant, dominandi cupiditate tentaret, z ad venerationem sui (regna mundi pollicendo) traduceret. **Sed prudentia diaboli stultifecit sapientia dei vt superbus hostia hoem videns quem aliqui superauerat, non me fuerat eum persequi, sed pmo opibus oportebat occidi. **hanc igit aduerfarij dolos, non solum in illecebris gule, sed etia pposito abstinerie caueam?** **Qui enim sciuit humano gnti moie inferre p cibis, nouit z p ipm nocere ieiunijs: z ad cotrarie fraudis effectum, sicut p sepe inuit interdici praesumit, ita per facta mē suadet concessa vitari.** **Arista quide est continentia, qz parco assueta vitam, deliciarum cohabet appetitu. **Secd' ve illos dognat, apud quos etia ieiuniam do peccat. **Dant enim et creata natura in creatois in iuria: z contaminat conditoe esse definiunt, resultates dicenti apostolo: **Quia munda mundis: coinquatis autē z inquinatis nihil mundū, sed iniquata sunt eozu z mens z conscientia. **hos aut dilectissimi, catholice misie gñatio sancta, qz incola veritatis spūs sanctus erudiunt, liberatē vestram congrua deuotione moderamini, scientes qd bonum est etia a licitis abstinere. **Et cum castigarijs viuendū est, ita discernite cibos, vt vsus eoz remoueat, non natura dñetur, z predictoz pestifero contagio vos remoueat, vt cum Chusto dño omnū creatoz regneris.**************

De eadem dominica,

Luce. xi.

In illo tempore Erat Iesus eiciens de monium, z illud erat mutum. Et cum eiecisset demonium, locutus est mutus, z admirare sunt turbe. Et reliqua. Homilia ve ne. Rede p se byteri.

De moniacus iste

Dapud Mattheum, non solum mutus, sed z ceccus fuisse narrat: curatusqz dicitur **Ad. 12.** a dño, ita vt loqueret' z videret. **Tria gñalia signa simul in vno hote perrata sunt,** ceccus videt, mutus loquitur, possessus a demone liberatur. **Quod z tunc quidem carnaliter factū est:** sed z aridie cōplet in cō uersione credentiu, vt expulso primū demone, fidei lumen aspiciant: deinde ad laudes dei tacentia p r oia laentur. **Quidā autē ex eis dicebant:** **In Be elzebub pncipe demoz eicit demonia.** **Hon h aliqui de turba, sed pharisei calumniant' z scribe,**

sicut alij euangeliste testantur. **Turbis quippe que min' erudire vidēbatur, dñi temp facta mirantibz,** illi cōtra vel negare hec, vel q negare nequiuerant, sinistra interpretatione pererrare laborabant: qz hec nō diuinitatis, sed immūdi spūs opa fuisent. **qz Beelzebub, qz deus erat accaron.** **Hā Beel quidem ipse est Saal, zebub autē mulca vocat.** **Hec turba qdā medosa ereptaria, l. l. va vel d, in sine dicitōis legēda est, sed b. Beelzebub qz Saal mulcarz, i. vt mulcarz siue hñs mulca interpat' hoc fozdes vsz, immolati cij cruozis: et cur' spurcissimo ritu vel noie, pncipē demozoz cognominabāt. **Et et alitentates, signū de celo qrebāt de eo. **Et in moze h elie, ignē de sub limi venire cupiebāt:** vel in similitudine Samuelis, tpe estiuo magis tormisra, cosuscare fulgura, im bies ruere: qz nō possent z illa calumariari z dicere et oculit' z variu aer' passionib' accidisse. **Et tu q caluinaria ea q oculū vides, manu tenes, vtilitate sentis, qd facies de his q de celo venient:** **Atiqz pri debis, z magos in Eyppto signa multa fecisse de celo.** **Cpse aut vt vidit cogitantes eozum, dixit eis: **Omne regnū in seipm diuulsum desolabitur, z domus super domum cader. **Hon ad dicta, sed ad cogitata respondit:** vt sic compelleretur credere potētiām eius, qui cordis vobis obfcauit, si aut omne regnum in seipsum diuulsum desolabitur, ergo pri z sicut z spūs sancti regnum nō est diuulsum, quod sine vlla cōtradictioe nō aliquid vñqz poterit labefacta ri impulsu. **Si vero sancte z diuidue trinitas indi uidiuum (imo qz indiuidū) manet regnū, desistant Ariani minoz pfe filii, minoz filio spū sancti dicere, qz quoz vñ est regnū, hoz est z vna maiestas. **Et autem z Satanus in seipsum diuulsum, quomodo stabit regnum ipsius, quia dicitis in Be elzebub me eicere demonia? **Hoc dicens, ex ipoz pfe sione volebat intelligi, qd in eum nō credo, in regno diaboli esse delectisimū, quod vñ aduer sum se diuulsum stare non posset. **Elegant' qz pharisei quid voluerint. **Et si satanas satana non pot eicere, nihil pira dñm qd dicerent inuenire poterunt. **Si autem potest, multo magis sibi prospiciat, z recedant de regno eius, qd aduerfium se diuulsum stare non pōt. **In quo aut dominus noster Iesus Chrus eiciat demones, ne demozoz pncipem eicit' mēt, attendat qd sequit'. **Et si autē ego in Beelzebub eicio demonia, filii vtri in q eiciunt? **Ideo ipi iudices vestri erunt. **Dixit vtiqz hoc de discipulis suis illius filius populi, qui recte dñi discipuli Iesu Chusti, bene sibi conscii erant, nihil se malorum artū a bono magistro didicisse, vt in pncipē demozoz eicerent demones, ideo, inquit, ipi iudices vtri erunt. **Ipsi, inquit, ipi ignobilis z contemptibilia hui' mundi, in qbz nō artificiosa malignitas, sed scra simplicitas mee virtutes apparet, ipi testes mei iudices erunt vestri. **Aliiter: **Silios etiam Judeoz, eroicistas gentis illius er moze significat, qz ad inuocatioe dei eicerebant demones. **Et coartat eos interrogatioe prudenti, vt phterant ipi ritus sancti esse opus. **Ad si expulso, inquit, demonū in filijs vris, deo nō demonib' deputat, qre idē in me opus nō eandē habet causam? **Ergo ipi iudices vtri erūt, nō p rāte, sed p ratiōē, dum illi expulsiōe demozoi deo assignat, quoz Beelzebub pncipi demozoi. **Deoro si i digito dei eicio demonia, pfecto puenit in vos regni dei. **Iste est digitus quē z ostentat magi, qz z Moyfen z Aaron signa faciebāt, dicitēs, Digi' dei est, qz z tabule p r iudee scripse sunt in mōre Sinai. **Igit man' z bias cū dei filius est, z digitus eius spūs sanctus, pas**

Exod. 2.

Joh. 14.

Joh. 12.

Joh. 11.

Mat. 12.

tris z filij z spūs sancti vna substātia est. **Hō te scā dāl' est meo: omne in cūctas, cum edificet corpus vnitatis. **Aliiter: **Digitus dei vocat spūs sanctus, p o per partitōe donoz, qz in eo dant vnicūqz, p p r a magis hoim, siue angeloz. **Non nullis emē mēbris nris magnis apparet partitōe in digitis. **Qz aut dicit: **puenit in vos regnū dei: regnū dei nō dicit qd dñam tur impij, z a fidelib' p se suis pñiam nuncage tibus secerunt. **Et fortis armatus custodit arri um suū, in pace sunt ea qd possidet. **Fortē diabolom, arriū nō illius mundū, qz in maligno positus est, p p e llar: in q vñ ad saluatoris aduētū, male pario potēbatur imperio: in cor dibus infidelium sine vlla cōtradictione quiescebat. **Unde z alibi pncipes mundi vocatur, dicente dño: **Venit enim pncipes mundi huius, z in me nihil mouent. **Et iterum: **Hic pncipes huius mundi eicietur foras. **De qua hic eiectione subiungitur: **Et si aut fortioz illo superuen tens vicerit eū, vniuersa arma eius auferet in quibus confidebat, z spolia eius distribuet. **De seipso qppellatur, qz nō conuoz fallax operatione, quē admodū calumnia bant, sed fortioz potētia victoz, homines a demonio liberat. **Arma in quibus maz te fortis illo confidebat, astutie doloz sunt nequie spūalis. **Spolia vero eius, ipi homines sunt ab eo decepti, qui victoz Chrustus distribuit, quod est ius signe triumphantis. **Qui captiuum dicit captiuitate eā de dōna hominibus. **Quo dā quos dicit apostolo, alios euāgelistas, hos pphetas, illos pastozes ordinās z doctozes. **Qui non est mecū, aduerfium me est: z q nō colligit mecū, disipgit. **Hon puet qz de hereticis hoc dicit' z schismaticis, qz z ita er p se pfertuo possit intelligi, sed ex sequentijs rextus sermōis ad diaboli referretur: z q non possunt opa saluatoris. **Beelzebub opibus comparari. **Ille cus p r aiashominū tenere captiuas, hñs liberare. **Ile p dicit' idola, hic vñ det notitia. **Ille trahit ad vitia, hic ad virtutem reuocat. **Quomodo ergo possit habere concordiam interfe, quozum opera diuisa sunt. **Et cum immundus spiritus extierit ab hōmine, ambulat per loca inuacoa. **Hus simplr intelligi possit dominū hec ad distinctionem suozum z Sathane operum adiuuasse, qz scilicet ipse semper polluta mundare: **Sathanas vero mundata grauitibus festinet attraminare for dibus: tñ z de heretico quolibet, vel schismatico, vel etiam malo catholico pot non inconuenienter accipi. **De quo tempore baptismatis spūs immundus qui in eo prius habitauerat, ad confessionē catholice fidei, abrenuntiationē qz mundane conuersionis eiciatur: locoz ināqz praeget, i. corda fidelium: que a mollitie fluxe cogitationis expurgata sunt, callidus tētozoz explorat, si qz ibi forte sine nequie gressus figere possit. **Sed bene dicitur, qrens requirem z non inueniens: qz castas mentes effugiens, in solo diabolus corde p r a uoz grata sibi potest inuenire quietem. **Un z de illo dominus: **Sub vmbra, inquit, domit, in secreto calami, in locis humilibus. **In vmbra videlicet rene brofas cōscientias: in calamo, qui foris nitridus, intus est vacuus, simularitice: in locis humilibus, lasciuas mollesqz mentes infinnas. **Et tunc dicit: **Reuertar in domum meā vnde exiui. **Imēdus est iste phisculus, non exponendus in culpa quam in nobis extinctam credebamus, per incuriam nos vacates opprimat. **Et cum venerit, inuenit scopis mundatam: hoc est, gratia baptismatis a peccatoz labe castigatam, sed nulla boni operis industria cumulatā. **Unde bene Mattheus, hanc domū vacantem, scopis mundatam, atqz ornatam dicit inuentam: mun**

ditā videlicet a vitis pñinis per baptismum, vacantem a bonis actibus per negligentiam, ornatam simularis virtutibus per hypocritam. **Et tunc va dit z assumit septe alios spūs neqz ozes se, z ingreffi habitant ibi. **Per septem alios spūs vituicia v r i a designat. **Quemcumqz enim popū baptizina siue pñitas heretica, seu humana cupiditas attripuerit, mox omnium p o ffertur in una vitioz. **Un recte nequozes tūc cum spiritus dicuntur ingressi: quia non solum habebit illa septe vicia, que septe sp r i ritualibus sunt contraria virtutibus, sed p hypocritim, ipsas fe virtutes habere simulabit. **Et sunt nouissima homini illius pezoa p r iozibus. **Abeti' est enim via vitiatōis nō agnoscere, qz post agnitioe retroslam quert. **Quod in Juda traditoe vel in Simone mago, ceterisqz talib' sp e cialiter legitimus impleti. **Quo autem hec parabola gñaliter tendat ipse secundū Mattheū saluator expoluit, vbi ea t er minata mox subdit, dicens: **Sic erit z gñatiō hui' se p e llime, i. qd de vno quolibet sp e cialiter g e r i s o l e r e narrat. **Hā tota gñaliter huius populi g e r i n o d e f i n i t. **Immundus qz p e spūs exiuit a Judeis, qz acciperet legē, z ambulat' p loca arida, qzrens sibi requie, expulso videlicet a Judeis ambulauit p gentiu solitudines. **Quē cu postea dño cre didissent, ille nō inuenit loco in natiōibus dicitur: **Re uertar in domū meā pñina vnde exiui, habebō Judeos qz ante dimisi ēra. **Et venies, in qz, inuenit vacantē z scopis mundatā. **Vacabat enim templū Jude ozum, z Chrustū hospitē non habebat dicitē. **De mittef vobis domus vestra deserta. **Quia igit dei z angeloz pñiam non habebant, z ornatī erant sp e f i u s obseruatiōibus phariseoz, reuertit ad eos dia bolus, z septenario sibi numero, demozū addidit, ha bitat pñina domū, e s u n t posteroz h o m i n i s u i l l i' p e z o z a p r i o z i b u s. **Abulso e s u n t numero demozū numero possidet blaspemantes in spagocis ius is Chrusti Iesum, qz in Eyppto possellit fuerant ante leges notitia. **Quia aliud est vntuz nō credere, aliud eum non suscepisse cū venerit. **Septenarium autē numer adiuuans diabolo, vel p p r t e r l a b a t u s intellige, vel p p r t e r m e n t e s spūs sancti. **Et quomodo in **Plata per virginē de radice Jesse, z fozē qz de radice ascendit, septe sp r i' v r t u m descendit n a r r a n t a r, ita z econtrario v r i o z u m numerus in diabo lo consecratus sit.**

2. Pet. 2.

Mat. 12.

Mat. 23.

Mat. 11.

In cōmemoratioe bea tiffime virginis Marie, de euangelio, Et tollens vocem quemdam mulier de turba dicit.

Factum est autē cum

Hec dicitur, extollens vocem quemdam mulier de turba, dicit illi: **Beatus venter qui te portauit, z ubera que sustulit. **Wagne deuotōis z fidei hec mulier ostendit, qz scribit z pharisei dominum tenentibus simul z blasphemantibus, tanta eius incarnatione p r e omni bus synceritate cōgnoscit, tanta fuitus confiterur, vt z presentiu cocerum calumianū, z futurozom confundat hereticozum p r i f i d i a m. **Hāc tunc sicut Iudei sancti sp r i r i t u s opera blasphemando, verum confubstantialē qz patri dei filium negabant: sic heretici postea, negando Mariam semper virginem, sancti spūs operante virtute, nascituro ex humana membris vnit******

genito deo, carnis sue materiam ministrasse, verum confusibilis tantalemque mari filium hominis fateri non debere dixerunt. Sed si caro verbi dei secundum carnem nascens in carne virginis maris pronuntiat extranea, sine causa venit quod ei potasset haberi, ut eius lacte creatur nutritus, cuius femine negatur esse conceptus: cum ex vniuus eiusdemq; fontis origine secundum prophetas vterq; liquor emanare probeatur. Nisi forte putanda est virgo sementiam sui carnis materia, nutriendi in carne dei filio suggerere potuisset: incarnando autem, quasi matre, re inulitatio miraculo, minime potuisset. Sed huius opinionio obstat apostolus dicens: Quia misit deus filium suum, factum ex muliere, factum sub lege.

Mat. 4

Hec enim audiendi sunt, qui legendum putant, nam tum ex muliere, factum sub lege, sed non factum ex muliere: quod conceptus in vitro virginali carnem non de nihilo, non aliunde, sed materiam traxit ex carne. Alioquin nec verum filium hominis diceretur, qui omnigenum non haberet ex homine. Et nos igitur his contra scripturam dicitur, extrorsum vocem cum ecclesia catholica, cuius hec mulier typum gessit: extrorsumque mentem de medio turbaram, dicamusque saluatores. Beatus uenter quod te portauit, et ubera que sustulisti. Vere enim beata parens, que (sicut quidam ait) entra esse puerperam regem, Quia celum terramque regit per secula, cuius Nomen ex eterno complexens omnia gyro, Imperium sine fine manet, que uentre beata Gaudia matris habens cum uirginitatis honestate, Nec primam similem uisa est, nec habere sequentem. Chistille dicitur: Quinimo, beati quod audient uerbum dei, et custodiunt illud, Pulchre saluatori attestationi mulieris annuit, non eam tantummodo beatam, que uerbum dei corporaliter generare meretur, sed et omnes quod idem uerbum spiritualiter auditu fident conceptores, et boni operis custodia, vel in suo, vel in proximo uero corde parere, et quasi alere studuerint, asseuerans esse beatos. Quia et eadem beatorum quia eadem uerbi sempiterna mandati custos inanebat eterna. Quia sententia sapientes Iudeorum clam percutit, quod uerbum dei non audire et custodire, sed negare et blasphemare quebant.

Seria secunda, Lucæ iii.

In illo tempore dixerunt pharisei ad Iesum. Quanta audimus facta in Capharnaum, fac et hic in patria tua. Et reliqua. Homilia eiusdem lectionis.

Refert superius euangelista, quod cum uenisset dominus Nazareth, et in synagoga lectoris functus officio, ab omnibus intentam et studiosam fuisset intentio ne audiret, omnesque mirarentur in uerbis gratie, que procedebant de ore illius, ceperunt pharisei et scribe inuidentes dicere: Nonne hic est filius Ioseph fabri? Quorum quanta esset cecitas, hinc liquide cognoscimus, quod dominum quem in uerbis et factis mirabantur, et Christum agnoscebant, ob solam generis notitiam contemnebant, quia illum apud se multum per eratum tempore profecisse uiderat. An de eum qui de uirgine natus fuerat, filium Ioseph appellabant, qui Iosponis integerrime matris eius, et danielis ac nutritius eius fuerat. Et ait illis dominus:

Lucæ 2.

Atque dicitis mihi, medice cura te ipsum. Quid autem vulgare contineret pro uerbum, aperit euangelista cum subiungit: Quanta audimus facta in Capharnaum, fac et hic in patria tua: Quod est dicere: Quia (inquunt) in capharnaum plures te curasse fama uulgante comperimus, cura etiam te ipsum. I. fac similiter in patria: hoc est, in tua ciuitate. Patria enim uel ciuitas domini, Nazareth erat: in qua secundum assumptum hominem, et conceptus est nutritus. Et intare, quod sicut superius Christum fabrum uel filium fabri, ita nunc eadem erroris insania medicum cognominant. Sed error iste insanus, plenus est sane fidei et ueritatis. Reuera cum filius erat fabri illius, qui in principio celum terramque fabricatus est: quis, sicut uerus faber, igne operatur spiritu. Iuxta quod de Christo tanquam fabri filio Johannes dicit: Ipse uos baptizabit in spiritu sancto et igne. Hic faber in magna huius mundi domo fabricauit diuersi generis uasa: alid quidem in honorem, aliud uero in contemptum. Ipsa etiam uasa tre spiritus sancti igne molliendo, in uasa conuertit: miserico-die. Iuxta quod de Malachias per prophetam de parte de Christo loquitur: Et sedebit confians, et emundans argentum. Est ergo Christus uerus faber, de quo scriptum est: Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil. Et est medicus: quia per ipsum in celis et in terris omnia sunt restaurata. Quia de se alibi dicit: Non est opus uere ualidibus medicis, sed male habentibus. Sed uideamus adhuc, quod genere medicamentis iste medicus ueratur. Legimus in euangelio Iohannis, quia perieritis Iesus uidit cecum a natiuitate, et exiit in terram, et fecit lutum ex ipso, et linxit super oculos cecum, et dixit ei: Et ad natoriam Syloe, quod interpretatur misus: et abiit et lauit, et uenit uidens. Cuius mirabilis curatio nis mysterium, quia suoloco domino uiuante exponendum est, hic superie demus. Notetur ergo Christus ab iridentibus ciuibus, ut desuper curaret: hoc est, in sua patria uirtutes faceret: quasi non reuera alibi fecerit, quem totum semper incertus uulgauerat: cum apud suos ciues tanquam apud domesticos et affines tale nihil fecisset. Quibus multo conuenientius talia beneficia impendenda erant. Quod quod dominus non fecerit, alius euangelista aperte ostendit, et excusat dominum dicens: Quia non poterat ibi uirtutem ullam facere, nisi paucos infirmos curauit. Et mirabarur (inquit) propter incredulitatem illorum. Non ergo uiliterat domino patria, sed incredulitas eorum hoc non merebatur. Amabar quidem ciues, sed ipsi despicientes Christum quasi notum, et non credentes, patria se charitate peruenabant: Christus autem, Amen dico uobis, quia nemo propheta esse acceptus in patria sua. Quod uero dominus in scripturis propheta se leat appellari, Moyses restatur quod dicit, propheta uobis suscitabit dominus deus uester de fratribus uestris, eum tanquam me ipsum audite. Non autem soli dominus, qui est caput et dominus omnium prophetarum, uerum etiam Helias et Hieremias, celique sancti prophete minores atque inferiores, plus tempore odio habiti sunt apud ciues, quam apud extraneas nationes. Nazareth enim quocumque modo et propium est, ciues ciuibus inuidere, quia non presentia opera, non presentiam, non uirtutem in uero considerant, sed fratregilios infantie recedantur, uelut ipsi non per eosdem gradus ad maturam peruenierint: etiam. In ueritate dico uobis, multe uidue erant in diebus Iherosolymis, quando clausum est celum annis tribus et mensibus sex, cum facta esset fames magna in orienti, et ad nullam earum missus est Helias, nisi in sa-

Mat. 5.

Malac. 5. Ioh. 1.

Mat. 6.

Ioh. 9.

Mat. 6.

Deu. 18.

repta Sidone ad mulierem uiduam. Non otioso uirtur eum libro regum exprolo uidue Sareptane, ad quam Helias famis tempore missus est, plus uirt eam pasceret, quam ut ab ipsa pasceretur: cum tunc in Israel tempore innumere essent uidue. Ac si aperte diceretur: Non est contrarium exemplis prophetarum, quod uobis meis ciuibus beneficia operum meorum subtrahosi cut em quondam fame totam terram pmenere, nemo in Iudea reppus est, quod dignus esset Helie hospitio, sed extraneis nationibus quita est, quod tanto propheta uisitarentur: sic et uos modo, quod me inuide et peruidie causa spernitis, ipsi uos in proprio munere puiaritis. Hoc prophete iuxta historiam factum, mystice superbia Iudeorum, et fide ac pietate gentium designat. Nam uidua ista sancta ac molliter ecclesiam, que uidua erat, quia diuinus a suo conditore deserita remanserat. Hoc filium pauperem egenam stirpe nutritum: quod populus recte dicit nescium, pro secularis scientie abusus uilitatis fructu docebat. Bene hec uidua in sacrepta Sidone fuisse debet. Sidonia namque uenariis inuitis, sacrepta uero incendium uel angustia panis interpretatur. Quibus omnibus gentilitas exprimitur, quod inuitis uenariis dedita erat, lucris et negotiis res poralibus inferentis. Eratque in sacrepta, in incendio uel carnalium cupiditatum, panisque spiritualis patiebat angustias. Ad hanc missus est Helias, i. sermo propheticus, quod in Iudea picillitabarur: clausa celiatarum. I. cellantur scripturarum intelligentia, merito in sidone Iudeorum. Hinc ergo propheticus sermo ad ecclesiam, ut pasceret et pasceret: ut uel receptus a fidelibus, creditur corda reficeret. Hinc ergo antea spiritualis erat angustia, nunc farina et oleum dicitur. I. fructus et hilaritas charitatis, uel gra diuiciu copios, et facti Christi munera conserantur: et hactenus hec diuiciu munera apud ecclesiam non deficiunt. Pulchre hoc hec mulier mystice factura panem, plus deitru duo ligna colligere. Hinc non solum per quod lignum nominatur, uerum et duo ligna dicit, figuram crucis euidentissime exprimit, in qua nobis uite eterne sparus est panis. Et multo postoli erat in Israel sub Heliseo propheta, et nemo eorum sanatus est nisi Nazareth. Quonia hystorie narratio factis oibus liquet, que ad mysterium pntinent uideamus. Nazareth qui deo interpretatur, populus est nationum: qui ante in Christum crederet, per fide non scelex lepra maculosa erat: sed in Christo credendo per baptismum ab omni feditate metis purgatus est. De quo bñ dicitur, quod puella significat, populus gentium incepti salute que est in Christo sperare. Hinc a propheta septies in Iordane mundari: quia nimirum illud baptismum credentes saluat, quod septies in ipso regenerat. De quo illud signanter dicitur, quod postquam lauit, restituta est caro eius, sicut caro pueri paruum. Quia cunctos in Christo baptizatos, in uia purgat gratie mater infantiam. Sicut sicut pueri reuatur est, significat, quod per baptismum in Christo ueteret homine deponit, uita reuatur et scimus, eiusque corpus conformatur, de quo scriptum est, Hanc uulnus natus est nobis, filius datus est nobis. Hec illud uacat a mysterio, quod parte terre sancte secum tulisse dicitur: quia baptizati corpus uel sanguinis dicit debet perceptio firmari. Ipsi igitur exprolo duorum prophetarum, Helie atque Helie, pbat dñs non causa impotentie ciuibus uirtutis doctrina negasse, sed propter eorum inuidiam atque infidelitatem. Et repleti sunt omnes in synagoga ira hec audientes: et surrexerunt, et elecerunt eum extra ciuitatem. Quod dñs supra de his dicitur, hoc

ipsi uere esse restant. Nam repleti ira surrexerunt, et elecerunt eum extra ciuitatem. Hoc nepe eorum sacrilegium, quod nunc in euangelio fecisse memozant, ita per plal. olim pueniariu fuerat: Et erubebat, inquit, mihi mala pro bonis. Quia enim dñs per populos saluatoris nullo beneficia diffunderet, illi contrario iniurias illi irrogabant. Hec enim saluatoris habere non meretur, quod saluatoris de suis inimicis erpulerunt. Cetero dixerunt, inquit, uos uos ad suplicium mortis, sup que ciuitas illorum erat edificata, ut percipiantur est. Ipse autem erantiles per medium illos ibat. Quod pessimo magistro peiores discipuli: diaboli enim tantu domum tentat uerbo, isti facto. Ille dixit ut deus sem mittat, isti adpotantur ut mittant. Sicut autem hi, qui sanctorum miracula curiose inuestigare, et diligenter scribere studuerunt, quod cum dñs de manibus eorum elapsus, pro medio illo de rupis vertice descendisset, atque sub ipsa rupe delitesceret, subito ad tactum uestis ipsius factum illud subterfugit: et in istar cere liquant acrolotuli, sinum quandam que corpus dñicum muniretur et recipitur est effect, tate uirtus que capacitate, que in uero corpus dñi exiit quate uirtus. In quod hodieque uirtus lineamenta in ruga uestis que a tergo dñi erant, ueluti manu sculptoris expresse seruanur. Et illi quidē ipsam ad hoc montis supicium dixerunt ut illam precipitarent: sed subito illoz mente mutata, et matestate ineffabili stupefacta, per medium illoz transeunt descendit, ad huc illis locum referunt penitentia: ut uel sic intelligentis eius portiam, a consilio mortis eius inferende animum reuocarent. Hinc enim uenerat hanc passio eius, quod non labato fed paraficis pascere futura erat. Quod dum locum eiusdem passionis adiecit, quod non in Nazareth, sed in Iherosolymis impudica erat, ubi et per agni paschalis immolatione eius mors pnuariat. Sed neque huius mortis elegerat: neque enim modo a Nazareth pscipitari, neque alibi a Iherosolymis se pscipitari lapidari, nec multo ante ab Iherode se puerum uoluit pimi. Quia si scia elegerat morte crucis, cuius signo frontes fidelium munitur, quod celerrimo dextre motu exprimit potest, contra diaboli tentamenta, simul que uel se monarchiam totius orbis per crucis positione obtinuisse monstraret, cuius cacumen ad celos tendit, ima petunt inferos, terram conuina regunt. Hinc apud eiusdem crucis mysterium exponens dicit: Et in nomine Iesu omne genu flectatur, celestium, terrestrium, et inferorum, et omnis lingua confiteatur, quod dñs Iesus Christus in gloria est dei patris: Quia uult et regnat in uirtute ipsus sancti deus, per omnia secula seculorum Amen.

plal. 34.

psal. 2.

Seria tertia Matthei.

In illo tempore. Respicens Iesus in discipulos suos, dixit Simon et Petro, Si peccauerit in te frater tuus, uade et corripe eum inter te et ipsum solum. Si te audierit, lacratu eris fratrem tuum. Et reliqua. Homilia lectionis eiusdem.

De haec sancti euangelii lectio, mortalibus nos preceptis instruit: quod si alter eorum quis in nos delinquant facere debeamus, satis necessaria admone- rione ostendit. Ideoque tanto propensius est audien- da, tantoque studiosius addiscenda, quanto constat,

¶ sine huius doctrina illibate charitatis vinculum, quo status ecclesie continet, solidum atq; indissolubile seruari non potest. At ergo dñs ad discipulos, ad habendam cū fratribus pacē edicit: C Si peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eū inter te & ipsum solum. Non audis? Non potius est, qd si in nos frater peccauerit, qd liber causa animam nostrā leserit, dimitte dñs nobis peccator potestas, imo ingerit necessitas: qd aliter nobis nostra sciamus debito non relaxari, nisi si nos debitoribus nostris dimiserimus. Si vero qd in deū peccauerit, nō est arbitriū nri, sed solū est dimittere dei. Scriptum est enī: Si peccauerit vir in vir, placari ei pot deus: si autē in deum peccauerit, quis otabit pro eo? Sed nos ordine conuerso in vitā cōuertenda dei iniuria letali pietate torpemus, in nostris vero contumelias, odia exercemus. Prius tamen corrigendus est qui in nos peccat scilicet, ne putet nō esse peccatū quod facit: sicq; amissa semel verēcūdia, in peccato pmanere velit. Et si quidem nos audierit, iustificatus animam eius: qd si illius salutē nobis quoq; datur remissio peccatorum. Iacobus aplo dicit: Qui conuersi fecerit peccatorem ab errore vite, saluabit atam eius a morte, & opit multitudine peccatorum. Ergo docet qd omnia scandala vitare possimus, vel zelus ipse aliquē ledimus, si peccantē zelo iustitie corripimus, si penitentē vitēra pietatis toto corde pandimus. Quam ergo fratres diligētē corripimus, si nos non audierit, adhibēdi sunt fratres vn? aut duo: vt qui ab vno corrigi nō potuit, a pluribus corrigat, vel eorū testimonio cōvincat. Porro si nec illos audierit, tunc ecclesie dicere pcepimus, vt ab omnibus desisteret & diuidere tur: qd nō si nō potuit corrigi, saltem corrigat multos, opprobriis. Si autē nec ecclesiam audierit, sic tibi sicut ethnicus & publicanus. Ethnos greco sermone gens dicitur: inde ethnicus, i. gentilis deriuatur: qd sic pmanet vt natus est, & non est in Ltho renatus. Publicani vero sunt qd publice peccant, vt qui publicis negotiis inferuntur p fraudes ac furta & scelerata pūria. Sane cū incorrigibilē frater sicut ethnicus & publicanus dicit habendū, ostēdit grauioris criminis esse reū, qd libi peccatē fidelis, opa agit infidelis. Quis eum qd apte infidelis & publicanus eris. Sed & hic caute attendendum, qd non passim aut leuiter, sed obediētē & penitentiam commissi sui agentis, ac veniā petenti fratri, dimittere iubetur. Antē enim sceleris rei tenentur apud deū, & is qui peccantē videns frater corrigere noluerit, sed negligēs par ut pcederit, atq; ille qd fratri penitentia agēri dimittere noluerit. Nam dñs cum dixerit: Si peccauerit frater tuus, corripe: istam subiunxit: Si dixerit, peccauerit me, dimitte. Igitur largiēda est venia post increpationē, scilicet illi qui penitentia egerit, & le ab errore puerterit: qd nec difficilis venia, nec remissa debz eē indulgentia. Amen dico vobis, quęcunq; ligaueritis sup terram, erunt ligata & in celo. Quia dixit rat, du & impenitentē frater, ethnicus & publicanū habendū: ne aliquis ita veccoz & desparatione pestifera contempto existeret, vt ratiocinā apud se loqueret. Si me despiciat, & ego te despiciam: si me honoret, vti me sententia honoraberis. Idcirco dñs apud omnes pater ligandi tribuit & soluēdi: vt hi qd confitentur, sciant humanam sententiā diuina firmari: quod fuerit ligatum in terra, ligari nihilominus in celo. Hęc vero pñs spāliter sanctis ecclesie episcopis collata est, spāliter vero omni ecclie data credit. Nam qd & dominus alibi beato Petro qd pater ligandi atq; soluedi dedit, vt in Petro qd typum gerebat ecclesie, omnibus fidelibus hoc cō-

1. Reg. 2

Jacob. 5

Luc. 17

Mat. 16

cessisse nō dubitatur. C Itē dico vobis, qd si vos ex vobis pserint sup terram, de omni re quancūq; petierint, fiet illis a patre meo qd est in celo. Ad hanc gnam fidelibus autoritate & fiduciam tribuit, & cōtrario magnum contentioz merū incurit, dicens a patre deo in celo fieri, quicquid duoz consensu per terram fuerit constitutum. Et hoc primo ad concordiam nos prouocat, quod sollicitus festinusq; ad pacem, cum se dicit inter duos vel tres aliquos stantes, medium fore. Nam sequitur: C Vbi enim fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. In medio (inquit) sum eorum, vt vtriusq; humilē penitentē, vel prosciam suspēsum & contumacem. Et quicquid illi iudicando ad hominum salutem agunt in terra, meo desuper iudicio roborat in celo. Spālter hō illud dicere possimus: quia vbi spūs aīa & corpus consenserint, nec bellum inter se discordantium habuerint voluntatū, carne aduersus spū, & conuerso spū aduersus carnem concupiscēte, de omni re quam petierint a patre impetrare possunt. Hęc dubitandum iustam & accessit deo petitionē, vbi eavlt caro, qd spūs. C Tū accedens Petrus ad eum dixit: Domine quę peccabit in te frater meus & dimittam ei, vsq; septies dicit illi Iesus: Non dico tibi vsq; septies, sed vsq; septuagies septies. Superioribus vbi dominus prouocatus aplos Petrus, solita sibi fiducia accedens interrogauit, quę res deberet in se peccatū dimittere, anse vsq; septies? Tū respondit dominus: Non solum vsq; septies, sed vsq; septuagies septies, i. qdringentis nonaginta viciibus, si toties in die peccare contigerit. Impossibile est enī quadringentis nonaginta viciibus in fratrem posse delinquere. Et hū multiplicatio scdm beatū Hieronymū facta est. Lxxvii beatus Augustinus docet hunc numerū simpliciter, & nō multiplicat accipiēdū, idcirco qd totus p aduerbium fit. Ars enim arithmetica docet, vnū numerū aliq; si p solū fiat aduerbū, vel p solum nomen, non multiplicet: si vō ex nōle simul & aduerbū, vt vbi gra: septies septuaginta, vel cōuersum septuagies septem possunt multiplicari. Et qd dicit septuagies septem, lxxvii, viciibus, idē doctoz intelligit. Sed iam veniēdum est ad mysteriū. Hęc enī ab re esse pot, qd dominus hunc alium & alium numerum in relaxandis fratrum erratibus constituit voluit. Constat enim ex septenario & vndenario: nam siue septies vndeni, siue vndecies septem dicamus, septuaginta septem perficimus. Et septuaginta quidem numerus, est numerus sacratissimus ex domo septiformis spiritus. Vndenarios vero numerus figurat tenet omnis peccati: in vndenario namq; transgressio est denarij. Et nos cum peccamus, decalogum profecto preceptorum dei transgredimur. Hinc est, qd in tabernaculo dei vndecim saga cilicia fuisse memorantur: cilicia namq; habitum penitentium, & pro peccatis merentū designat. In tabernaculo qd dei vndecim saga cilicia fieri iussa sunt: quia sancta ecclesia non solum ex iustis & immaculatis, verum etiam ex peccatoribus penitentibus & conuersis existit. Huius numeri sacramentum Petrus apostolus agnoscens Iuda perditō, noluit apostolos in vndenario numero permanere, sed electro Darrtha duodenarium summam curauit supplere. Septuagies septies ergo dominus precepit, vt offendant, quia quoties & quoties aliquis peccauerit, toties & toties ei dimittere, & nunquam dimittendo cessare debemus. Quis enim p hunc numerum peccatorum significatur remissio, illud quoq; manifestat, quod beatus Lucas catalogum dominice generationis septuaginta septem ge-

Ero. 28

Luc. 3

nerationibus terminauit, incipiens a Ioseph, & vsq; ad ipm deum conditorem perueniens. Quia enim dei filius ad soluedū mundi peccata veniebat, ideo iure eius incarnatio septuaginta septem generatio nibus recitur, & hoc ascendendo. Quia vcs filij dei incarnatio nostra fuit exaltatio: vnde ille descendit, inde nostra abieccio ascendere meruit. Et vero hic numerus ex septenario & vndenario multiplicatus exurgit, significat qd omnis peccator remissio p quam spiritus sancti fit: cuius donis pūari meretur, quicunq; fratribus in se peccantibus dimittere noluerint. Sane aliter fratri penitenti, aliter pcepimus inimico persequenti veniam dare. Ihuic namq; dimit tendum est, accepta remissione peccati, quo nos in fontes lesit, vt loca de hinc in nobis charitate communi ceteri illi vero, vt cum malum vult, nobis aurē facit, nos illi semper bonum volumus, & si possumus, etiam faciamus. Non enim illius qd in malo peccauerant, peccati sui veniam dare possumus, licet veli mus. Habemus hinc duo conuenientissima exem pla. Ioseph namq; fratris vici salutē abierit castigatis, benevole ignouit. Dauid vero peccatoribus suis impenitentibus, & i malitia p duranti, quos eos fleuerit, veniam tamen illis prebere nō potuit. Hęc ergo precepta tenende charitatis, que a Ltho (qui est auctoz pacis) audimus, sedulo operari curem. Hęc grauius dimittere minima, cum sciamus nos bis innumerabilia peccatorum in baptismo dimissa. Sed & quoties delinquentes, quotidianam a domi no veniam postulemus. Exemplo namq; suo nos ipe ad facilitatem indulgentie prouocat, qui totius mū di peccata, non solum dimittere, verum etiam pro po deo dignatus est expiare Iesus sanctus dominus nos ter, qui cum patre & spiritu sancto viuunt & regnant deus in secula seculorum. Amen.

Señ. 4. 2. Reg. 1.

Seria quarta Matt. xii.

In illo tempore, Accesserunt ad Iesum scribe & pharisei dicentes. Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniozū? Non enim lauant manus suas, cum panē manducant. Et reliqua. Homilia lectionis eiusdem.

Quia dei filius pro salute omnium in mundū venerat, ideo loca lingua citis gressibus percurbat. vt omnibus prodesset, vniuersis succurreret, postremo cunctozum in communi salute consulere. Deniq; (vt superius eū gelista loquitur) venit dominus cum discipulis in terra Serazenorū, vt illis quoz opatur leuamē sua visitatione ferret: ibiq; pharisei iusticie inimici eum psecuti sunt nō studio discedē vtrius, sed causa pstruēde falsitatis. Nam sicut lectum est: C Accesserunt ad Iesum scribe & pharisei dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur precepta seniozū? Non enim lauant manus suas, cum panem manducant. Vt vera est confessio dominum, qua supius deū patrem laudans dixerat: Ad condidisti hec a sapienti bus & pūditibus, & reuelasti ea pauperibus. Ecce Serazeni qui minus docti erant a dñm veniunt, infirmos suos secū deferunt, remedia salutis sibi suisq; ta ctu saltem similes dñi requirunt. Atq; ideo cupide salutis remedia plena, id fide promerente consecū tur. At vero scribe & pharisei, qui populi doctores

Mat. 11

esse deberant, non ad audiendū verbū, non aliquā anime vel corporis capiendā medelā, sed ad mouēdas questionum pugnas conueniunt: eosq; de nō lito manibus vituperare laborant, in quibus nil immūditate fordiantis repire valebat. Reuera emiseris magis culpare debuerant, qd lotas aqua manus habentes, cōscientiam limore polluta gelabant. Quare inquit discipuli tui transgrediuntur precepta seniozū? Suspēda dementia, eum qd est filius deitres hendunt, cur hominum traditiones non seruet. Non enim (aunt) lauant manus suas cum panem manducant. Proprium & quodammodo consuetudinarium erat Iudeis, crebro manus lauare, & aliquando totū corpus, maxime si contigerit eos cū quolibet gentiliū loqui. Sed iam videamus qua sententia vtrius reuincuntur illi falsitatis. C At illis: Quare & vos transgrediuntur preceptum dei, ppter traditionem vestram? Ac si diceret: Quomodo precepta dei, ppter traditionem hominū negligitis, qre discipulos meos reprehenditis, qd seniozum traditiones paripendat vt diuina iusta custodiant? C Nam deus dicit: Non nota premit tui & matris. Et qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. Non in facia eloquio dupli citer accipitur, vcs non solum in salutando & cōuulsione, sed etiam in elemosina & rez necessaria collatione. Hinc apostolus dicit: Rex vtriusq; dupli cit honore digni habentur, vt non solum illis officij venerationis deferatur, verum etiam opozuna subsidia ministrantur. C Hos autem dicite: Quicunq; dixerit patri vel matri, minus quodcunq; est ex me, tibi proderit, & non honorificabit patre aut matre suam: & tritum fecistis mandatu dei propter traditionem vestram. Aduerfos conditor & patens deū, imbecillitates vel etates parentū cōsiderans, in lege pceperat, vt filij parentes honorarent, & eis vite necessaria ministrarent. Ipa vō prouidentiam legis describere pharisei subuertere, & impietate p pietate inducentes, docebant pessimos filios, vt que in vltis pauper & parentum erant de puranda, deo offerrent: ita fiebat, vt liberog oblatum sub occasione templi, in lucra cederet sacerdotum. Ipsi etiam parentes, ea que sciebant a filiis deo consecrata, ne sacrilegium committerent, tangere nolēbant: ac per hęc gestare & fame afficiebantur. Quia igitur patres indigens & imbecillitas a filio aliquo expolicebat, inde bat et doctus a magistris iniquitatis: C pater noli contritari, sed patienter necessitates huius penuria as pferre stude: quia minus quod est ex me oblatum deo, tibi proderit, in non corripialiter, ac certe spūaliter. Potest & hunc vltus interrogatio habere sensum: C pater, minus quod est ex me, tibi proderit. Ac si diceret: Et quis vt donum quod oblatum erā deo, in tuos vltus consumam, & hoc tibi proderit? Dicebant hoc scribe & pharisei, vt parentes miserit merent accipere qd oblatum videbant, & eligerent magis in opē vitam ducere. C Deo consecratum cōstringere. C Ippo critere, bene prophetauit de vobis Ihuas dices: Populus hic labiis me honorat, cor autem eoz longe est a me. Preuidens ppheta Ihuas Iudeoz simulationē, qd cōtra euāgelij pdicatio nem vltus, & Ltho repugnaturū essent, bñ de istis prophetauit: non qd hoc qd de illis dicebat, bonū esset, sed quia ipsa sancta propheta oprime eoz moribus conueniret. At ergo ex psona dñi: Populus hic labiis me honorat. Iudei enim labiis honorabant, cum legē ab eo datam scrutarentur, palmos etiā & diuinus hymnos modularent. Sed eoz eorum loge erat ab eo, qd semp in malū prout ferebantur, cordibus idola colētes, de quibus scriptum erat, qd

Ero. 29

1. Tim. 5

Iste. 29

su, quem accepit et erant credentes in eum. Sit ergo: Sicut dicitur domus dei, et quis est qui dicit tibi: Da mihi bibere: tu forsitan perisses ab eo, et dedisti tibi aquam vivam. Scire quod bibere non poterat, quia domus dei, id est, spiritus sanctus non habebat. Et ideo quia Christus igno- ratur, aquam vivam petere ab eo nesciebat. Sed ad huc in carnali sensu mulier perferens respondit: Domine, neque in haereticis habes, et puteus alius est: unde ergo habes aquam vivam? In quibus tu matris: es pater nostro Jacob, qui dedit nobis puteum: ipse ex eo bibit, et filii eius, et pecora eius? Notandum vero, quod hic puteum dicit, cum superius fontem nominaverit: quia nimirum omnis puteus fons, non autem omnis fons puteus. Hae verba sicut aperta et plana transcurrentes, audiamus quid et dominus responderit, superiora sua verba exponens. Sit enim: Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum: qui autem bibet ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in eternum. Sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae fontantis in vitam eternam. Quibus sermonebus dominus delectata, et tantum numeris confusus esse capiens, et adhuc prudentiam carnis amplexus, respicit: Domine da mihi hanc aquam, ut non sitiam, neque veniam huc haurire. Sit illi dominus: Haec voca virum tuum, et veni huc. Dicit ei: Non habeo virum. Dicit ei Jesus, Bene dixisti, quia non habeo virum, quiaque enim viros habuisti, et nunc quem habes non est tuus vir. Hauerat certe dominus illam non habere virum: et ista loquebatur, ut paulatim eam a carnali intellectu retraheret, et ad intelligendum quod esset qui cum ea loquebatur, perduceret. Denique mulier audiens quae circa se erant, primo eum prophetam, postmodum Christum confessa est. Sed haec hystoria sic est plana simplicitas, ut in ea sensu non miremur alia profunditas. Si ergo aliquid iam de hoc bono dicitur et de spirituali aqua gustavimus, spiritualiter ista tractemus. Et primo videamus, quid significet quod hodie forma dominus ad puteum venisse dicitur. Hodie sexta, sextam mundi aetatem significat: quando tanquam in senectute mundi, dominus et redemptor noster hominem induit venit ad puteum, ad tenebrosam videlicet mundi huius profunditatem, de illa celorum sublimitate ad infimas terre partes dignatus est descendere. Hec ergo sexta dominus ad puteum venit, quando sol ad inferiores circulos a summo centro incipit declinare: quia novissima saeculi (ut dicitur est) aetate, sitius dei ad terrenum laborem nostrum dignatus est descendere: ut nos doceret exere veterem hominem cum actibus suis, et induere novum qui se cum deum creatus est. Quod fatigatus venit, infirmitatem carnis: quod fedit, humilitatem ostendit. Fatigatus ergo descendit: quia et imbecillitatem carnis pro nobis suscepit, et homo humilis inter homines apparuit. De hac infirmitate carnis et dicit propheta: Vidimus eum, et non erat aspectus: desideravimus eum despectum et novissimum viros rum, virum dolozum et scientem infirmitatem. De humilitate vero eius ait apostolus: Humiliauit se metipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Mulier haec Samaritana, genti sua est ecclesia, quae bene Samaritana vocatur. Samaritanus enim pro idololatria solent accipi. Hinc propheta Christus praenuntians incarnationem dicit: Antequam sciat puer vocare patrem aut matrem suam, accipiet virtutem Damasci, et spolia Samariae. Christus namque virtutem Damasci accepit,

quando ei magi aurum obtulerunt, in quo quondam ipsa potentissima civitas confidebat. Accepit spolia Samariae, id est, homines idololatrie captivitate oppressos, ad libertatem novae gratiae reduxit. Aperte igitur haec mulier Samaritana dicitur, quia sancta ecclesia ante Christum aduentum idololatrie circa cultum erat: nihil aliud ageret, nisi ab ea circa seculi curas, vanis cupiditatibus occupari. Hoc enim signum fuit, quod cum hydra ad putei hanc mulier aquam haurire veniebat. Postea ab domino? ab ea bibere, salutem gentium sitiens, et tunc eas ab errore eriret, et ad christiane fidei religionem adduceret. Quibus viri quos habuerat, quos sensus corporis accipit, unum, visum, vix, auditum, gustum, odoratum, et tactum. Et visu quidem alba et nigra, quae modo colorata videmus. Auditum rancia: sonitum captivum, et desiderium odoriferam et ferentia discernimus. Gustu dulcia simul et amara percipimus. Tactu vero, quod per omnia corporis membra diffunditur, calida et frigida, mollia et dura, lenia et aspera sentimus. Istis quibus sensibus ecclesia gentium ante adventum Christi sensibus erat: et lumine mentis non habens, carnalem vitam sine ulla intelligentia transibat. Quae quos sensus non erant reperit, sed natura contribuit: recte ut quasi legitimum dicuntur, quibus primis temporibus saeculi omnes homines sermonebant. Sed iam venerat tempus, quo non illis sensibus rectoribus animam videretur: sed haberet vitam, id est, rationalem spiritum: cuius illos priores viros, id est, quibus sensibus in famularum subiecerat. Nec iam animas quibus virtus subderetur, sed verbum dei amplectetur, spiritum vero inhereret. Haec praesentibus delectaretur, sed eternorum amorem frueretur. Sed quoniam iam ad huc passim erroze amebatur, nec iam post quibus viros, id est, post tempus quibus sensum carnalem verbum dei acciperet, sed diaboli complexu adulterino illectam obtinebat, ait dominus: Voca virum tuum et veni huc: quod est dicere, remove te ab affectione carnali in qua nunc es, et spiritu intelligente evocato, praesens adesto. Ut enim anime est quod modo spiritus hominis, quod animale affectionem tanquam conagium regit. De quo apostolus dicit: Nemo scit hominem nisi homo, nisi spiritus hominis qui in ipso est. Sed cum illa rideret, non habeo virum, auditur: Bene dixisti, quia non est in te spiritus, et primo tempore quibus sensibus corporis servavisti. Hunc ergo quod habes non est tuus vir, quia non est in te spiritus et intelligitur deum, cum legitimum possis hinc coniugium: sed erroze diaboli dominatur, quae adulterina comaculatione corrupti. Et fortasse ad hoc pinet, quod haec mulier post quibus carnales tristiones, sermo iam Christum nominat: Haec prima est visio fuit, in modo tu qui iude? sis bibere a me potest, quod sum mulier Samaritana. Secunda, Domine neque in haereticis habes, et puteus alius est. Tertia, Domine da mihi hanc aquam, ut non sitiam in eternum. Quarta, Non habeo virum. Quinta, video quod propheta es tu, per eos enim in monte hoc adorauerat. Sexta autem in responsione Christi fateat dicitur, Scio quia Messias venit, quod dicit Christus. Sed adhuc errat, quia venturum se expectabat, quae praesentem habebat. Non enim virum suum vocauerat, sed vicinum erat, ut erroze sit tanquam adulter expelleret, et intellectum rationis introduceret tu. Sit ergo mulier, Domine, video quia propheta es tu. Jam qui vir cepit intellectus eius appropinquavit, sed nondum plene adveniebat. propheta enim dicitur putabat, nec per omnia errabat. Haec et ipse propheta vocare dignatus est dicens, Hunc caput prophetae perire extra Iherusalem. Et longe ante ad hoc per dicitur, propheta tibi visus fuit: de fratribus vero

I. Cor. 2

Deu. 18

Gal. 7

Arre, tamque ipse audite. Patres enim in monte B ad adorauerunt, et vos dicitis, quia Iherosolymis est locus ubi adorare oportet. Quoties erat inter Iudeos et Samaritanos: quia Iudei solummodo Iherosolymis in templo a Salomone constructo deum adorabant: Samaritani vero longe positi, et ipsi deum, sed non in illo templo adorabant. Ideoque Iudei de se extollunt, et meliores se dicebant, qui deum in templo a sapientissimo hominum edificato colebant. Quibus dicebant Samaritani: Quare meliores nobis vos esse putatis, quia templum habetis, quod nos non habemus? Nunquid patres nostri qui deo placerunt, non in monte hoc adorauerunt? et ipsi certe templum non habebant, sed hic adorabant ubi et nos adoramus. Iudei contendebar: illi pro templo, isti pro monte: et utriusque veritatis erat ignarus. Sed quid dominus mulierem doceat audiamus: Dixit ei Jesus: Mulier crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Iherosolymis adorabitur pater. Crede, inquit, mihi. Est enim in te quod credit, quia cepisti adesse intellectu, quando me prophetam agnovisti. Crede ergo mihi, quia scripsit tui: Si non credidit, non intelligit. Venient autem, ait, dies: quando neque in monte hoc, neque in Iherosolymis adorabitur pater. Tempus evangelice gratiae, quod iam instabat dicit, quando ablata omni figura, veritas pura luce mentes credentium illustrata erat. Deus enim non loco continetur, qui celum et terram adimplet, nec in templis manufactis, sed in sanctis mentibus habitat. Quos, inquit, adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus, Multum honorem Iudeis tribuit, qui dei cognitionem habebant, legem et prophetas acceperant, quoniam est testamentum et legislatio et promissio, quam patres er quibus Christus, qui est benedictus in saecula, hoc est enim quod dicit: Quis saluator est, homo abbat Iudeos, sed non istos reprobat. Ipe enim erat lapis angularis, qui ex gentibus pariterem parietem Iudeis copular. Quod vero ait: Non adoramus quod scimus, non ad omnium personas est referendum, sed ad illos tantum, qui sapientes et veritatis doctores erant, quos erant apostoli, quales fuerant prophetae, ceterique quod vel Christum venturum fide expectauerunt, vel venientem fideliter susceperunt. Dicit illi mulier: Scio quia Messias venit qui dicitur Christus. Pietas catholica satis novit, quia Messias haebraice, Christus Graece, videtur Latine dicitur. Scio, inquit, si dicitur: Quid necesse est nos pro monte, illos pro templo contendere? Cum enim Christus venerit, motem spernet, templum evertet, et nos docebit ut in spiritu et veritate adorare noscimus. Scribebat iam haec mulier a quo docenda esset, sed docentem nondum agnoscebat, ideoque digna erat quae non differret, sed cui Christus iam manifesta retur. Dicit ei Jesus: Ego sum quod loquor tecum. Ecce adest vir quem vocare iubebat. Factum est secundum apostolum caput mulieris viri: caput autem viri Christus. Sed illa postquam audiit, ego sum, nihil respondit, quia manifeste iam Christum cognovit. Quod continuo discipulus eius viderit, et mirabantur quod cum muliere loquebatur. Venierunt discipuli, qui erant in civitate, ut cibos emerebant. Mirantur tantam Christi dignationem, tantam clementiam, quae perditam ovem quaerbat, quae gentem et erroze amuliere docebat. Hanc eius misericordiam, hanc eius bonitatem inestimabilem mirabantur, non mali aliquid suspicabant. Quaeque multi

er hydryam suam, et abissum civitatis suae, dicit hominibus. Venite, et videte hominem qui dixit mihi omnia quae nunquid feci. Protegit per diam suam, quam obmittam auditorem suam non iam visum, sed omeri deputabat, ut expedita atque exonerata Christus annuntiat. Sed et mystice, sancta ecclesia postquam ad fidem Christi venit, hydryam protegit, quia cupiditatem saeculi tremuntiauit. Hydrya enim illa, amor saeculi figurat ex primae parte, quae sibi homines de tenebris, acin immundem demerita conversationem, quasi de puteo, voluptatem hauriebat. Quia per se praeteritum situm, quia expleta voluptas non faciat, sed ad maiorem sitim malis operis accendit. Venite, inquit, et videte hominem qui dixit mihi omnia quae nunquid feci. Paulatim venit ad predicandum Christum. Primum vocat eum hominem, ne si Christum primo diceret, auditores irascerentur et indignarentur, sicque ad eum exire nolent. Interea rogabant eum discipuli dicentes. Rabbi manduca. Ille autem dixit eis: Ego cibum habeo manducare: quem vos nescitis. Dixerunt ergo discipuli eius: Nunquid aliquis aruitur ei manducare? Quid mirum, si mulier Samaritana superius non intelligebat, quae bar quam voluit dominus ei promitteret, ecce ipsi discipuli nunc non intelligunt de qua esca dominus dicat. Sed verius magister instruit eos, non sicut mulierem per anfractus et fermorum circuitus, sed apte offendit spirituale nominare cibum. Quis enim dicitur, ut faciam voluntatem patris mei qui in celis est, ut perfaciam opus eius. Solumque patris est, ut credamus in filium eius. Sicut alibi dicit: Haec est voluntas patris mei qui misit me, ut credatis in quem misit ille. Quis vero patris promissio nostre redemptionis. Quis ergo Christi fides nostra et salus est. Atque ideo perfaciebat voluntatem patris, omnes in se credere docendo. Perfaciebat opus eius humane redemptionis mysterium maturando. Nonne vos dicitis, quia adhuc quatuordecim menses sunt et messis venit? Quis illi vigebar, et quodam feruore prope grande salutis nostre exardecebat, iam operarios, id est, predicatorum, in mundum mittere volebat. Quos, inquit, dicit quod adhuc quatuordecim menses sunt, et messis venit. Sed ego vobis aliam messem iam ostendam, et ad metendum paratam ostendam. Ecce, inquit, dico vobis. Levate oculos vestros, et videte regionem, quia albae sunt iam ad messem. Ergo tempus est ut meliores mittantur. Quod est aperte dicere, in intellectu mentis considerate, deum mundo reconciliari, et transacta huius infidelitatis, adesse fidei caelorum, itaque parata esse coelorum gratiam, ut ex illa messium iustitiae vestra predicatione colligatis. In hoc enim verbi est veritas, quia alius est qui seminavit, alius qui metit. Ergo mille vos metere quod vos non labo- ratis. Alij laborauerunt, et vos in labores eorum introitis. Non misit discipulos, sed me tere. Virguntur enim ubi ista alij laborauerunt, id est, ad Iudeos primum, quibus prophetae Christi primum annuntiarunt. Et ubi laboraverat, ut visus seminatus erat, quod vero seminatus erat, iam maturus, falce tritura quaerebat. Virguntur ergo apostoli, quia iam predicauerant prophetae. Ipsi enim seminaverunt hoc, quod ad huius mulieris notitiam pervenerat. Ipsi dicebat. Scio quia Messias venit qui dicitur Christus. Haec messis primum in Iudea collecta est, quae predicatio Petro pro die decidit tria milia, alia die quingenta milia, et deinceps multa milia. Item qui creditur, afferat rex suae praeciae, ponentes ante pedes apostolorum, ut expediti a sarcinis saeculi, liberi Christi

Job. 4

Act. 4

sequerentur. De hac messe pauca grana per orbem sparsa, innumeram messem per totum mundum genuerunt, que in fine messi colligenda est. Intuendum vero quod supra dicitur: Et qui seminat simul gau- deat, et qui meret. Prophete enim seminatores, et apostoli messores, disparis temporis labores habuerunt, sed vnam mercedem acceperunt, et fructum pariter in vitam eternam congregauerunt. Et cunctitate aut illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis, quia dixit mihi omnia quecumque feci. Cum venissent ergo Samaritani ad illum, rogauerunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies, et multo plures crediderunt in eum propter sermonem eius. Et mulieri dicebant: Quia iam non propter tuam loquelam credimus, ipsi enim audiuimus et scimus, quia hic est vere saluator mundi. Primo quidem Samaritanam famam domini audierunt, postmodum conserperunt. Nec hoc sufficit, sed etiam rogauerunt eum, ut saltem aliquot dies apud illos maneret. Nec iam hic propter hoc de quo mulier testimonium perhibebat, credere dicebant, sed seipos vere cognouisse, et scisse quia ipse saluator mundi. Et ta credulitas Samaritanorum, exaggerat multum, et aggrauat infidelitatem Iudeorum. Samaritani vero certe nullum miraculum viderant, non mortuum resuscitatum inspererant, non mare pedibus transmeatum acceperant, sed tantum quod mulier dicebat, quia dixit mihi omnia quecumque feci. Ius dei vero innumerat quotidie mirabilia cernentes, non solum non credabant, verum etiam sue salutis persequerentur autorem. Sic etiam quotidie fit ad eum gentiles. Cum enim a Christi amicis Lazarus predicaretur, et credunt, quasi per famam mulieris predicantis ad Christum veniunt. Sic quoque apud illos manent, iam robustius per seipos quanta veritas Christiane fidei, quanta sit salus in Christum credentibus, ex tempore cognoscunt. Nec vacat quod biduo apud eos mansisse dicitur, quia in mirum in se credentes Christum duobus preceptis instruit charitatis, docens eos deum diligere super omnia, proximum sicut seipos. Biduo ergo apud Samaritanos mansit, quia in eorum cordibus requiescit quos gemina charitatis lampade feruere cognouerit. Nec illud omittendum, quod nulla nocetis, sed solius dei fit mentio. Nam que potest esse societas luci ad tenebras? Johannes enim dicit: Deus charitas est. Idem quos alibi dicit: Deus lux est, et tenebre non sunt in eo velle. Si ergo deus charitas est, et si deus lux est, ergo charitas lux est. Ubi ergo charitas lux est, quis tenebris locus esse potest? Et cetero, ubi charitas non est, ibi nulla lux, sed omnia terra obscuritate nigra sunt. Hinc Johannes: Omnis qui non diligit fratrem suum, in tenebris est, et in tenebris ambulat, et nescit quo eat. Ubi autem diligit, in lumine manet. Hanc igitur inquam possumus efficacie teneamus, ut Christo inhabitante gaudere mereamur. Prosciamus a nobis notarium hydriam cupiditatis, et ad bona que deo inspirate cognouimus, nobiscum alios trahere festinemus. Clementiam quoque nostram de improbitis pijs vocibus, ac bonis acribus exortemus: ut quibus iam sum dare dignatus est cognitionem, cum virtutum profectu ad sue glorie dignetur perducere visionem. Amen.

Sabbato Johannis viij.

I. Jo. 4. I. Joh. 1. I. Joh. 2.

In illo tempore: Perrexit Jesus in montem oliueti, et diluculo iterum venit in templum. Et omnis populus venit ad eum, et sedens docebat eos. Adducunt autem scribe et pharisaei mulierem in adulterio deprehensam, et statuerunt eam in medio, et dixerunt ei, et reliqua. Homilia lectionis eius dem.

Omnipotensissimus

dominus conditor, et benignissimus amator hominum, dominus noster Jesus Christus, cuius vniuersis vis misericordia et veritas, hanc sibi maxime circa suam passionem effecerat cōseruandinem, ut in diebus quidam in templo quod Hierosolymam erat verbum dei predicaret, signa et miracula ostenderet, quibus se dei esse filium declararet: sero autem reuerteretur in Bethaniam, et apud amicum suum Lazarum, foros eius Adariam et Adaritham noctibus hospitaretur: sicq; interdum diluculo ad similem predicationem opus Hierosolymam reuerteretur. Secundum hunc igitur libi consuetum morem, cum tora die in die festo scilicet nophgie, id est, tabernaculorum, in templo predicasset: vesperante iam die (sicut asserit sanctus evangelista) perrexit in montem oliueti, et inde rursum diluculo venit in templum. Ad ipse, omnis oliueti sublimitate dominice pietatis ac misericordie designat, quod in ipso sacra claret vocabulo, quia mons oliueti a misericordia nomen trahit. Namque sicce, Latine misericordia dicitur. Natura quoque olei mysterio aptissime conuenit, atque gratia presonstrat misericordie. De qua psal. Sicut oleum in vniuersis, et miserationis eius super omnia opera eius. Oleus pro nuncio festis dolentibus nobis solet afferre leuamen. Et psalmista a miserationibus domini gratiosa laude cōmoroans: Qui propositur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat oculos infirmitates tuas. Pergebat ergo dominus in montem oliueti, ibique manebat, ut arcem in se misericordie constare, immo se ostenderet esse ipsam misericordiam, secundum psalmiste vocem: Deus, inquit, susceptor meus es: deus meus misericordia mea. Tempus vero diluculi, quo predicaturus Hierosolymam redibat, tempus velle gratie exortum designat, quando remota legalium vmbria figurarum, lux euangelice veritatis mundo reuelanda erat. Et omnis, inquit, populus venit, ad eum, et sedens docebat eos. Sessio domini, humilitatem incarnationis eius insinuat, per quam mundo subuenire dignatus est. Dominus ergo in templo sedente, omnis populus venit ad eum, quia postquam per susceptam humanitatem, visibilem se hominibus prebuit, cepertur multi predicationibus audire, et in eum credere: et tanto libentius, quanto eum libi per assumptam carnem proximam factum esse meminerat. Multi autem diximus, quia plurimi superba mente salutem quam attulerat contempserunt. Unde multi ante per prophetiam predicti fuerat: Audiant manfeste et letentur. Mansuetus igitur et simplicitatis sermonem dominum mirantibus et inaccessibilem audientibus, qui condempnatos fecerunt audiamus: Adducunt autem scribe et pharisaei mulierem in adulterio deprehensam, et statuerunt eam in medio, et dixerunt ei: Magister, hec mulier de deprehensa est in adulterio. In lege autem Moyses precepit

Ps. 21.

Gal. 6

Lux christi deus noster in terra.

nobis huiusmodi lapidare, tu ergo quid dicis? Quasi prius veneratio, o simulatum venenata mentis obsequium, o labia dolosa in corde, et dolam ex corde loquente. Interrogant non ut quod rectum est discant, sed ut veritatis laqueos necent. Sciebant enim scire quod maxime dominum a turbis amari, quia misericordiam predicabat, et peccatores benignissime suscipiebat: adeo quod cum inuenissent mulierem in adulterio, erulabant inuenisse se tentandum occasum nem. Adhuc iterum ergo eam ad idem, perdicantes quod de ea fieri iuberet. Dicebant enim adiuuere: Sicut enim lapidanda est hec mulier iuxta decretum Moyses, quia in misericordia oblitum quam predicat deridimus, sicq; eum odio turbis a quibus diligitur faciemus: Si vero lapidari eam prohibuerit, quod si legis aduersarium et fautores scelorum publice comprehendimus, et mortis supplicio condemnabimus. Sed quod peruersitas valet humana contra potestatem diuinam: Scriptum namque est: Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra deum. Sequitur enim: Christus autem in clinauit se deorum, et digito scribebat in terra. Per hoc quod se deus inclinauit, humilitatem assumpserunt manitatis ostendit. Per digito, qui coniunctionibus articulo compositus, atq; ideo ceteris membris flexibilior est, subtilitatis discretiois exprimit. Per terram vero, humanum co: ostendit, quia illud bonarum vel malarum actionum reddere solet fructus. Expectatus autem a pharisaeis deus, ut de adultera sententiam ferret, non statim iudicauit, sed prius inclinans se in terra scribit, ac sic omnium illis obviare insistentibus iudicat, ut nos hoc exemplo typice monerent, quatenus cum ipsi mala proximo iunxerit conspiciamus, non statim ea temere reprehendendo donec: mus: sed prius ad nostri cordis conscientiam humiliter conuersi, digito discretionis ea sollicite discipramus, vtrum sint opera deo placenta an displicentia, sicq; diligenter meditatione inuestigamus. Temararium est enim iudicare de reatibus alienis, si adque reprehendens propropijs. Hinc et apostolus dicit: Fratres, et si prooccupatus fuerit quis in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, considerans recipim, ne et tu reteris. Cum autem perueherent interrogantes eum, erexit se, et dixit eis: Qui sine peccato est vestrum, prius in illam lapidem mittat. Pharisaei quidem et scribe ex omni parte laqueos retenderant, credebantque eum posse ostendere vel in misericordem vel iniustum. Sed dominus fraudes illorum facillime sicut fila arance pertransiit, seruano per omnia et iustitie distributionem, et pietatis mansuetudinem. Per enim: Qui sine peccato est vestrum: ecce tempora incantata miserantis. Huius, prius in illam lapidem mittat, ecce iustitia iudicantis. Ac si patenter diceret: Dicitis quia Moyses huiusmodi lapidare precepit, sed hoc a iustis et non a peccatoribus fieri precepit. Primo igitur iustitiam legis implete, et sic mundis manibus et corde ad lapidandam ream concurrite. Primo fidem et misericordiam, spiritus illa videlicet precepta pericite, et sic ad carnalia iudicia venite. Hoc iudicio dato, dominus iterum se inclinans scribebat in terra. Potest intelligi dominum fecisse hoc in terra, quia mundum consuetudinis, ut quasi aliud agens et vultu aliud intendens, libere eis facultate egrediendi daret, quia sua ratione percussos, et in rubro em acros, citius erituros quam plura interrogatos esse cernerat. Denique ait eam dicens: Tu autem dices, hec mulier non vnum erubuit, incipientes a lenioibus. In hoc vero quod ante da

tam sententiam et post inclinatio se scribebat in terra, figurat admonuit, et priusquam peccatorem fratrem corripiamus, et post ea antequam ei ministerium correptionis impederimus, sollicita atq; humiliter inuestigatione perpendamus, vtrum aut ipse de quibus alium castigamus, aut alij peccatis obnoxii sumus. Sepe enim contingit, ut ille qui alium de homicidio iudicat, ipse per odium fratris an oculis conditoris reus homicidij habeatur, quia scriptum est: Omnis qui odit fratrem suum, homicida est. Hominusque aliquis alium de fornicatione accusat, et in facinus superbie absconditum celat. Cum ergo peccantem aliquem corripimus, penitemus sollicito quam deiecit, quam fragiles et nobis sumus, si non diuine pietatis auxilio sustentemur. Ita enim fieri, ut nequaquam contra eum quem corripimus superbiamus, nec proteruo spiritu cōdemnemus: sed memores proprie conditionis, mansueti ac leniter ad emendationem delicti, salubri exhortatione prouocemus. Ceterum autem se Jesus dixit et: Mulier, ubi sunt qui te accusabant? Huius quoque paulus est condemnare peccatorem mulierem, quia domino incipit verbi sui gladio eorum conscientias penetrante, singuli in se cernebant quod magis amari deberent. Sed quia accusatores ita stitit auctoritate prostravit, eam que accusabat magis pietatis munere subleuauit. Sequitur enim: Dixit et Jesus: Nec ego condemno, vade, et amplius noli peccare. Tanquam pius preterita peccata ignoscit, et quasi iustus, ne amplius peccare presumat, interdicit. Quia enim deus erat et homo: per id quod homo erat, accusat misereri potuit: per id vero quod deus est, dimisit scelere eam absoluere. Venereunt ergo eum, per id quod deo patri equalis est, diligamus eum, per id quod nobis proximis fieri dignatus est. Precedunt eius misericordiam pijs vocibus, iustus operibus, ut nos ab omnibus peccatorum neribus soluat, et de cetero non peccare concedat, sicq; mentis nostras sancti amoris sui flammis accendat, ut secundum benedictum: sum in omni bono nos perueherables faciat ar Jesus Christus dominus noster. Amen.

I. Joh. 3.

In dominica Letare. 1. 7. sta qua Sermo beati Leonis pape.

Apostolica dilectissimi

Amitentiam nos admonet, ut deponentes veterem hominem cum acerbis suis, de die in diem sacra conuersatione renouemus. Si enim templum dei sumus, et mentium nostrarum spiritus sanctus inhabitator est, dicente apostolo: Nos enim estis templum dei vni, multa nobis vigilanti laborandum est, ut cordis nostri receptaculum tanto hospite non sit indignum. Et sicut in domibus manu facis laudabilis diligentia procurandum est, ut si quid aut infusio imbrium, aut turbine procellarum, vel ipsa fuerit antiquitate corruptum, cito in integri cura restituatur: ita iugis oportet sollicitudine precaveri, ne quod in nostris animis incompositum, ne quod inueniatur immundum. Quia vis est edificare nostrum, sine ope non subsistat artificia, nec fabrica nostra possit esse incolumis, nisi ei puerit protectio conditoris: tamen, quia rationabiles lapides sumus, et vna materies, sic nos autors

Col. 3.

2. Cor. 6.

noſtri extruxit manus, vt cum opifice ſuo etiã hiſ q̄ operatur, reparatur. Sicut igitur dei obediẽtia ſe humana nõ ſubtrahat, nec ab illo bono, ſine quo non poteſt eſſe, bona deſiciat, aut ſi quid ſibi impoſ ſibile aut arduum in mandato non effectuſus expe ritur, nõ in ſe remaneat, ſed ad iubentem recurrat, ¶ Pla. 54. q̄ ideo dat preceptum, vt exiret deſiderium, & pre ſter auxilium, dicente propheta: Facta in domino cogitationum tuum, & ipſe te erigetur. En forte quiſq̄ tam inſolenter ſuperbit, & ita ſe illeſum, ita immacu latum eſſe preſumit, vt nulliſ renovationis iam in digeat? Fallitur proſus iſta perſuaſio, & nimia va nitate veteraſcit, quicquid inter tentationes huius vite, ab omni vulnerẽ ſe credit immunẽ. Plena omnia periculis, plena ſunt laqueis, incitantur capi ditates, inſidiantur illecebre, blandiuntur lucra, da mna deterrent, amare ſunt obloquentium lingue, nec ſemper veracia ſunt ora labodantium. Inde ſe ſus fit odium, hinc decipit mendax officium, vt facili ſus fit vitare diſcordem, quam declinare fallacem. In ipſis autem virtutibus obrinendis, tam dubius modus & tam incerta diſcretio eſt, vt ſi quiſquam in ter bonorum malorumq̄ conſiſta, ſubtiliſſimi diſcri mino poterit ſerutare menſuras, difficile ſit vt be ne ſibi conſciam probitatem obſectantium lingua non morietur, & iniquorum euadar opprobria, cui e amica iuſtitia. Nam cum ad ipſas rerum temporalium varietates cogitatio humana conuertitur, quã te ſe opponunt caſignis, quanti prauarum opinio num obtortuntur errores, vt de obiectu contrariõrum ſumatur materia querelatum. Nam licet omnium fi delium corda non dubitent, nulliſ mundi huius pa ribus nulliq̄ temporibus prouidentiam tam ab ſe deſtinam, nec de ſtellarum poteſtate q̄ nulla eſt, ſecularium negotioſum pendere prouentus, ſed equi ſimo & clementiſſimo ſummõ regi arbitrio cuncta diſponi, quoniam ſicut ſcriptum eſt: Veniſſe vite domini miſericordia & veritas, tamen cũ q̄dam non ſecundũ deſideria noſtra procedũt, & ſub humani errore iudicij ſupior eſt periq̄ iniqui cauſa quam iuſti, vicini nimis atq̄ contiguus eſt, vt etiam ma gnos animos iſta cõcitent, & in aliquod illicitẽ cau ſationis murmur appellent. Siq̄dem iſtis varia tibus, etiam excellẽtiſſimus propheta Dauid, vſq̄ ad periculum ſe turbatum proſtiter, & dicit: Dei autem pene mori ſunt pedes, pene effuſi ſunt greſ ſus mei, q̄a zelauit in peccatoſibus, pacẽ peccatoſũ vidẽs. Unde quia paucos eſt tam ſolida fortitudo, vt nulla inẽ q̄litarum perturbatioẽ q̄ntantur, & mul tos fidelis non aduerſa tantum, ſed etiam ſecunda coram pãnt, ſanandis vulneribus quibus humana infirmitas ſanciat, diligens eſt adhibenda curatio. Ideo eſt de periculis quibus hiſ mundus plenus eſt, quedam de uentẽ percurrũ, vt dicente ſcriptura: Quis gloriabitur caſtum ſe habere cor, aut mundũ ſe eſſe a peccato, omnes ſibi intelligãt diſcitorum indulgentiam, & repãrationis neceſſariam eſſe me dicam. Quãdo autem dilectiſſimi ad remedia di uina meũ deſiderimus, quam cum ipſa nobis ſacra menta redemptionis non eſtẽ temporũ lege referuntur? Que vt digniſſime celebremus, ſaluberrime nos quadrageſima dieũ ſeiuo preparamus. Non enim hi tantum, qui per mortis Chriſti reſurrectionisq̄ myſterium, in nouam vitam baptiſmo ſunt rege nerante uenturi, ſed omnes populi renatoſ, & vniũ & neceſſarie preſidiũ ſibi huius ſanctificationis aſſu munt, illi, vt q̄ nondũ hinc accipiunt, iſti, vt accepta cuſtodiant. Dicente namq̄ apoſtolo: Qui ſtat vi deat ne cadat, nemo eſt tanta firmitate ſuffultus, vt

de ſtabilitate ſua debeat eſſe ſecurus. Et amur eꝝ go dilectiſſimi ſaluberrimi temporis venerabilibꝝ inſtitutis & ſollicito cura cordia noſtra pſicula ter gamus. Quãtumlibet enim caſte & ſobrie moꝝta lis hec vita ducatur, quod tam tamen puluere terres ne conuerſationis aſpergitur, & nitõs mentium ad dei imaginẽ conditurum, non ita a fumo totius vanitatis altentus eſt, vt nulla poſſit ſode futuri, & non ſemper indigeat expoliri. Quod ſi etiam cau tiſſimis eſt animis neceſſarium, quanto amplius il lis eſt expeꝝendum, quã tota forte animi pãtia, aut ſecurius aut negligẽtius tranſierunt. Quos cha ritate debita admonemus, vt nõ ideo ſibi timet blan dianur, quia nobis conſcientie ſingulorum parere non poſſunt, cum oculos dei ſcinus vniuerſa cernẽ tes, non abſoluta locoꝝum, non partietum ſepta ſeclu dant, nec ſe ſolum ei acta & cogitata, verum & agen da ſunt cogita. Iſta ergo eſt ſcientia ſummõ iudici cis, iſte eſt tremendus aſpectus, cui perium eſt omne ſolidum, & apertum omne ſecretum: cui obſcu ra clarent, cui muta reſpondent, ſilentium confeſ, & ſine voce mens loquitur. Nemo partietiam boni tatis dei de peccatorum ſuorum impunitate conc̄n tat: nec ideo illum eſtmet non offenſum, quia nec dum expertus eſt iratum. Non ſon longe vite moꝝtalis inducte, nec diuturna eſt licentia inſipientium volupratum, in eternarum dolorem tranſitura pen narum, ſi dum iuſtitiẽ ſententia ſuſcipiunt, peni tentie medicina non queritur. Conſugiamus ergo ad preſentem vbiq̄ miſericordiam dei, & vt ſancti paſcha domini digna obſeruantia celebretur, cum eꝝ totum ſe fidelium corda ſanctificent. Aditeſcat le uitia, manifeſtat inacidia, remittant ſibi omnes culpas inuicem ſuas, nec exactor ſit vindicta, qui petitõs eſt venie. Dicentes enim, dimitte nobis de bita noſtra, ſicut & nõs dimittimus debitoꝝibus no ſtris, duriffimõs nõs vinculis, illigamus, niſi quod proſitemur impleamus. Unde ſi oratio huius ſa cratiſſimum pactum, non ſit conditione ſeruatum eſt, nunc ſaltem conſcientiam ſuam vnuiqueq̄s coꝝ gnoſcat, & alienis ignoſcendo delictis, abolitõnem ſuorum obrineat peccatorum. Dicente namq̄ domi no: Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, di mittet vobis & pater veſter qui in celis eſt: Non lon ge eſt ab vno quõq̄s quod poſcit, cum de benignita te ſupꝝplicis ſententia pãdeat iudicantis, qui huma narum precum miſericõs & iuſtus auditor, equita ti ſue de noſtra lenitate preſcribit, vt non haberet in eos ius ſeueritatis, quos non inueniunt cupidõs vlcioniõs. Clementes autem & mites animos, etiam largitas decet. Iſtõs enim eſt dignitas, quam vt ho mo ſui ſit auctõs imitator, & ſecundum modũ pro pie facultatis, diuini ſit operis executor. Nam cum alantur eſurientes, & veſtuntur nudi, fouentur inſirmi, nonne auxilium domini manus explet miniſtri, & benignitas ſerui munꝝ eſt domini? Qui cum ad effectus miſericordie ſue adiutor non egeat, ita ſuam omnipotentiam temperauit, vt labori bus hominũ p hominibus ſubueniret, & merito deo gratie referentur de pietatis officiis: cuius opera viderentur in famulis. Propter quod ipſe dominꝝ diſcipulis ſuis ait: Si cõlocat lumen veſtrũ coram hominibus, vt videntes opera veſtra bona, magni ficẽt patrem veſtrũ q̄ in celis eſt, per Chriſtum do minum noſtrum. Amen.

Beate dominica Jo hannis ſexto.

In illo tempore: Abijt Jeſus trans ma re Galilee, quod eſt tiberiadis. Et ſequẽ batur eum multitudine magna, quia vide rant ſigna q̄a faciebat ſup his q̄ infirmabã tur. Et reliqua. Homilia venerabilis Be de preſbyteri.

Quaſigna & miracu la domini ac ſaluatoris recte cũ legunt vel audiunt accipiunt, non tam in his quid foris ſuapeant attendũ, quã quid hoc exemplo ipſi intus age

re, quid in his myſticũ ppendere debeant, inſpicit unt. Ecce eſt, ppinquante paſcha die feſto Judeo rum, ſequẽtem ſe multitudinẽ dñs verbo ſalutis pa riter & ope curationis erigebat. Nã ſicut altius euã gelia ſcribit, loquebatur illis de regno dei, & eos q̄ cura indigebat ſanabat, eandẽmo doctrina & ſa natione completa, paucis de cibariis abundantis ſime refectit. Et nõ ergo fratres chariſſimi, huius exemplo facti, ppinquante paſcha die feſto nõ ſtre redemptionis, adiuncta fratrum careria, domi num toto corde ſequamur, quo actionum itinere in greſſus ſit diligentiffime cõtemplemur, vt veſtigia eius ſequi mi mereamur. Qui enim dicit ſe in Chriſto manere, debet ſicut ipſe ambulauit & ipſe ambula re. Quicquid in nobis impetrite nocentis in eſſe de prehendimus, crebra verbi illius auditõs terga mus quicquid vitii tentantis, morbi videlicet ſpiritu alis, nõs interius vaſtare ſenſerimus, ſolito pietas illius munere poſtulemus emundari. Sed ſi ei vniõs nõs celeſtis vite dulcedine cõſpererimus, eius gram flagitemus, vt neceſſarie nõs ppunctionis & ceteras ſpũtum ſpiritalium donis ſatiare dignes, quẽnus tempore ſacroſancti reſurrectionis illius interius exteriusq̄s decenter ornati, ſacramenta no ſtre ſalutis puro corpore ſimul & corde ſumamus. Verũ q̄a beuic iſta pũbuntur, libet diligẽtius nõ tam ſacre ſeriem lectionis intruere, & q̄cquid in ea my ſticum indagare valeamꝝ, veſtre pãdere charitati.

Luce. 9.

Mat. 6

Mat. 5

nam infirmus ſum, ſana me domine, quoniam dũ tur bara ſunt oſſa mea. Et iterum de p̄cipiendis ab eo vite perpetue alimentis conſiſta, dominus (inquit) pãſcit me, & nihil mihi deerit, in loco pãſcite tibi me collocauit. Quod autũ ſubiens in moſtem Jeſus, ibi ſedebat cum diſcipulis ſuis, ſed veniente ad eũ mul titudine accẽdit, atq̄ hãc in ſupioribus refecit, quã in inferioribus paulo ante curauerat, nequaquã fru ſtra factũ credamus, ſed ad ſignificandum myſticũ ce, quia doctrinã & obſeruatã ſua iuxta p̄cipitiũs capacitatem diſtribuit. Infirmus quidẽ ad huc mẽ tibus, ac paruulis ſpiritu, ſim p̄licioſa credẽs ſacra menta, celſioſibus autem quibusq̄s & perfectioſior ſenſu, ſecretiora ſue maieſtatis arcana reſerens, ar ctiora deuote conuerſationis itinera ſuggrens, & altiora pximõrum celeftium donã promittens. De niq̄s cuiſdam ſiſtitanũ, quidã faciens vitam eternã polliſideret, quaſi inferias ad huc poſito, communia ſue dona largitatis impãdit, dicens: Non occides, non mechaberis, nõs furum facies, nõs falum teſ timonium dices, honora patrem tuum & matrem. Qui poſtmodum maiorã cupienti, & velut ad mon tem virtutum aſcendere cupienti: Si vis, inquit, p̄ ſecurus eſſe, vade, vende omnia que habes, & da pau peribus, & habebis theſaurum in celo, & veni ſequere me. Quis diſcretionẽ moderaminis, nõs ſolu per ſe dominus in carne docens exhibuit, verũ nãc quoq̄s per verbi ſui miniſtros exhibere non ceſſat. Unde de eideſdem vbiſ vnus boni ſerui perſona teſta tur, quia dare debeant conſenſu in tempore tritici menſurã, id eſt, pro capti audientiõs oportune & men ſurate, vbi dapes ſuggere. Quod nõ appropinquã te paſcha, dñs turbas docet, ſanat & reficit, poſt ſum ita myſtice interpretat, quia paſcha tranſitus dicitur. Et quõſcunq̄s dominus interna munerum ſuorum ſuauitate recuperat, ad ſalubrem proſecto tranſitũ preparat, vt carnis videlicet conſumpſen tias, mentis ſublimitate tranſcendat, inſpicia mũ di deſideria proſpera pariter & aduerſa celeſtẽ ſpe & amore conculet, & ſi necdũ anima vel carne ad ſua pna valcant p̄tingere, quia hoc munus in futuro promittitur, quicquid tamẽ carnale quaſi alium cõ plecti conſpicunt, comparatione eternorum quaſi nihilum deſpiciant, iuxta exemplum illius, qui vi dens impium ſuper erexitur & eleuatum ſuper ces dros libant, tranſiit temporalia contemplantum, & q̄ ſi non eſſe videbat, quem cito tollendum p̄uideſ bar. Quod ſubleuante oculos Jeſus, & venientem ad ſe multitudinem viditẽ perhibetur, dñate pietasq̄s iudicium eſt, quia videlicet cunctis ad ſe venire cõ p̄ictibus, gratia miſericordie celeſtis occurrere cõ ſuevit. Et ne q̄rendo errare poſſint, lucem ſui ſpũs aperire currentibus ſolitus eſt. Nam quod oculi Je ſu dona ſpiritus eius myſtice deſignant, teſtatur in Apocalypſi Johannes, qui figurate loquens de il lo: Et vidit, inq̄t, agnum ſtãtem tanquam occiſum, habentẽm cornua ſeptem, & oculos ſeptem, qui ſunt ſeptem ſpũs dei, miſſi in omnẽ terram. Quod rã tãſ Philipponũ dominus eſt. Unde, inq̄t, ememus panes vt manducet hi, prouida vtriq̄s diſpenſatio ne facit, non vt ipſe q̄ nõ nouerit dificit, ſed vt p̄bi lippus tarditate ſue fidei, quam magiſtro ſciente ipſe neſciebat, tentatus agnoſcat, & miraculo facto caſtiget. Neq̄s enim dubitare obuerat ſenteſte re creator, qui educit panem de terra, & vino ſerificat cor hominũ, paucorum denarioſum panes ſuffice re turbam multibus non paucis, vt vnuiqueq̄s ſuf ficieret acciperet, & tam ſaturatus abiret. Quĩq̄s aut panes, quibus multitudinem populi ſaturauit,

Mat. 19

Ibidem

Apoſ. 9

Pro. 20.

2. Co. 10

quibus sunt libri Moyfi: quibus spirituali intel-
ctu patefacit, & abundantiore tam sensu multipli-
catis, auditorei fidelium quocumque corda reficit. Quibus
bene hoc edicere fuisse referuntur, propter nimirum
austeriora legis edicta, & tegmina literæ grossiora,
que interiori spirituali sensu quasi medulla ce-
labant. Quod aurem pices quos addidit, palmista
rum non inconvenerit & prophetarum scripta si-
gnificant, quoniam vinum canendo, alterum collo-
quendo suis auditoribus futura Christi & ecclesie
sacramenta narrabat. Et bene per aquatilia anti-
mantia, figurantur illius cuius pices, in quo po-
pulus fidelium sine aqua baptisimi vivere nullate-
nus posset. Puer qui quibus panes & duos pices
habuit, nec tamen eos elarientibus turbis distribu-
it, sed domino distribuendos obtulit, populus est
Judeorum literalis sensu puerilis, qui scripturarum
dicta clausa secum tenuit, que tamen dominus in
carne apparens accepit, & quid in multis vti-
litate ac dulcedine ostendit, & quam multiplici spi-
ritus gratia, que pauca ac defecta videbantur ex
huberater patefecit, & hec per apostolos suos apo-
stolorumque successores, cunctis nationibus ministran-
da porrexit. Unde bene alij ferunt euangelisse, quia
panes & pices dominus discipulis, discipuli autem
ministraverunt turbis. Cum enim mysterium huius
mane salutis initium cepisset enarrari per dominum,
ab eis qui audierunt in nos confirmatum est. Quibus
quod siquidem panes & duos pices fregit, & distribu-
it discipulis suis, quando aperuit illis sensum, ut in-
telligerent omnia que scripta sunt in lege Moyfi &
prophetis et palmis de ipso. Discipuli apposue-
runt turbis, quando profecti predicaverunt ubique
domino cooperante, & sermone confirmante les-
quentibus signis. Senu in quo discumbens turba
reficitur, concupiscentia carnis intelligitur, quam
calcare & premere debet, omnis qui spiritualibus
alimētis satiari desiderat. Omnis enim caro fenū,
& omnis gloria eius tanquam flos feni. Discumbat
ergo super fenum, ut flos feni conteret, id est, ut
castiget corpus suum, & servituti subiciat, volupta-
tes carnis edomet, luxurie fluxa restringat. Quis-
quis panis viui cupit inauitate refici, quisquis sup-
er gratie dapibus renouari amat, ne infima vetu-
state deficiat, caueat, Quibus millia virtutum
discuauerunt, perfectionem eorum qui verbo vite
ficiuntur insinuant. Arorum quippe nomine, solent
in scripturis perfectiones quibus figurari, quos fe-
minæ mollires nulla corumpit, quales cupit eos
esse, quibus dicit apostolus: Vigilare stare in fide,
viriliter agere & confortari. Millenarius autem
numerus, ultra quem nulla nostra computatio suc-
crescit, plenitudinem rerum de quibus agitur indi-
care consuevit. Quinatio vero numero, quibus no-
tissimi corporis nostri sensus exprimitur, visus vi-
delicet, auditus, olfactus, gustus, & tactus. In quibus
singulis quicunq; viriliter agere & confortari
satiatur, sobrie & pie & iuste viuendo, ut celestis sa-
pientie mercatur dulcedine recreari, hi nimirum
quibus milibus virozum, quos dominus mysticis
dapibus satiavit, figurantur. Nec pretereundum,
quod refecturus multitudinem gratias egit. Egit
quippe gratias, ut & nos doceret de perceptis celli-
tus muneribus gratias semper agere, & ipse quan-
tum de nostris profectibus gratulatur, & de nostra
spirituali perfectione gaudere intinaret. Quibus ete-
nim nosse fratres, quantum nosse congaudeat salu-
ti. Arrat euangelista Lucas, dedisse eum discipu-
lis potestatem calcandi supra omnem virtutem in

34. II.

I. Co. 16

mici, eorumque nomina scripta indicasse in celis, et
statim infer: In ipsa hora eruitavit in spiritu san-
cto, & dixit: Coniteo tibi pater domine celis & ter-
re, quia abscondisti hec a sapientibus & prudenti-
bus, & revelasti ea parvulis. Claret ergo quia salu-
ti ac vite fidelium congratula, qui patrem gratias
agendo collaudat, quod ea que superbibus abs-
condit, humilibus spiriti secreta revelauerit. Quod
autem saturata multitudo, iussit discipulos colli-
gere quos paucaverunt fragmentorum ne pueri, hoc si-
gnat profecto, quia pleraque sunt arcana diuinorum
eloquiorum, que vulgi sensus non capit, nonnulla
que per se quidem minus docti assequi nequeunt, sed
a doctoribus expolita mox intelligere queunt. Hec
ergo necesse est, ut qui valent, diligentius scrutando
colligat, & ad eruditionem minorum suorum, dicto
vel scripto faciant pueri, ne alio modo verbi, illo-
rum delicia peant, plebibus tollant, qui hec do-
mino donante interpretando colligere noverunt.
Collegerunt, inquit, & impleverunt duodecim co-
phinos fragmentorum. Quia duodecim numero
duodecim perfectionis cuiuslibet summa figurari, recte
per duodecim cophinos fragmentorum, plenus omnis
spiritualium doctorum cophorus exprimitur, quia obscura
scripturarum, que per se turbe nequeunt, & meditando
colligere, & meditando & mandata literis, suo pariter
& turbæ viti conservare iubentur. Hoc ipsi fecere
apostoli & euangelisse, non pauca legis & prophe-
tæ dicta mystica suis, interpretatione additis, in se-
rendo opusculis. Hec ceteros eorum ecclesiarum
orbis magistri, etiam integros nonnulli vrinusque
flamenti libros diligentiori explanatione discurren-
do, qui quamvis hominibus despecti, celestis tamē
gratie sunt pane fecundum. Nam ferulosa cophinis
lent opafieri. Unde de populo, qui in luto quodam
ac lateribus seruebat in Egipto, dicit psal. 80.
Nus eius in cophino feruierit. Quibus ergo homi-
nes cum vidissent quod fecerat signum, dicebant:
Quia hic est & propheta, qui venturus est in mū-
dum. Recte quidam dicebant, quia hic est & pro-
pheta, dominum prophetam magnum, magne salu-
tis pecconem iam mūdo futurum. Nam & ipse
tam se vocare dignatus est: Quia non capit puer
prophetam extra hierusalem. Sed nec dum plena
fide proficiebant, qui hinc certam denum diceret
fides, dicebant: Quia hic est & propheta, qui ventu-
rus est in mūdo. Nos certiori cognitione firmitatis
& fidei, videntes mūdo quem fecit Jesus, & signa
quibus illi replevit, dicamus: Quia hic est & me-
diator dei & hominis, qui implet mūdo diuinitas
te, & mūdo per ipsum factus est, qui in patria venit
natus humanum querere, & saluare quod perierat, ac
re creare mundum quem fecerat, qui cum suis fide-
libus, per presentiam diuinitatis, est in mundo omni-
bus diebus vsque ad consummationem seculi, qui
in consummatione seculi per humanitatem ventu-
rus est in mundum, ut reddat singulis secundum
opera eorum, impios quidem & peccatores eter-
num proiciens in ignem, iustos autem in vitam in-
troducens eternam, in qua vixit & regnat cum pa-
tre in unitate spiritus sancti deus, per omnia secula
seculorum. Amen.

Luc. 10.

Luc. 15.

Seria secunda Johan-
nis ij.

In illo tempore: Prope erat pascha Ju-
deorum, et ascendit Iesus Hierosolymam.

Et inuenit in templo vendentes oues & bo-
ves & columbas, et numularios sedentes.
Et reliqua. Homilia lectionis eiusdem.

Beatus Johannes,
qui vltimus omnium euangelistarum su-
um scriptum euangelium, idcirco pleni-
us ac profundius ea que a tribus euangelistis omisa
fuerant, describere curauit. Illi enim ea tantum scri-
pserunt, que a domino duobus annis ante passio-
nem eius gesta sunt, incipientes a tempore quo Jo-
hannes baptista missus est in carcerem. Ergo di-
gentissime euangelii narratione considerata, repe-
rimus bis dominum saluatore, ad pachalem sa-
lentitatem celebrandum Hierosolymam venisse.
Semel primo anno sue predicationis, quod Jo-
hannes scribit, & iterum ipso quo passurus erat an-
no, quando quinto die ante pascha a sinu sedens,
Hierosolymam intrauit. Atque tamen vice auari-
tam scribimus, sacerdotumque impietatem detes-
tans, quam in templo exercebant, eos cum omni-
bus qui negotia ibidem habebant, eiecit. Quia de
re patet, non hanc esse ipsam lectionem que apud
Mattheum & Lucam legitur, quoniam bis idem mi-
raculum in pascha gestum est. Primo scilicet anno
predicationis, qui est tertius ante passionem, & se-
cundo imminente iam hora ipsius passionis. Huius
per excellentem necessariam premisissis, ad exponendam
per ordinem accedamus sancti euangelii lectione.
Prope erat pascha Judeorum, & ascendit Iesus
Hierosolymam. Quod dominus appropinquante
pascha Hierosolymam ascendit, nobis profecto ex
emplum dedit, quanta cura & studio diuini subdi-
debeamus imperis. Si enim ille qui erat dei filius,
in infirmitate nostre carnis apparens, decreta les-
gis & se data implebat, solennitatis legitimas cum
ceteris hominibus frequentando, quod nobis qui ser-
uimus agendum est, quanto studio & hec & alte festi-
uitates bonis operibus sunt preueniende, & digna
reuerentia cui venerit celebrande. Et inuenit
in templo vendentes oues & boues & colubas, & nu-
mularios sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de sa-
niculis, omnes eiecit de templo, oues quoque & boues &
numularios effudit es, & mensas subuertit. Non est
putandum quod hec venalia in ipso templo fierent, sed po-
tius in porticibus, quibus ipsum templum cingebatur.
Oues ergo & boues & colube ad hoc ibi emebant,
ut in sacrificio domini offerrentur. Numularij vero
ad hoc ibi residebant, ut inter emptores vendito-
resque hostiarum fieret prompta pecunie taxatio. Er-
go quodammodo honesta erat & licita negotiatio ista:
quod ad hoc ut dicitur, emebantur hostie, ut deo of-
ferrentur. Quod ergo parum fecisset dominus, si
inuenisset eos ritibus dissidentes, aut fabulosis, otio-
sis aut turpibus & obfcenis colloquiis vacantes, aut
quibus alio scelere occupatos, si ita in eos defuisset,
quod negotiabantur in templo, quod domino offerre vole-
bant: Hec contra illos dicitur, qui ecclesiam in-
gressi, non sicut in domo dei cum metu & reuerentia
ibi consistunt, sed lasciuientibus obtutibus vagi in
antibus fabulis occupantur, cachinno soluitur, pre-
terea intentione orandi, peccata pro quibus exora-
re debebant augent. Quodque grauius est, si quis
eos pro huiusmodi stulta presumptione redargue-
re ausus fuerit, odij est & maledictis persequitur,
nec diuinum est hoc iudicium formidant, cuius tem-
pus ausu nefario profanant. Hoc sane, quod tunc cor-

poraliter gestus est in templo, quod gerit in ecclesia
nullus qui recte sapit ignorat. Quotidie namque domi-
nus sanctum spiritum intrare ecclesiam, & quomodo
in ea vniuersis versetur, attendit. Laudandum ergo
est & valde pauidum est, ne inpositus veniens,
peruersum in nobis aliquid, unde merito flagellari
de ecclesia eijci debeamus, inueniat. Quod tamen
vero hoc obferuare debemus in ea quod spiritualiter
domus dei vocatur, ne quod ibi ineptum geramus,
ne dicatur de nobis quod per prophetam dominus
dixit: Dilectus meus in domo mea fecit scelera multa.
Hec oblitum curam nos ipsos templum dei esse,
ideoque ab omni immunditia & iniquitate conscientiam
nostram immunem custodiamus, illud cum tremore
recolentes quod dicit apostolus: Si quis tem-
plum dei violauerit, disperdet illum dominus. No-
tandum autem est, quod vendebantur in templo oues
& boues & columbe. Oues quippe terram exa-
rant, & succipiendo feminibus preparentur. Quod er-
go per boues, nisi doctrina celestis accipitur? Oues
ergo vendunt, qui verbum euangelii non pro
auditione utilitate, nec causa amoris Christi, sed
intuitu lucri temporalis, audibiles impendunt.
Oues, si simplicia & manifesta animalia, vestientis
hominis sua vellera prestant. Et quid pro oues,
nisi opera simplicitatis & innocencie signantur?
Vendunt ergo oues, quod gratia humane laudis ope-
ra agunt pietatis. De quibus dicitur: Acciperunt
mercedem suam. Quod vero per columbas & felle ca-
rent, nisi spiritu sanctus intelligitur, qui in specie
colombe super baptizatum dominum ostensus est.
Columbas ergo vendunt, qui spiritus sancti donum
per impositionem manus, vel ad premissum vel ad vul-
gi fauore tribunt, qui sacros ordines non pro vite
merito, sed pro gratia largiuntur. Numularij vero
sunt hi, qui in ecclesia aperte terrenis rebus inser-
uiunt, qui sua sunt querentes, non qui Jesu Christi. De-
stas itaque istos facto flagello de relictis eiecit de tem-
plo. Quod pro funiculis, nisi clementia intelligitur
malarii actionis. Hinc Isaias dicit: Ne qui tra-
hitis iniquitatem in funiculo vanitatis. Et Salomo
non: Funiculus peccatorum suorum vniuersis con-
stringitur. Cum enim peccator aliquis pro vobis
peccatis grauiora accumularet, quasi funiculum qui fla-
gelletur paulatim agendo prolongat. Eiecit ergo
hos dominus, eiecit cum eis boues & oues ceteraque
venalia, quia talium doctrina pariter cum suis au-
toribus reprobanda est, & a domo dei depellenda.
Numulariorum quoque esse effunditur, de mente sub-
uertuntur, quia damnatis in fine mundi reprobus,
etiam illarum rerum que dilecterunt auferentur figu-
re, iuxta quod Johannes dicit: Abundus transit, et
concupiscentia eius. Et his qui columbas ven-
debant, dicit: Auferte ista hinc, et nolite facere do-
mum patris mei domum negotiationis. Tenditis
onem columbarum in templo fieri prohibuit, sed
gratia spirituali non ad premissum danda est, sed
gratia accepta, et gratis debet dari. Unde omnes qui
eandem pro premio vel accipere vel dare volunt, si-
fites sunt scribis & pharisæis. Domum vero dei faciunt
domum negotiationis, qui sacros ordines dando & ac-
cipiendo premissum vel a manu vel ab ore requirunt, et
munisterij ad percipiunt, non simpliciter intendunt,
sed pro humana retributione in ecclesia peragunt:
nec student per deum in his qui agunt glorificari, sed
per ipsi potius laudantur et remunerantur. Sed et
hoc non negligenter pretereundum est, quod hic vira-
que dominum saluatore natura nobis commendatur. In
mana quod, quod sicut ipse ad celebranda pasche festi-

Jer. 11

I. Co. 3

Mat. 6

I. Job 4

Simons
antici.

uitatem cū ceteris ascendit. Diuina vero secundū quam his quos euocet de templo dixit: Nolite facere domus patris mei domum negotiationis. Aperte namque scilicet de templo dei patris sui domum appellat. Recordati vero discipuli sunt, quia scriptum est, zelus domus tue cōdit me. zelus in hoc loco, in partem bonam accipitur. Est enim zelus feruus quidam, quo mens reiecto humano timore, pro defensione veritatis accenditur. zelo ergo dei patris, saluato impio negotiatoris eiecit de templo. Sed non quantum possumus, zelum domus dei, et ne quid prauium in ea gerat, studiose curemus. Quia tūc recte agimus, si fratrem qui templum dei esse debuerat, videremus vel superbia tumidū, vel luxuria enutiatum, vel ebrietati deditum, seu cuius vitio substratum, vel in quāvis vitio suppetunt, corrigere, et ad emendationis vires ordinem reducere satagimus. Uel etiā in ipsa domo orationis, vbi corpus Christi sacrosancta consecratur mysteria, vbi angelorum et ipsius dei presentia esse non dubitatur, ne quid in honestum aut indecens agatur, solliciti puremus. Respondentur Iudei, et dixerunt ei: Quod signum ostendis nobis quia hec facis? Respondit illis Iesus: Soluite templū hoc, et in tribus diebus excitabo illud. De quo templo hoc dixerit, ostēdit euāgelista cū subdit: Hoc autē dicebat de templo corporis sui. Templum dignissimum, sanctum corpus suum dicit, sacrarium dignitatis, quia vt apostolus ait, in ipso habitat omnia plenitudo diuinitatis corporaliter, et sunt in illo omnes thesauri sapientie et scientie absconditi. Hoc templum soluendum erat in passione, excitandum citissima diei tertiū resurrectione. Hic dicit, sicut illi p̄sinerūt, in passione dicit, sed non ipso hō, vō in iustis soluite. Hec est p̄sentia, sed non ipsi nobis manus inferamus. Hos ergo aut soluite, quia ab illis excrucians et crucifigendus erat. Quibō igitur de templo illo typico eiecit fuerant, et ipsam vix dei templū, in quā nulla profus peccati macula esse poterat, soluere p̄ morte h̄rebant. Dixerunt et Iudei: Quadraginta et sex annis edificatū est hoc templū, et tu in tribus diebus excitabis illud? Carnaliter hō rōderunt, quia superiora eius verba carnaliter intellexerunt. Quod enim ipse de sui corporis templo dixerat, hoc isti de materiali templo dictum putabant. Verum quod dicitur quod draginta et sex annis templum edificatū, non primam, sed secundam indicant edificationem. Primam namque templum a Salomone, in maxima regni pace, decennissimo opere, septem annos spatio perfectū est. Hoc de structum postea a Chaldeis, rursum post septuaginta annos iūbere rege persar, relaxata populū captiuitate, a filiis transmigrationis sub zoobabel et Iesu principibus reedificatum cepit. In quo opere sic impediti sunt impugnantibus vicinis gentibus, vt vna manu gladium tenerent, altera lapidem in parietis structuram ponerent. Inchoata factū est, vt per quadraginta sex annos inchoata tēp̄i fabrica, vix potuerit impleri. Ibi autē annos numerus, perfectionis dominici corporis a p̄sente agitur. Radū namque phyci, tot diebus spatio forma humani corporis in vtero maris perficit. Susceptum namque semen primis sex a conceptione diebus, lactis similitudinem habet, nouem sequentibus veritur in sanguinem, reliqui duodecim coagulatur, et in carnem soliditate redigitur, alius vero decem et octo formatur vique ad perfecta membrorum lineamenta, hinc iam vix ad tempus editionis magnitudine semper auge-

Col. 3

tur. Sex autē et nouem et duo decim, et decem, et octo in summa collecti, quod draginta quinq̄s faciunt. Quibus si ipse die adiciatur, quod dixerunt per mebra corpus incipit fumere incrementum, quadraginta sex absq̄ errore regies. Per quod vix tot dies in edificatione corporis domini, quot annos in fabrica legis, numerant. Possumus quoque ipsum hanc numerum in nomine Adam, supputato ipsarum literarum numero, inuenire, cuius nomen est principibus quatuor climatu mundi literis apud Grecos constat. Per quod inuenitur, ipsum hunc numerum parenti nostrum de paradyso eiecitur, in totum orbem fuisse disseminatū. Illud quia nup̄ p̄ quatuor mundi partium secundum Grecos sunt, septem, et meridia. Hoc est, orientis, occidentis, septentris, et meridies. Hoc nomen vero Adam ex a, d, m, cōstat. Quarum literarum secundum Grecos et vnum, A quatuor, et rursus a vnu, et a quod draginta quod simul sunt quod draginta sex. Tot nimirum diebus corpus Christi in vtero vaginali formatum ac perfectum est. Per quod designabatur, primum Adam per orbem dīplum, per secundum Adam, id est, Christum colligendū, atq̄ in vniōnem fidei congregandū. Cum ergo surrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli eius, quia hec dicebat, et crediderunt scripture, et sermo nū quem dixit Iesus. Nondum sancti scripturam scripturas intelligebant, quia necdum Ch̄ristus a mortuis resurrexerat, nondum illis spiritū sanctum aperte dederat. At ipse die resurrectionis sue apparetis illis, aperuit illis sensum, vt intelligerent omnia quod de ipso in lege Moysi et prophetis et psalmis erant scripta. Tunc recordati sunt verborum, que ante passionem dominum dicentem audierant. Et crediderunt, inquit, scripture, p̄phetiarum, que vniūscum p̄dixerat, et sermo nū quem dixit Iesus, hoc videlicet quod p̄missum est. Soluite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud. Et cum autē esset Iesus hierosolymis in pascha in die festo, multi crediderunt in eum. P̄ autem non credebant se ipsum eis, eo quod ipse nosset omnes, et non opus erat ei vt quis testimonium p̄hiberet de nomine, ipse enim scitebat quid esset in homine. Patet causa, que domini ad festiuitates iudeorum celebrandas corporaliter venerit, vt videlicet plures per eius predicationem crederent. At enim euāgelista, quia cum esset Iesus hierosolymis, multi crediderunt in eum, sed ipse non credebant se ipsum eis, quia illi non credebant in eum, vt digni essent cum quibus Christi filius familiariter habitaret. A tēc enim iam credere putaretur, ipse introitus corda eorum iniebat, hoc est enim quod dicitur, eo quod ipse nosset omnes. Hec volebat a talibus predicari, quos p̄uidebat in sua passione posse scandalizari. Non enim illi opus erat, vt quis testimonium p̄hiberet de homine, ipse enim sciebat quid esset in homine. Ibi nimirum typum tenebat cath̄ecuminorum, qui iam crediti in Christi, sed ipse non se credit eis, quia nondū renati sunt aq̄ baptisimatis. Homo enim potest introire in regnū dei, nisi prius renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto. Inde etiam mos ecclesiasticus obtrinit, vt ca thecuminis non credat mysteria corporis et sanguinis Christi, quāquā ipsi se in Christi credere fateant. Hos vero quod in Christo iam renati, et viuificati corpus eius sacramenti sumus initiati, agamus nominis eius eternas gr̄as, eiusque misericordias dignis inquantū sufficiens laudibus extollamus, qui nobis ita dignatus est incōprehensibilis pietate contrahere, vt ipse in nobis et nos in eo manerem? Magnū est certe quod p̄sumimus, sed securi sumus de eius

Johā. 3
Idos
ecclie
tiq̄us.

veracissima p̄missione, qua ait: Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in eo. Proinde insipientius diligenter penetrata cordium nostrorum, et quod vix sedum, quod illud solidum deprehenderimus, his p̄cipue diebus festinamus orationibus et ieiunijs, ac lacrymis emundare p̄fatis. Preueniamus factem eius in p̄fessione, si cupimus eius in futuro vultum ceruere sine p̄fatione. Ad celestis patriam gaudentes tendamus, vt nulla nos seculi obiecta p̄pediant, nec prospera reuocent, nec aduersa retardent. Hec quoque etiam vile aut caducū aliqd̄ nobis promittitur, sed illud quod nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cordibus ascendit. Ad quod mereamur p̄uenire, optulante ipso, quod nos dignatus est vocare.

Johā. 6
I. Col. 2

Seria tertia Johannis vii.

In illo tempore: Jam die festo mediate, ascendit Iesus hierosolymam in templū, et docebat. Et mirabantur Iudei dicentes: Quomodo hic literas scit, cum non didicerit. Et reliqua, Homilia lectiois eiusdem.

In lectione que hanc

precedit, narrat sanctus euāgelista, quia ambulabat dominus in hierosolymis, non enim volebat ire in iudeam, quoniam iudei querebant eum occidere. Nam ergo ibi esset, et vti dictū sit, propter concitatum contra se persecutionem delitesceret, et festis in proximo dies festis scenopogie, dixerunt fratres eius ad eum: Transi hinc et vade in iudeam iterum, vt et discipuli tui videant opera tua que facis. Quos videns dominus labilem et caducam huius mundi gloriam querere, et celestem parvipendere, respondit: Quos ascendite ad diem festū, ego non ascendam ad diem festum istum. Cum igitur hec et plura alia ad redarguendos confundendosque humane laudis cupidos dixisset, tunc quidē mansit in hierosolymis. Cum autem mediantē die festo (nam per octo dies agebatur ipsa solemnitas, sicut nunc lectum est) et ipse Iesus ascendit. Et mirabantur Iudei dicentes: Quomodo hic literas scit, cum non didicerit? Quidnam hoc est quod dominus antequam ad festiuitatem veniret, querebant eum, et murmur magnus erat de ipso. Ecce ad est qui querebatur, docet qui latebat, palam loquitur, et non tenebatur. Sed illud erat exempli, hoc potestatis. At ut enim, vt nos doceret persecutione fugere, secundum quod alibi p̄cipit: Si persecuti vos fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam. Et mirabantur, inquit, Iudei. Mirabantur, non tamen ab infidelitate conuertebant. Sed vnde mirarentur aperit, cū subdit: Unde hic literas scit, cum non didicerit? Honebant vbi natus, et quomodo fuerat educatus. Huius viderant literas discentem, audierant tamē eū de lege disputantem, legis et prophetarum testimonia proferentem, quod nemo alius faceret quod legem ipsam non legisset. Homo autem ipsam legem legere, nisi prius literas didicerit. Hoc de causa mirabantur, non intelligentes eum legis autem esse et dominū, quod si credere voluissent, nequaquā mirarentur, si ille legem nosset, qui ipsam legem dedisset. Verū hec illorum admiratio, facta est veritatis magistro, aliorum doctrine insinuande occasio. Respondit enim dominus aliquid profundum, et attentius

Mat. 10

inspicendum. Nam sequitur: Respondit eis Iesus: Quia doctrina non est mea, sed eius qui me misit. Paucis verbis quasi contrarium aliquid dominus dixit. Non enim ait, ista doctrina non est mea, sed mea doctrina non est mea. Querebam ergo quid sit, mea doctrina non est mea: Si enim sua, quomodo non sua? Sed recolamus quid beatus Iohannes in exordio huius euāgelij dixerit, et vbi reperire poterimus huius solutionem questionis. At enim: In principio erat verbum, et verbum erat apud deum, et deus erat verbum. Que est ergo doctrina patris, nisi verbum patris? Verbum enim allicuit est verbum. Et ideo iam doctrinam dixit non suam, quia ipse non a se est, sed verbum patris est. Quod ergo ait: Quia doctrina non est mea: tale est, ac si diceret: Ego qui doceo, non sum a me ipso. Cum enim credamus et confiteamur filium patri esse equalem per diuinitatem, nec vllam recipientis inter generantem et genitum vel nature vel substantie differentiam, tamen ille pater, ille filius, et pater quidem de nullo, quia de deo est. Filius vero non de se sed de patre genitus est deus, sicut spiritus sanctus a patre p̄cedit et filio, et hi tres vniū deus, vniū numen, vna potentia, vna maiestas. Et quia hoc tam profundum mysterium videbat non omnes posse intelligere, dat consilium quod agentes ad illud pertinere valerent. Cuius inquit, voluerit voluntatem eius facere, cognoscet doctrinam meam, vtrum ex deo sit, an ego loquor a me ipso. Si quis voluerit voluntatem patris facere, hoc est, si quis voluerit in filio eius credere, cognoscet de doctrina mea, hoc est intelliget. Ergo intellectus est merces fidei. Non ergo intelligendum est vt credamus, sed quis credendum vt intelligamus. Scriptū namque est: Si non credideritis, non intelligetis. Ergo faciamus voluntatem patris, hoc est, credamus in filium dei patris. Hec est voluntas patris, iuxta quod alibi idē filius dicit, hoc est opus dei, vt credatis in eum quem misit ille. Cognoscenda sane est necessario huius verbi structura, aliud enim est: cum dicimus per datum calum credo tibi, aliud per accusatum credo in te. Dicitur certe nos credere Paulo, sed non in Paulū. Dicitur credere nos Petro, sed non in Petrū. Ergo aliud est credere deo, aliud credere in deū. Credere enim deo, est p̄bilitate si dem accomodate, secundum quod etiam demones credunt et se contremiscunt. Credere vero in deum, est deum credendo amare, credendo diligere, membris eius credendo incorporari. Hec est fides quam a nobis exigit deus, que per dilectionem operatur. Si quis ergo facit voluntatem patris, credendo in filium eius, cognoscet de doctrina Christi, que non aliunde, non de nihilo, sed de patre est, manens in patre equalis patri. Cuius a semetipso antiqui gloriam propriam querit. Quibus verbis locustifium notat, thesaurum malitie et p̄ditionis filium: Qui (vt apostolus ait) aduersus et extollit supra omne quod dicit deus, aut quod colitur: ita vt in templo deo desecrat, ostensens se tanq̄ filius dei. Hic ergo cum venerit, alio mestipso loquetur sus se autoritate venisse, non a deo missum dicens: nec dei, sed suam quisturam gloriam. De quo alibi dicit: Ego veni in nomine patris mei, et non suscepistis me: si alius venerit in nomine suo, illi accipietis. Qui autē quis gloriā eius quod misit eū, hic verax est, et in iustitia in illo non est. Si vix quod dicit hīs p̄bis insinuat, quod cum p̄ diuinitate equalis esset patri, tū p̄ susceptū feruū suam apparetis in re, querat creator tepor, non suam, sed patri quod fuit gloriā. Uel nobis certe p̄ hoc p̄bit exemplum

Johā. I.

Iate. 7.
Johā. 5.

Johā. 5.

humilitatis, ut nos qui puri homines sumus, nec ex nobis boni quicquid possumus, totum deo tribuamus, ad eius laudem et gloriam referamus, cum vel boni aliquid facimus, vel eius largiente clementia recte scripturas illius intelligimus. Sed nos econtrario bona que agimus, nobis superbe ascribimus, mala vero nostra creatori nostro irrogamus, causasque et rales nos fecerit. Christus vero dominus non solum gloriam patri querebat, sed etiam in seipso gloriam quaerere, et idcirco verax est, et inuictus in illo non est. In antichristo vero inuictus est, et verax non est, quia nisi non dei gloriam quasi turus est. Non est a deo missus, sed ventre pmissus. Nonne Moyses dedit vobis legem? Et nemo ex vobis facit legem, quod me quis interficere? Illi qui dem gloriabantur legis precepta implere, sed aperta reuincunt sententia. Ex enim homicidium vetat, quomodo ergo legem faciebant, qui saluatorem interficere cogitabant? Non si legem recte legissent, et opere implerent, in ipso scripturis suis Christum agnosceret, et nunquam de eius morte tractassent. Non dicitur turba, turba inquit incerta semper et turbata, nulli rationis ordine preedita. Demonijs habes. Quis te querit interitus? Scelus inceptabile, ob blasphemiam nequam in hoc seculo nequam in futuro remittenda. Nam petrus fuit hoc dicere quod Christus occidit, etiam dicebat. Demonijs habes, qui suo impio demonia ex pellebat. Demonia essent aures ad tanta scelerata contumelia, nisi ipsius domini exemplo discere nos habere patientiam. Neque a furiosis et turbatis hec audire turbatus est, sed in sua veritate tranquillus permanens, non reddidit malum pro malo, nec male dicitur pro male dicitur. Quibus si ridere voluisset, vos potius habere demonia, vix vix diceret. Nisi enim plenus esset demonia, loqui non posset et perferre de deo. Non dicit ergo iste: Quia omnia operi feci, et omnes miramina. Sed si diceret: Quia enim miramina in sanatio nem vniui hominis: quantum mirarentur, si omnia opera mea videretis. Etiam enim rem fecerat in sabbato paralyticum, qui triginta et octo annis decumbebat, et turbati sunt, quod non intelligebat esse autorem sabbati. Non destruxerat sabbatum, hominem in eo sanando: quia ad salutem hominum, sabbati custodia fuerat data. Propterea Moyses dedit vobis circumcissionem, non quia et Moyses est, sed ex patribus. Moyses quidem legem decreuit, ut circumcisio seruaretur, sed non ipse autor est circumcisio. Multo enim tunc ante legem. Abraham primus accepit circumcissionem a domino, in signum magne fidei sue. Et in sabbato circumcidiuit hominem. Tanquam diceret: Reuincit vos Moyses. Precepit in lege, ut hominem octaua die circumcidatis, precepit etiam ut sabbatis eritis septimo die. Si ergo octaua dies illius qui natus est, euenierit die septimo, hoc est in sabbato, quod facietis. Et accabitur in custodia sabbati, an circumcidetis infantem ut impleatis octaua diei sacramentum? Sed noui quod circumcidetis quoniam signum salutis est, et non debet hoc in sabbato vacare a salute. Nunc ergo mihi indignamini, quod totum hominem sanum feci in sabbato. Quia et curatus est ut sanus esset in corpore, et credidit ut sanus esset in anima. Sed si circumcissionem accepit hoc in sabbato, ut non soluat lex Moysi, mihi cur indignamini, quod totum hominem sanum feci in sabbato? Illa quippe circumcisio ob tres preceptum causas data fuerat. Primo, ut signum esset magne fidei Abrahę. Secundo, ut per eam a ceteris nationibus discernentur in corpore, sicut similibus pallionum distinguebantur in veste. Tertio, ut illam in virtuti membris saluantes, castitatem mentis et corporis se obseruare debere cognoscerent. Et tantum valebat tunc circumcisio,

Job. 5

quantum et in nouo festamento baptismus, quia omnia peccata per eam dimittentur, excepto, quod iam uero regni celestis nequaquam aperire poterat. Non ergo a tam vtili et proficua re, propter inanis oris sabbatum, vacare debebant. Moyses vero illa circumcisio figurabat baptismum quod nunc in ecclesia geritur, quod verissime omnia peccata dimittuntur, et celestis regnum creditur aperiri. Et habebatur vero circumcissio in virtuti membris, per quod humana propria gargo ministrat, ut ostenderetur, per unum hominem peccatum intrasse in mundum, et per peccatum mortem. Sic sicut omnis homo cum preputio nascitur, ita et iam omnis homo cum originali peccato generatur, a quo cum omnibus vitijs per baptismum, quod est vera et spiritualis circumcisio, expoliatur. Per trinitatem autem cultus circumcebantur homines, quod ut ait apostolus: Petra autem erat Christus. Per cuius nominis inuocationem, simplex aqua baptismus spirituali potentia fecundatur, ut hominibus spirituales possit prestare generationem. Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate. Secundum faciem iudicare, est personam in iudicio considerare. Et isti personales considerabant, quia illi, qui in sabbato paruulos circumcidebant, non irascebantur, domino autem indignabantur, quia in sabbato totum hominem sanum fecerat. Iustum, inquit, iudicium iudicate, quod si facitis, neque me, neque Moysen condemnabitis: sed veritate perfecta, nullatenus mea opera Moysi preceptis contraire videbitis. Sane hec domini admonitio, non solis facta est. Iudeis, nos etiam dominus non mouit, nos instruit. Sic ergo verba eius audiamus, quasi presens nobis loquatur. Aut enim: Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate. Magni laboris est hoc vitium effugere, id est, non ad intuitum persone iudicare, sed iustum iudicium proferre. Nullus quippe alius hoc potest implere, nisi ille qui omnes equaliter diligit, qui in iudicandis causis non attendit ambitum, sed meritum: nec considerat quis iudicandus, sed vnde sit iudicandus? Hec hoc dicitur de illis, quos pro gradu honoris diuerso modo inebum honorare. Sed de illis quoque causas dicere ac iudicare timebatur. Dicebant autem quidam et Hierosolymis: Nonne hic est quem querunt interficere? Ecce palam nunc loquitur, et nihil ei dicunt. Nisi qui hoc dicebant, nouerant quia dominus a Iudeis querebatur, sed non intelligebant quod sua potentia non credebatur, atque ideo putauerunt principes iam credidisse quia ipse esset Christus. Dicunt enim: Nonne quid hec cognouerunt principes quia hic est Christus? Sed istum nouimus vnde sit. Christus autem cum venerit, nemo scit vnde sit. Quod est quod dicunt. Christus cum venerit vnde sit, vnde sit quod dicunt. Hic est locus natiuitatis Christi requirente, responderit quod in Bethleem nasciturus esset, et ipsa sua verba prophetica autoritate confirmauerit. Sed nouerant locum natiuitatis eius, non autem poterant comprehendere generationem diuinitatis eius, propheta dicente: Generationem eius quis enarrabit? Et sic diceret: Num scilo aliquid ex ceteris hominibus nouimus, nihil in illo diuinum, nihil regale attendimus. Christus vero nosse deus omnipotentissimus venturus est, et vniuerso mundo inueneraturus. Hec enim erat causa mortis illorum, Ideo enim in Christum credere non aiebant, quia solum humanitatem considerabant, diuinitatem pendere non valebant. Unde et dominus illo ad vtriusque ridit,

I. Co. 10

Job. 5

Venerat filius dei

videlicet de humanis fragilitate, et de diuinitate maiestate. Quam ab enim docens in templo. Et me scitis, et vnde sim scitis. Hec de sua diuinitate, secundum quam et locum natiuitatis eius, et parentum nobilitatem, et vultus effugiem nouerat. Sciebant ergo eum: quia de regali stirpe descendere rat, et nobilitatem quam et locum natiuitatis eius, et parentum nobilitatem, et vultus effugiem nouerat. Et a me ipso non venit, sed est verus qui misit me, quem vos nescitis. Quod ad suam retulit diuinitatem, secundum quam ignorabant eum esse deum filium et patrem illum in mundum. Hec sciebant etiam eum deum patrem, qui verus est ipse eius genitor veritatis, quem nesciebant, quia ignorantes filium, nec in eum credentes, ad dei patris notitiam peruenire non merebantur. Vnde et subiungit: Ego autem non veni, sed a me ipso non venit, sed ille me misit. Pulcherrime et quibuscumque diuinitatem, simulque humanitatem suam complexus est. Ab ipso, inquit, sum: quia filius de deo patre natus sum. Nam quicquid est filius, ab ipso est, et debet eum esse filium. Et ipse me misit: hoc est, incarnari constituit, hoc est, quod me videtis, quod presentem attenditis. Eum autem audiamus deum patrem misisse filium, ne cogitemus nature dissimilitudinem, sed patris autoritatem. Querebant ergo eum apprehendere, et nemo in eum misit manus, quia nondum venerat hora eius. Nemo, inquit, in eum misit manus, hoc est, nullus vim fecit, nullus eum rapere presumptus: quia nondum venerat hora eius, hora videlicet voluntatis eius. Sicut enim voluntate natus, sic et sua voluntate passus est. Nam sicut ante secula preordinauit matrem virginem de qua nasceretur, scierat prescitus et preeligit mortem quam pateret, et tempus quando pateret. Huiusmodi etiam misitens dum penderet in cruce dixit: Consummatus est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Non ergo potuerunt eum Iudei comprehendere: quia ipse mortem suam et minister mortis sue in sua habebat potestate, ac cum ipse voluit pati, etiam si voluissent a necesse eius Iudei abstinere, non potuissent. In altero igitur misericordia, in altero veritate prerogata est. Misericordia quidem in humilitate carnis qua pati voluit, veritas in potestate diuinitatis, quia donec ipse voluit comprehendit nequiuit. Atque propter non stram saluati gestum est, propter quos hoc factus fuerat, qui hominem creauerat, ne periret quod fecerat. Non ergo sumus in gratitatis beneficis, que ab ipso immeriti accepimus et indigni. Obediamus preceptis eius, ut sumus compotes promissionis eius. Queramus spirituali dei seruo vultum eius, queramus faciem eius semper. Queramus eum, non sicut Iudei, ut eum occidamus, sed vt ab ipso viuificemur. Queramus non vt eum a nobis erellamus, sed vt cum eo in perpetuum maneamus. Tu autem.

Job. 19

Seria quarta Johannis

In illo tempore: Preteriens Iesus vidit hominem cecum a natiuitate. Et interrogauerunt eum discipuli eius. Rabbi, quis peccauit, hic autem parentes eius, vt cecus nasceretur. Et reliqua. Homilia lecti omnis eiusdem.

ad solemnitatem scenopęgie, et nouissimum die eiusdem festiuitatis stans in templo docebat populum, qui ad diem festum confluxerat. Adarguebat Iudeos infideles, et miseris sue diuinitatis instruebat fideles. Sed misertus toribus bonitatis Iudei, verba illius ferre non valentes, ad lapides confugerunt, querentes obire, quem non poterant intelligere. Ipse autem transiens per medium illorum ibat, necdum quippe venerat hora quam preseniebat passioni, quia non in scenopęgia sed in pascha pati disposuerat. Preteriens ergo dominus, sicut nunc angelista loquitur, vidit hominem cecum a natiuitate, hoc est, cum natum, quem mater de tenebris veteri profunditate in noctem mundi. Auidit, inquit, illum, id est, miseris est illius. Adire enim illum miseris est, hinc scriptum est: Resperit dominus preter. Et cum interrogauerunt eum discipuli eius: Rabbi quis peccauit, hic autem parentes eius vt cecus nasceretur? Hauerant sancti apostoli, ob multas causas dispersione dei dare infirmos hominibus, aliquando propter purgationem peccatorum, aliquando ad probationem, nonnunquam ad virtutum custodiam, sed ignorabant quia hanc causa homo ille cecus natus fuisset, ideoque interrogauerunt dominum quasi magistrum, vt ab eo dicerent quid nesciebant. Respondit eis Iesus: Neque hic peccauit, neque parentes eius. Quid est quod dicit saluator, neque illi neque parentes eius peccasse. Si enim nullus hominum sine peccato, quomodo parentes ceci non peccauerunt? Haud etiam videro et conuersando in mundo, non plura peccata addiderunt? Si ergo hoc peccata peccati habebant, quare dominus dixit, neque hic peccauit, neque parentes eius. Sed scietur enim, quia dominus ad rem de qua fuerat interrogatus respondit, illi enim interrogauerunt vtrum de suo, vel parentum peccato cecus natus fuisset: Ad hoc respondit dominus, neque illum neque parentes eius peccasse, hoc nimirum vt ille cecus nasceretur. Habebant ergo ipse et parentes eius peccata innumera, sed non propter illa ipse cecus editus erat. Quare ergo? Sed inquit, vt manifestetur opa eius in illo. Veritas magister docet, quod ad hoc nature sit, vt opa dei manifestentur in eo, etiam ab ingenua cecitate illum liberando, et lumen restituendo, filium dei se esse omnibus aperte monstratur. Et de oportet operari opera eius quod misit me, donec dies est. Sicut vbiq; ita et nunc omnem gloriam dei patri attribuit, eius se dicens opa facere eius erat filius. Ita erant opa dei patris, propter quod dei filius venerat, illuminatio vici, et sanatio gentis humani. Nam per illuminationem huius ceci, illuminatione significabatur humani gentis. Adricula denique non tri redemptio, ita iuxta sam facta creduntur, vt misere considerata, aliquid inuicem faceret. Cecus si iste genus humanum signat, quod in primo patre cecum est, quia ex illo omnes traximus, non solum origine mortis, sed etiam iniquitatis. Et hinc non solum cecus, sed etiam cecus a natiuitate dicitur, quia omnes homines (excepto illo qui de virgine natus est) cum peccato originali nascuntur, et grauissima cecitate deperit, in mundum venimus, quam cecitate de radice patris parentis contraximus. Qui hinc videns conditus fuerat, sed diabolico persuasionibus optemperando, cecitate incurrerit, quam in omnes suos posteros transmittit. Preteriens autem dominus vidit ceci. Non enim

Luc. 22

flans, sed preteriens vidit, quia in similitudine carnis apparuit, sed in via peccatorum non stetit, quia peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. Hinc est quod secundum alterius loci parabolas, Samaritanus fecus sanguinum venit. Quod enim tibi per sanguinum, hoc significatur hic per cecum. Et quod tibi dicitur venit, hic preterit. Venit ergo dominus secus sanguinum, et preteriens vidit cecum: quia proprio pinxit via mortalitatis nostre, non tamen fixit vestigium in via peccatorum. Venit enim ut cecitate peccatorum nostrorum tolleretur, non ut eam suscipere. Hec ergo opa patris se dicebat oportere operari, quia venerat querere perditas, restaurare corrupta. Donec, inquit, dies est. Et venit non quando nemo potest operari. Quam diem vellet intelligi, desinit expræssit, cum subiungit: Quam diem sum in mundo, lux sum mundi. Sed quod est quod dicit: De oportet operari donec dies est. In quid enim tantummodo operari potest, quando presentia corporali fuit in mundo? Si enim hoc recepimus, iam post eius ascensionem est illa terribilis et metuenda nota in mundo, in qua nemo potest operari. Et recte ipse alibi reprehendit: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi. Si ergo est cum sanctis usque ad consummationem seculi, usque semper operatur usque ad finem seculi. Qui enim tunc presentia corporali fuit in mundo, nunc diuina potentia ubique presens est mundo. Quæredum ergo, que sit ista nota, quia nemo potest operari? Hoc ista impiorum est: quibus dicitur: Ite maledicti in ignem eternum, qui preparatus est diabolo et angelis eius. Hoc ista erit, quando damnatis omnibus reprobus, nullus iam locus penitentiae, nulla facultas venie restabit, quia in inferno nemo confitebitur domino. Operatur ergo dominus donec dies est, quia dum hic viuimus, expectat et horatur ad confessionem, et punire desinat, ad eum omnibus inuocantibus se in veritate. Venit non quod nemo potest operari, quia finito mundo, receptis celo electis, clauso ostio, vanuelaborosus est, et sera penitentia. Mamentibus enim, domine domine a pi nobis, respondebit: Nescio vos, discedite a me operari iniquitatis. Proinde audiamus apostoli dicentem: Dicit tempus habemus, operemur bonum. Hunc est tempus operandi bonum, tunc vero recipiendi, quod fuerit operatus. Sed videamus quid dominus fecerit. Cecum cum dixisset, expulit in terram, et fecit lutum ex spuro, et liniuit super oculos eius, et dixit: Uade laua in naratoria Siloe, quod interpretatur missus. Mirabilis et ipsa sui nouitate stupenda cecuratio, magnum in te intelligamus commodat mysterium. Expuens quippe in terram fecit lutum, et oculos cecum inuenit. Sputum quod a capite in os defluit, diuinitatem Christi significat, quia caput Christi deus. Et sapientia loquitur: Ego ex ore altissimi mi prodii, primogenita ante omnem creaturam. Et Salomon de ipsa: A prope est enim virtus dei, et emanatio quodam maiestatis est eius sincera. Lutum de terra, caro Christi est. Expuens ergo in terram lutum fecit, quia verbum caro factum est, et habitauit in nobis. Inuentus ita cecus non dicitur, donec venit in naratoria Siloe, quod interpretatur missus. Non vacat a mysterio, quod euangelista huius nominis posuit interpretatione, sed inquis interpretatur missus. Quis enim missus nisi ille qui dicit: Non veni a meipso, sed a patre missus sum: Christus enim hoc emisit, quod nisi ille fuisset missus, nullus nostrum a peccato fuisset dimissus. Pisci namque illa, baptizatus est Christus. Lutum cecus in piscina Siloe, quod interpretatur missus, et illuminatus est, qui in

Christo baptizati illuminant. Cum ergo inuentus est, qui cecum cum? factus est, sed dicitur lauari, id est, baptizari, ut illuminaret. Cecum enim uero in unguentum ut doceat. Nam cecum cum? grece, latine instructus dicitur. Baptizari uero, ut uerum illum agnoscat, et remissione omnium peccatorum accipiat. Christus uicini, et quod nouerant eum, per mendicantem erat, dicebat: Nonne hic est qui ait non, sed similitudo? Alii dicebant quia hic est, alii aut non, sed similitudo eius est. Hinc erroris apertio fecerit, illuminari? qui mirauerat uultum. Sed ille non ingratus, nec colat immemor beneficii, dicebat: Ego sum. Constitute bas se esse illum. Dicebant ergo illi: Quomodo apertis sunt tibi oculi? Respondit: Ille hoc quod dicit Christus, lutum fecit ex spuro, et uinxit oculos meos, et dixit: Et a de ad naratoria Siloe, et laua, et abis lutum et video. Hinc iam uidebat, quod sic gratiam sibi datam annuntiat abat. Jam ergo euangelizabat Christus, predicat in luminatores suos. Dicebant ergo illi: Ubi est ille? At: Nescio. Adhuc inuentus, necdum spiritualiter erat illuminatus. Predicabar autem Christus, sed quem predicaret, ignorabat. Nam ut supra ille ait homo, nesciens deum dicere, quia quasi cecus cecum inuenit, et doceri necesse habebat. Christus autem eum ad phariseos qui cecum fuerat. Erat autem habebat in die illa, quando lutum fecit Jesus, et spernit oculos eius. Iterum ergo pharisei interrogabant eum quomodo uideris. Ille ergo dixit eis: Lutum posuit mihi super oculos: et laui et video. Dicebant ergo phariseis quidam: Non omnes hoc dicebant, sed quidam. Jam enim inungebantur, iam ueritas eorum cordibus subintrabat incipiebat. Isti uero qui dominum reprehendebant, postius ceci erant, nec inueniri erant, nec uidebant. Reprehendebant enim dominum, quod non custodiret sabbatum, cum ipse perpetuo ab omni seruili opere vacaret, quia peccatum non fecit. Hec est namque spiritualiter sabbatum custodire, feruare esse a peccato, quod est opus seruile, quia omnia quod facit peccati, seruus est peccati. Sed illis ista dicebantur, alii quia illa illuminationis appropinquabant, dicebat: Quomodo potest hoc peccator? hec signa facere. Et scilicet ista erat inter eos. Scilicet grece, latine scissio. Scissi erant, quia pars ueritatis assentiebat, et pars falsitatis applaudebat. Christus dies in luce et tenebras diuisus est. Dicitur ergo ceco iter: Tu quid dicis de eo qui apertis tibi oculos? Interrogabant quid de suo illuminatores sentirent, ut occasione inuenirent, quia eum de synagoga protulerunt. Sed ille quid de eo existimaret, considerat apertis. At enim: Quia propheta est. Et eadem in corde illuminatus, sed in unguentum nisi nescit diceret filium dei, sed confiteretur prophetam esse, nec tamen errans per omnia, fallerebat. Ipse enim de se ait: Non capio prophetas perire extra Iherusalem. Et nemo propheta sine honore, nisi in patria sua. Non crediderunt de illo quod cecus fuisset et uidisset, donec uocauerunt parentes eius qui uiderat, et interrogauerunt eos dicentes: Hic est filius uester quem vos dicitis, quia cecus natus est? Quomodo ergo nunc uidet? Respondit ei parentes eius et dixerunt: Scimus quia hic est filius noster, et quia cecus natus est, quomodo autem nunc uideat nescimus, aut quia eum aperuerit oculos nescimus. Ipsum interrogare, erat habere, ipse de se loquitur. Uidebant enim et sibi illi caliginem strui, et ideo dicitur: Scimus quod hic est filius noster, et quod cecus natus est. Si autem uultis scire quod nunc uideat, ipsum interrogare debetis, quia etate habet, olim

Joh. 8

loquitur. Iuste quippe pro infante loqui cogemur, quia infans per erarem loqui rationabiliter non potest. Hec autem illos non ad ignorantiam, sed ob mentem dixisse euangelista ostendit, cum subdit: Cecum dixerunt parentes eius, quia timebant Iudeos. In enim conspirauerant Iudei, ut si quis eum profiteretur esse Christum, extra synagoga miceret. Pro magno apud illos tunc tempore dicebatur, si quod de synagoga euocessent. Sicut enim modo homicidæ, uel adulteri, uel ceteris capitalibus criminibus reus, ab ecclesia pelluntur, ita tunc confessores Christi a synagoga Iudeorum eliminabantur. Hoc metuebant incurere parentes cecum nati, ut eos dicerent: Ipse de se loquitur. Vocauerunt rursum hominem qui cecus fuerat, et dixerunt ei: Da gloriam deo. Gloriam deo dare, est ueritatem de aliquo re quasi presentem deo loqui. Sed isti uolebant, ut negaret Christum. Nam quid est aliud dicere, da gloriam deo, nisi nesciam deo donum quod accepisti, cum certe hoc non sit gloria deo dare, sed cum blasphemare. Nos scimus quia hic homo peccator est. Sic illum uolebant dare gloriam deo, ut (sicut ipse) diceret Christum peccatorem. Sed ille ut neque pateret calumnie, neque ueritatem subdiceret, non dixit, scio eum iustum, sed respondit: Si peccator est, nescio uerum scio, quia cecus cum essem, modo uideo. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi, quomodo aperuit tibi oculos? Ille qui toties interrogatus, toties respondit, iam quasi quidam fedio affectaretur, propter illozum duritiam et incredulitatem, cum quadam aporia respondit: Dixi tibi uobis, iam et audistis, quid iterum uultis audire? Nunquid et uos uultis eius discipuli fieri? Quia enim ipse iam credebatur, iam domini discipulus factus erat, ideo dicebat, Nunquid et uos sicut ego uultis in eum credere, et discipuli eius inherere? Adhæderunt ei et dixerunt: Tu discipulus illi sis. Maledictum hoc ueniat super nos christi nos. Si enim eorum inueneris, maledictum est, quia hoc maledictis affectu protulerunt. Si uerba ipsa ppendas, et ueritatem esse benedictio. Quis enim non desideret discipulus esse Christi? Nos, inquit, ad hunc discipuli sumus. Falluntur, semper uos decipiunt. Nam si discipuli ad hunc essent, crederent ad hunc annuntiantem Christum, et cognoscerent eum qui ad hunc pronuntiatum est. Sic enim ait dominus: Si crederetis ad hunc, crederetis et mihi. Nos scimus quod ad hunc locutus est deus: hunc autem nescimus unde sit. Despicitur uerba sunt: Nam quomodo nescirebant unde esset, cum et ueritatem fuisset, et de qua ritus esset noscent. Hinc et supra dicitur: Sed hinc scimus unde sit. Tale quid et in libro regum legitur: Cum enim Dauid adulescens Isotiam uirum fortis formidabilem strauisset, ait Saul ad Abner: cuius est iste puer abier? Certe armiger eius fuerat, citra pharaon eo crebro perculserat, et nunc quis esset interrogabat. Quasi enim non agnoscebat, in quo etate adulescentis, et habitum paltoalem contemebat. Simili modo miserandi homines, dei filium cernentes hominem, in eum contempserunt, et nouissimum iudicant, ut dicerent: Nescimus uirum sit: osuero more hominum, qui quod abijcunt, nescire se dicunt. Respondit ille et dixit: In hoc mirabile est, quia uos nescitis uirum sit, aperuit oculos meos. Tandem dicitur: Hic quem uos nescire uultis, latet humilitate, proditur ignominia uirtute. Nescimus unde sit, et sicut deus cecus uidere facit. Et Christus autem, quia deus peccatores non audit, sed si quis deus cultor est, et uoluntate in eius factus, hunc exaudiat. Tandem inuenit, et

Joh. 9

Ire. 17

necdum illuminatus loquitur: ex audit namque deus est am peccatores. Dicitur et audiret est publicanus, qui in templo dei a longe stans, et oculos in terram dimittens, peccatis pugnis percutiens dicebat: De us propitius esto mihi peccatori. Quia confessione sic exauditur est, ut iustificatus a templo rediret, quod inuisibilis venerat ad templum. Et audiuit ergo, ueritatem est, peccatoris si respiciatur a peccatis, si mala peccata labymis abluat, et ex corde abnegat se esse quod fuerit. Et secundo non est auditus quia apertis oculos cecum nati: nisi esset hic a deo, non potest facere quicquam. Ingressus fiducia, libera constantia. Principes seutebant: Ille indignatione eorum postposita, confessus est ueritatem. Quia enim altius rata et talia faceret, nisi deus? Sed est qui sunt qui aliquando fecerunt, ab ipso ueritatem facere possent habuerunt. Ipse enim dixit: Si me nihil potestis facere. Respondentur et dixerunt: In peccatis natus es totus, a tu claudis oculos. Inimproperant enim ei, quod propter tantum peccata cecus natus sit. Sed qui oculos aperuit, totum saluauit: quis fortis illuminauit, ipse cecus illius ab omni iniquitate rubilo purgatum. In peccatis natus es totus, et tu doces nos. Ipse certe eum interrogauerunt, ipse coguerunt, ut diceret quid de Christo suo illuminatores sentiret: nunc consistentem arguunt, et de synagoga prope pellunt. Nam sequitur: Et elecerunt eis foras. Illi quidem eum eiheriebant, sed Christus suscitabat. Tunc magis meretur cognoscere Christum, cum eiecitur est de consorcio inimicorum Christi. Audiuit namque deus quia eiecitur eum foras: et cum inuenisset eum, dixit illi: Tu credis in filio dei? Sed ille, qui eum tantum corpore oculis uidebat, corde nondum intelligebat, respondit: Cuius es domine, ue credam in eum? Quibus uerbis offensa tamdudum se paratum cor ad credendum habuisse, sed in quem deberet credere ignorante. Cui illi dominus, Et uidisti eum, et qui loquitur tecum ipse est. Jam dominus inuenit faciem suam, iam cordis oculos illuminat, denegat ille locum et illuminatus, sed ritualiter respondit, Credo domine, sed hoc parum fuit. Non sufficit credere, quoniam iam procidens adoraret eum, per hoc quod iam domino contestans eum credere quem adorabat. Sed inter hec, quid nobis superest qui ista legitimus, propter quos etiam scripta sunt: Quicumque enim scripta sunt (ut ait apostolus) ad nostram doctrinam scripta sunt. Quid igitur nobis agendum est, nisi ut esse in scripturis legitimus, uel audiuimus, imitari satagamus. Multum est dicere, ut imitemur Petrum apostolum, cuius ueritatis gregis mare calcabile prebit. Non inquit Petrum, non reliquos apostolos nobis in exemplum proponere necesse est, hunc saltem modicum cruciatum abe ne illuminatum imitemur, quem non trecentotantum mine principum, non eatenus gessit cecitatis opprobrium, non solum sibi, sed et suis parentibus terribilibus ac formidabilibus de synagoga eiecitio, non hec neque alia potuerunt seducere, et a confessione ueritatis supplicare. Audiamus predicantem et bene proficere tunc, quia si quis de cultor est, et uoluntate in eius fecerit, hunc exaudit. Solam ergo dominum non tribus uaporibus, non taurorum mugientium uigulis, uel gratiam fidei et dilectionis uictimas, faciamus, uoluntatem eius, hoc est, mandatum eius impleamus, et timorem illum, et sanctam spem promissionum eius in mentibus habeamus, quoniam benedictum est domino super timentes eum, et in eis qui sperant: super misericordiam eius, qui est honor et gloria in seculo seculorum. Amen.

Luce. 18

Joh. 15

Rom. 19

pl. 146

Seria quinta Luce . vii. In illo tempore, Ibat Iesus in ciuitate que uocatur Naím, et ibant cum eo discipuli eius et turba copiosa. Et reliqua. requiritur Homilia decima sexta dominica post festum Pentecostes.

Seria sexta Johannis undecimo.

In illo tempore, Erat quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Marie et Marthe sororum eius. Maria autem erat que uixit dominum uiguento, et extertit pedes eius capillis suis, cuius frater Lazarus infirmabatur. Et reliqua. Homilia lectiois eiusdem.

Inter omnia miracula, que dei filius, ut suam panderet diuinitatem, operatus est, supereminet hoc et quasi quendam obtinet principatum, quod circa Lazarum fecit. Et quidem singula opera eius admiratione dignissima sunt. Quis enim non uenerabiliter admittitur, quod claudis rectis gressibus incesseunt, quod mutis linguarum claustra soluta sunt, quod cecorum diu claustra lumina, in cuius sacre manus eius reuerata sunt? Quis hec et plura alia considerans, non diuinam potentiam stupescere admittit? Sed hec omnia parua ad ingentem Christi maiestatem uidebantur, nisi amicus eius Lazarus moreretur? Que idcirco non permittit, ut ei nouo et omnibus seculis admirando ordine suscitando Iesus uite mortuus dominus esse declararet. Accessit etiam ad singularem dignitatem miraculi, spectale meritum dignissimi descriptio. Nullus quippe alius oim euangelistarum hoc descripsit, sed solum dilecto dno Johanni reuerenti est: quia nimis res tanta uita et tanta egregia nullum alium quam dilectissimum Christo uirginem habere debuit relator. Hec quoniam hec lectio ex maiore sui parte perse clara est, et per singula expositio non eget, capitulatum magis quam uerbatim ea ex plananda suscepimus, ut ad ea que magis necessaria sunt ueniamus. Denique supra legitur, quod cum esset dominus in templo, et in porticu, quod Salomonis appellatur doceret, non ferentes Iudei uerba diuinitatis eius, susulerunt lapides ut lapidarent eum: dominus uero inter manus lapidare uolentium illesus exiit de templo, et abiit trans Jordanem, ubi prius fuerat Johannes baptizans. Hic ergo ibi esset, infirmabatur Lazarus in Bethania, ad castellum Marie et Marthe, proximum Iherosolymis. Christus autem erat qui uixit dominum uiguento, et extertit capillis suis pedes eius. In tunc ipse plures erat butus nota, ne erroris in nomine, ostendit ex notissima actio. Ipsi enim est Maria, quod quondam in Lucas euangelista narrat superius peccatrix uenies ad pedes domini peruenit, laqueum rigant, capillis detestit, sicque multorum criminum ueniam a domino promeruit. Adierunt ergo ad illum, quasi absens erat trans Jordanem, nuntiantes quod frater illius Lazarus infirmabatur: ut tamen sibi frater succurreret, istas uoluit, illi egritudine liberaret. Sed uideam? quod dolo nuntiantes dixerunt: Domine, ecce

Luce. 7

que amas infirmatur. Non dixerunt ueni ut languens te sanes: non hoc cerre aut sunt dicere, iusticiebat illis, si tamen nosset quod infirmaret, sciebant enim quod non de sereret que amabat. Ecce, inquit, que amas infirmatur. Quis diceret, Satis est ut non uenias, nec opus est ut ad nos uenies fatigeris. Ibi dicitur, quod dicitur illis sic. Audite autem Iesus dixit, Infirmitas hec non est ad mortem, sed pro gloria dei, ut glorificet filius eius dei per eam. Quare dicit dominus, ad mortem non est, cum Lazarus inuitabiliter sit mortuus: Non uerit et hoc dominus, et ut sic fieret ipse uoluerit, sed post mortem esse scitaret decreuerat. Quod si scitaret, infirmitas hec non est ad mortem, tale est, ac si dicitur: mors hec non est ad mortem. Non enim morit, ut sicut ceteri homines moritur, a morte reneat, sed ut mirabiliter resuscitaret. Pro gloria dei, ut filius dei glorificet per eam, libandis endum infirmitate. Hec autem glorificatio non ipse aurit quod summe pfectus est, et pncere non nouit, sed nobis profuit, quatenus per hoc tamen miraculum in eum credemus, et eterna aie morte euaderemus. Sed uideamus diligentius quod dicitur. Sic enim, post quod gloriatus deinde adiurit, ut glorificet filius dei per eam. Ergo filius dei deus. Hoc contra hereticos, quod dixerunt Christum non esse se natura deum, sed gratia. An quidam illo dixit, Non in uideo Christo facto deo, hoc et ego fieri possum si uolo. Diligebat autem Iesus ad Bethaniam et sororem eius Mariam et Lazarum. Ille languens, ille dolebat, sed spe maxima habebat, quod diligebat ab eo, quod dolentium est consolator, et languentium sanator, ipse etiam mortuorum suscitator. Christus ergo audiuit quod infirmabatur, tunc quod de uenire in eodem loco duobus diebus? Noluit tunc dominus uenire, distulit sanare, ut postea mirabiliter resuscitaret. Mansit ergo illic donec quatuoriduum impleretur. Denique post hec dicit discipulis suis, Remans in Judeam ite, Territ sunt discipuli, quod audiebant illa uelle ite in Judeam uenire. Non uerit confitituri omni inmanissima, quod illi Iudei psequerentur, et morti tradere laborabant, idcirco dicebant eis, quod Rabbi, nunc querebatur te Iudei lapidare, et ite uadit illuc. Respondit eis, quod humana rabie timere non poterat. Non ne duodecim horis sunt dies? Si quis ambulauerit in die, non offendit, quod luce mundi uidet. Si autem ambulauerit in nocte, offendit, quod lux in eo non est. Audierant sancti discipuli dominum in Judeam ire uelle uenire, ac formidantes ne bonus magister a Iudeis comprehenderetur, quasi consilium ei dare, et ab incepto reuocare uolebant. Non adhuc pfecte in tellexerunt dispensatione propter quam uenerat, ad hoc enim deus hominem induerat, ut pro salute hominum moreretur. Sic et beatus Petrus, cum audisset dominum de passione sua loquentem, quasi reuocare eum uolens, dixit, Absit hoc a te domine, non morieris. Tu ergo apostoli domino consulere quodammodo uoluerunt, redarguit eos dominus. Non dno duodecim sunt horis diei? Se profecto die appellatur, qui est dies ex die, lumen de lumine, quod est esse albidit. Ergo sum lux mundi. Et ut se distenderet, duodecim apostolos elegit. De quibus non dicit, Nonne duodecim sunt horis diei? Sic si diceret, Quos qui estis horis diei, quare sic consilium dare uoluit. Hec die sequuntur, die moderante paginatur. Sed forte dicit aliquis, Iudas ex duodecim unus erat, non ipse Iudam atrediebat, sed quod do hoc dominus dicebat, non ipse Iudam atrediebat, sed Martham in locum illius posuit eligere. Denique Iudas in locum sibi debitum abeunte, elatus est Martham as aptus, et sic perfectus mansit numerus apostolicus. Christus ergo dies est, et in hac die ambu-

Mat. 18

Joh. 8

lauerit, errare non poterit. Illi enim adheret qui dicitur: Ego sum lux mundi, qui loquitur me, non ambulat in tenebris, sed habet lucem uite. Nam quod sine hac luce est, errare potest, ambulare non potest. Hec ait: et post hec dicit eis: Lazarus amicus noster dormit, sed uado ut pro somno excitet eum. Dormit quidem erat, sed Christus uidebat. Nullus quippe tanta facilitate potest aliquid excitare a somno, quanta Christus. Lazarus resuscitatus ualebat a tumulo. Denique toties defuncti si potentia dei consideres, a quo nouissimo sunt resuscitandi, dormientes possunt uocari. Turba quod apostolus dicit: Nolo uos ignorare fratres de dormientibus. Et alio loco: Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. Dicunt autem ei: Domine si dormit, saluus erit. Sic ut domini intellexerunt, sic resposiderit. Si dormit, inquit, saluus erit. Solum enim somnus in egrotante iuueni indicium esse salutis. Et dominus quidem dicitur de morte eius: illi autem intellexerunt quod de dormitione somni dicerat. Tunc dicit eis Iesus manifeste: Lazarus mortuus est, et gaudeo propter uos ut credatis, quod non eratis ibi. Lazarus languens non mortuus fuerat nuntians: sed qui latere post eum, cuius oculis omnia uida et apta sunt. Quis igitur mortem Lazarus, quod ipse Lazarus creauerat? Hec audere igit propter discipulos qui mirabantur sic ea cuncta nosse: nam per hoc uerum deum certius et manifestius esse credebant. Licet enim iam crederent, tamen tanto erat illoz fides, quod adhuc pncere, quod miraculis edificata crederet. Sed eam uita et eu. Dixit ergo Thomas qui dicit didymus ad condiscipulos: Eamus et nos, et moriamur cum illo. Quibus uerbis ueris prodit amantis affectum. Amabant quippe apostoli incomparrabili dominum: quod eorum uita et illius pntia pendebat, adeo ut aut cum eo uiuere, aut certe cum eo mori iocundum haberent: Eamus, inquit, et moriamur cum eo. Quia uidemus, inquit, eu ad inimicos properare, et ad mortem neque a tali consilio ualeamus reuocare: eamus et nos, ut cum eo moriamur. Non post eam necesse est deserti et inconsolati tremare. Christus uenit ut Iesus, et inuenit eum quatuor dies in monumento habentem. Sic ipse uoluerat: ad hoc antea uenire distulisset, ut illud quatuoriduum impleret, et gloriosius resuscitaret. Sed quia ea que sunt ad litteram, satis patent per se: ad indagandum mysterium ascendamus. Significat ergo per hunc Lazarum peccator aliquis, qui iam non solum peccauit, uerum etiam peccandi consuetudinem recepit. Sed fortassis aliquis tacitus dicat: Quomodo Lazarus typum peccatoris gerebat, quod sic dominus amabat? Sed folent aliquando significationes reze et contrario accipi. Denique David rex et propheta, adulterium in Bersabee uxore Urie admisit: et ipse fidelis et innocens occidit. Gladio filioz Amnon interfecit. In quo facto si respicias historiam, quis dubitet Uriam innocens occidit, merito iustitie et innocencie David adulterio et homicide pferendum. Sed si arcanum interrogemus mysterium, per David rex et contra rio intelligit Christus. Uruntium cum hoc non idcirco merita diuersarum partium deperant. Et sepe uidet non mendaciter reterimus auro scriptis, nome pro Christi splendidiuissimum arammodo fedat. Ergo per Lazarum peccator aliquis figurat. Amabat a Christo, quod Christus pro peccatoribus suis dignatus est exsistere pntiam. Ipe enim dicit: Non ueni uocare iustos, sed peccatores. Uerendum tamen, quod designat per tuos dies, quibus mortuus in sepulchro iacebat. Quis hoc mortuus? nascit cum peccato originali. Hinc apostolus dicit: Quia per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors. Hec est prima dies mortis, qua

Rom. 5

debit origo pro paginis. Deinde nato adolefca ho, uenit ad annos rationis capacem, incipit in se habere naturalis legem, quod docet naturalis homines: uixit sibi fieri nolunt, alio non factant. Sed et hanc transgrederunt, et pari furru nolunt, et furru faciunt, ecce aliter ra dies mortis. Accessit adhuc lex data per Moysem, precepit namque ibi, non occides, non mechaberis, non furru facies, homoza pare tuu et marre. Scripta est hec lex: sed ipsa hoc contemnit: sic ita quod tertia dies es mortis. Post hec ola uenit Christus, attulit euangeliu, predicauit regnu, malefacientibus minatus esse gehennam, bene uentibus uitam promissit eternam. Quid plura? Etia euangeliu contemnit: et est quarta dies mortis. Possunt et aliter hi quatuor dies exponi. Diximus namque per Lazarum figurari peccatores, qui tam mala peccandi consuetudine et desperatione sepultus est. Ad consuetudinem peccati quarto quodam progressu puenitur. Primo enim est titillatio in corde, de corde consensus, tertio facti, quarto consuetudo. Quia enim cum illicita cogitatione pulsant, ita ea a corde repellunt, ut penitus nulla mala delectatione moueant. Quia delectant quedam, sed non adducunt ut consentiant ad delectationem: accedit consensus, et sic in opus impit. Nam factu in consuetudinem uertitur, et impletur illud mortis quartiduum: quod quidam sic desperato, ut dicitur, iam feret, quatuoriduum enim est. Martham ergo ut cognouit quia Iesus uenit, occurrit illi. Martham autem domi sedebat. Dixit ergo Martham ad Iesum: Domine si fuisset hic, frater meus non fuisset mortuus: sed et nunc scio, quia quicumque poposceris a deo, dabit tibi deus. Hec moderatissime uis uirtus, que ita temperanter dolet interitum fratris. Non enim dixit: Rogo te ut resuscites eum, sed tantum scio, quia quicumque poposceris a deo, dabit tibi deus. Quia diceret: Leta quidem sum, quia potes: scio potenter iam in te esse indeficientem, sed si uis facti. Non ergo plume te perere ut facias, quia nescio si uelis. Dicit et Iesus: Resurget frater tuus. Dicit et Martham: Scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dominus quidem in presentia fratris resurrectionem promittebat: sed Martham de ea resurrectione qua omnes homines resurrecturi sunt, eum dixisse putabat. Hec dicitur certe crebro dominum mortuo suscitasse, sed tantum erat quantum nec ipsa fides ausa est tentare. De illa resurrectione secura erat, de hac autem incerta manebat. Dicit et Iesus: Ego sum resurrectio et uita. Sic si diceret: Quare dubitabas nunc fratrem posse resurgere, cum ego qui sum resurrectio et uita, illum resurrecturum promittam? Per quem resurget, quando resurrexerit tunc et ceteri homines, per eum potest et modo resurgere. Ipe ergo est resurrectio et uita, quia per eum resurgimus a peccato, ut uiuamus iustitie. Qui credit in me, etiam si mortuus fuerit uixit, hoc est, si mortuus fuerit in carne, uiuet spiritu. Non est enim deus mortuorum, de morte enim corporis hic loquitur. Quicumque enim in Christo credit, et secundum quod credit uixit, et tiam si carne moriatur, uixit uincitque hominum peroluendo. Vixit tamen in anima Christo, quod uita est ate it herendo. Christus omnis, inquit, qui uiuit, subaudiendo in carne, et credit in me, et si mortuus fuerit ad tempus morte corporis, non morietur in eternu, propter uita spm et immortalitate resurrexerit. Credo hoc? Sciebat Iesus quod nil lateret potest quod crederet, sed confessione qua saluaret querebat. Quide enim credit ad iustitiam, ore aut confessio fit ad salutem. Christus illi, et itaq dicit, Ego credit, quod tu es Christus filius dei uiri, qui in hac mundi uenisti. Tu ergo creditis cum filio

Luce. 8

dei: credit vitam et resurrectionem, quodq; omnis qui in eum crederet, in eternum non morietur. Nam si uisus dominus uirum hoc crederet, interrogauerat. Et cum huc dixisset, abiit et uocauit Mariam sororem suam silentio dicens: Adgressus adest, et uocauit te. Silentium hic pupillam uocem dixit. Adgressus adest, et uocauit. Illa ut audiuit, surgit cito, et uenit ad eum. Non dum enim uenerat Iesus in castellum, sed erat adhuc in loco illo ubi occurrerat ei Martha. Iudei igitur qui erat cum ea in domo, et consolabantur eam, cum uiderent Mariam quia cito surrexit et exiit, secuti sunt eam dicentes, quod uadit ad monumentum ut ploret ibi. Putantes enim Iudei qui ad ipsam consolanda conueniant, quod ad fratris tumulum properaret, lachrymis solarium quod situra, et doloris suo flebitis satisfactura, secuti sunt eam, diuina id agente prouidentia: ut plures tam per clarum miraculum quatuordecim mortui resurgentes cernerent, sicut in Iherosolymis crederent. Maria ergo cum uenisset ubi erat dominus, uidit eum, et cecidit ad pedes eius, dicens: Domine si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus. Ac si queratur dicens: Dum nobiscum presens fuisset, non moris, non infirmitas aliqua nobis appropinquare ausa fuit, apud quem vitam hospitari nouerat. At ubi abiit, abiit in uia, mortuus frater nostrum, et adhuc positum in seculo, acerbo funere rapuit: quod si tu affuisses, amicum tuum Lazarum mortui non potuisset. Iesus ergo ut uidit eam plorantem, et Iudeos qui cum ea uenerat plorantes, infremuit spiritu, et turbauit semetipsum, et dixit: Ubi posuistis eum? Fremuit pietatis, o turbatio turbatorum subleuata mestitiam, et eterna perrogatura letitiam. Turbauit ergo semetipsum dominus potestate, quia nullus alius poterat eum turbare. Turbatus est, quia ipse uoluit, sed mortuus est, quia morte ipse ad uentre permisit. Sic magni aliquid in hac uia inuitur perturbatione. Diximus supra per Lazarum quatuordecim, peccatores significari despectatum, et longa peccati consuetudine quasi mole sepulchri depresso, ac mala opinione ferentem et tabidum. Suscitatus eum Iesus infremuit et turbauit se: ut ostendat, eum qui talis est, perturbari et ingemiscere debere, atque intimo cordis rugitu fremere, et attendere quod fecit, et sic eum agere. Quid mihi misero contigit? dimissus erant mihi in baptismo omnia peccata: sed ecce post lauacrum sanctum petus sordidatus sum, post medicinam grauius uulneratus, peccati grauius: sed nec unquam peccatis meis terminum ponere uoluit: et tempus me dei clementia ad penitentiam expectauit, et peccantem statim punire noluit: tamen ego miserimus et eterno cruciatibus dignus, eius manserissimum lenitatem semper nouis atque recentibus sceleribus irritare non uerebar. Quando ista peccatorum secum plangit, iam fremit et turbatur in eo Iesus. Ad hoc enim nunc fremit, ut doceret peccatores fremere, et peccata sua accutare debere, si uult ad vitam anime redire. Ubi inquit, posuistis eum? Nunquid ignorabat ubi posuisset, cum uult restitutum eum? Sed interrogat, ut ostenderet solum ea se cognoscere quod iusta et sancta sunt: peccatores uero ignorat, quia peccatorum. Unde Genes. 3. Ad post peccatum dicitur: Ubi es? Et respondit: In iudicio dicitur est: Hecio uos uide sitis. Quid est enim dicere, nescio uos, nisi uos in luce iustitie non agnosco? Et dicitur ei: domine ueni et uide: hoc est, miserere. Uideret namque eius, misereri est. Et lachrymans est Iesus: quia fons pietatis erat. Sed ille lachrymans est inexpressibile gaudium erant parit. Hinc pulchre Sedulius: Lachrymis impleuit ani-

cum, desiderate dei. Sicut enim ei quo parte huius manitatis, que resuscitare poterat per potentia diuinitatis. Lachrymans est etiam dominus ea de causa, qua superius fremuit: turbatus est, ut peccatores doceret feribus et lachrymis indigere profusis. Dixerunt ergo Iudei: Et ecce quia amabat eum, quidam autem et ipsi dixerunt. Non poterat hic, qui aperit oculos cecis nati, facere ut hinc non moreretur? Poterat hoc certe nati: sed permittit ut Lazarus moreretur, quatenus maior miraculofuscitaretur. Iesus autem iterum fremens in semetipso, uenit ad monumentum: erat autem sepulchra, et lapis suppositus erat ei. Per lapidem quo mortuus iacebat, figuratur lex, qua peccator reus condennatur. Et bene lex per lapidem accipitur, quia in lapideis tabulis scripta sunt: mortuus ergo sub lapide, reus est sub lege. Nam hi qui bene uiuunt, sub lege non sunt, peccatores autem non est posita, sed in iustis ac peccatores. Hinc laqueum dominus iussit remoueri, quando gratia sancti euangelii iussit per totum orbem predicari. Dicit et I. Tim. I. Martha soror eius qui mortuus erat: Domine ia fesset, quatuordecim enim est. Jam quasi desperabat, potius timebat remoto lapide fetore excitar, quam posse resuscitari. Dicit et Iesus: Nonne dixi tibi, quia si crederis, uidebis gloriam dei: quod uide licet quatuordecim esset dum suscitauero. Sed et cum despectus aliquis a sepulchro peccator eripitur, dei potentia ab inuentibus predicatur: quia ubi abundauit iniquitas, superabundat gratia. Dixerunt ergo laqueum. Iesus autem elenatis sursum oculis dixit: Pater gratias ago tibi, quonia audisti me. Ego autem tibi sciebam, quia semper me audis, sed propter populum qui circumstat, dixi, ut credant quia tu me misisti. Quibus uerbis quid aliud quam gloriam dei patris in hoc, ut in aliis operibus requirebat? Nam quia per humanitatem minor erat pater, ab illo Lazarus querebat resuscitationem, atque ab eo se dicebat expectandum, et hoc propter circumstantem turbam, ut eum uel sic crederent dei filium, et ab eo missum, quoniam patrem filii compellere affectus. Nam inferi turbabantur, iam sub pedibus domini referantur patuit in fernus. Omnes mortui expectabant nomina sua uocari. Clamabat ergo Iesus uocem magna, dicens, Lazare ueni foras. Uno nominati uocato, ceteri recepti sunt. Sed quanta in huius uocato resuscitatione facta esse dicuntur, fremuit dominus, sicut, turbatus est, uocem magna clamauit, quia uidelicet difficile, et cum clamore peccati morte resurgit, quod moles male consuetudinis premit. Et statim quod dicit qui fuerat mortuus, ligatus manus et pedes in stitit, et facies eius sudario erat ligata. Dicit et Iesus, Soluite uel, et sinit abire. Potuit quidem dominus quare uell mortuum sine clamore resuscitare, sed noluit secreti gratia sacramenti. Ad magnam enim uocem dominus resurgit mortuus, quando magna dei gratia respicit peccator. Prodidit de monumento, quando confitetur peccata sua, sed tamen adhuc ligatus est, adhuc reus, nec liti uiribus absolutus potest. Decepit ergo dominus discipulis ut eum absolutum, et abire sinant, quia ipse et reliquis ministris sancte ecclesie et successibus eorum, dedit eis potestatem dimittendi peccata. At enim: Quatenus uoluerit suscipere terram, erunt soluta et in celo. Simul etiam commendata est huius uocem Iesu et ecclesie, Iesus caput est, ecclesia corpus eius, Iesus suscitator, discipuli soluit, ut uideat monstrari, nemine sine uinitate fidei catholice, posse a peccatores morte suscitari. Sane non est omittendum, quod i sancto euangelio tres tui mortuos resuscitasse dominus legit, Petros quidem

resuscitasse mortuos non dubitatur, quia quidem beatus Iohannes dicit: Multa alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, que non sunt scripta in libro hoc. Sed res tantum referuntur certi causa mysterii, deus suscitauit filiam Archipsynagogi, adhuc inter domesticos pariter constitutam, nec permisit somnum quem intrare, nisi Petrus, Iacobus, et Iohannes, et pater et mater puelle. Suscitauit etiam filium uidue mulieris, extra portam sue ciuitatis desolatam, multis coram positus et cernentibus. Suscitauit et paterem Lazarum iam sepultum, iam feditum. Istas tria gratia mortuorum significant tria genera hominum peccatorum, quos et hodie suscitatur Iesus. Nam per filiam Archipsynagogi, que intra domum paucis uidentibus resuscitata est, designantur hi qui peccata in opus in conscientia clauum habent, et necdum ad motus erumpunt. Verbi gratia: Cum motus est aliquis in mala concupiscentia, deliberat si adit facultas implere quod illicite concupit, iam mortuus est, sed intra domum clausus est. Dicit enim dominus: Qui uidit mulierem ad concupiscentiam eam, iam mechatatus est eam in corde suo. Hec dicitur ad eas accessit, sed corde consenti: mortuus iam est, sed non dum elatus est. Hic si aliqui diuina inspiratione reprehenderit malam concupiscentiam, ponit neque consentium, reuertitur ad salutem in secreto cogitationis. Sunt autem qui post consentium ad perpetrandum facinus eueunt, et quasi mortuus de latetibus animi profertur, ut quod latet in secreto, appareat in publico. Sed hi tales plerumque diuinitus ad mortum conuertuntur, et ad uitam anime resuscitantur. Sunt preterea nonnulli qui faciendo quod malum est, etiam se mala consuetudine implicant: adeo ut ipsa mali consuetudo non permittat eos intelligere malum esse quod faciunt: nonnulli defendunt malum quod agunt, irascuntur cum reprehendantur. Isti quasi iam sepulti, et ingenti mole, i. ponderare male consuetudinis obuiati sunt. Ad hos quippe dignatur dominus uenire occulto sue misericordie instinctu, si tamen daberint sorores. I. spirituales anime uirtutes, quaz interuenit potest reuocari ad uitam. Hec quidem ostendit dominus difficultatem cum fremit spiritu, cum turbat sepulchrum, cum clamat uocem maxima: ut ostendat, quod magne oburgationis clamoribus opus est aduersus eum, qui in peccandi consuetudine durauerit. Nam ergo de his desperandum est. Ad uocem namque domini contremuit infirmus, surrexit quatuordecim mortuus, liberatus est peccator, etiam a consuetudine committendi reatus. Sed pius eum intrinsecus per seipsum uiuificat, postea per sacerdotum ministerium absoluit: nullus quisque peccator: absoluitus est, atque per dignam penitentiam correctus et intrinsecus appareat uiuificatus. Multa autem ex Iudeis, qui uenerant ad Mariam et Martham, et uiderunt que fecit, crederent in eum. Facto tam gloriose et curis seculis predicando miraculo, non omnes, sed multi Iudeorum credidisse dicuntur. Quos loco durissimi infidelitatis et conturbabilis in malo pinitacia nota est. Et reuera tantum erat peccatum illorum, ut aliter non possent digere fidem Iesu suscipere, nisi per illum dei interficerent. Hinc psal. Imple facies eorum ignominia, et querent nomen tuum domine. Pius enim confusione et ignominia repleti sunt, cum post Christi ascensionem audientes apostolos eius resurrectionem predicantes, ceperunt erubescere et pendere quoniam scelus in nec salutatoris admittissent: sicut nomen eius querentium per percussit timore apostolis dixerunt: Quid faciemus uiri fratres, indicat nobis, quibus uocem Petrus: Pe-

nitentiam, inquit, agite, et baptizetur unusquisque uestrum in remissionem peccatorum. Sic enim ante eula decreuerat, ut morte sua illum qui habebat mortis imperium, id est diabolum desurreret: ipsos quoque sue ministrorum mortuus sibi subigaret. Quocirca nos insigni mortis triumphatoris gratias dignissima exultatione solamini, illi diebus et noctibus laudum preconij extollamus, precipue misericordiam illius in conspectum, quatenus nos ita fatus per omnia factus: obediend mandatis, quo nullo in nobis regnante peccato, ipsi temere et desiderio adherere, atque ad gaudium beate uisionis mereamur feliciter peruenire.

Sabbato Iohannis octauo.

In illo tempore, Dicebat Iesus turbis Iudeorum: Ego sum lux mundi. Qui creditur me, non ambulat in tenebris, sed habet lumen uite. Et reliqua. Homilia lectio nis eiusdem.

Postquam dominus et redemptio noster, mulierem in adulterio deprehensam, a seuita Iudeorum se lapidare uolentium eripuit, et a reatu adulteri misericordissime absoluit: nec alicui foras in dubium ueniret, uerum nam is quem uerum hominem putabant, posset peccata dimittere, dignatur aperitissime quod sit et diuinitatis potentia demonstrare. At enim: Ego sum lux mundi. Lux quippe erat incomprehensibilis, et intranscriptura diuinitas, que sub uela mine assumpsit carnis labebat, cuius autoritate ueluti mulieri quicquid uolebat, peccata dimittebat, hęc est illa uera lux, que illuminat omnem hominem uerentem in hunc mundum, dei uidelicet sapientia, de illo lumine eterno et indifferente pcessit. Quibus splendore humana fragilitas alter sufferre non potuisset, nisi se illa sicuti nube carnis circumdedit, per quam ueluti per lucidissimum speculum diuini huius luminis claritatem humanis meribus introrekeret. Ergo purganda est interioris hominis acies, et ab omni uicioz labe quali humore toto immunitur custodienda, et uerbi huius luminis aspectu digna redatur. Qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habet lumen uite. Ac si uerbis aliter manifestus diceret, Qui in presenti meis iustis obsecratur, et mea inquantum sufficit explea imitatur, in futuro non timebit tenebras eterne damnationis, sed lumine uite eterne profuerit, ubi sublato metu mortis, de sola dabitur perennitate gaudere. Hęc sunt metuentis tenebre omni nate terrores, nec oculis exterioribus quibus alba et nigra uidemus, sed interioribus quibus uista et triuisa discernimus, quibus non corporeas et uisibiles formas aspiciunt, sed ueritate intelligibiliter contemplantur. Hęc responderunt ei pharisaei, et de tempore testimonium perhibentes, testimonium tuum non est uerum. Sic ista respondent, tamquam ipse testimonium perhiberet, atque uerum non esset eius testimonium, cum conset, quia antequam ueniret dominus, et per carnem uisibilis appareret, multos testes premisit, et quasi lucernas spiritu prophetie accendit, qui eius ueritatem, passionem, resurrectionem et ascensionem predicarent. Hęc uerbus petrus et magnus fuit Iohannes baptista, cuius maxime ueritatem ipse saluator attestatur, dicens, Inter

Genes. 3. Luc. 15

I. Tim. I

Mat. 18

Psal. 52.

Joh. 20.

Actu. 13

Joh. 1.

Mat. 13